

Høgskulen på Vestlandet

Masteroppgave

MOØ300

Predefinert informasjon

Startdato:	14-04-2023 12:00 CEST	Termin:	2023 VÅR
Sluttdato:	26-05-2023 14:00 CEST	Vurderingsform:	Norsk 6-trinns skala (A-F)
Eksamensform:	Masteroppgave		
Flowkode:	203 MOØ300 1 O 2023 VÅR BERGEN		
Intern sensor:	(Anonymisert)		

Deltaker

Navn:	Catharina Dang
Kandidatnr.:	202
HVL-id:	575305@hvl.no

Informasjon fra deltaker

Antall ord *:	31236
----------------------	-------

Egenerklæring *: Ja
Jeg bekrefter at jeg har Ja
registrert
oppgavetittelen på
norsk og engelsk i
StudentWeb og vet at
denne vil stå på
vitnemålet mitt *:

Gruppe

Gruppenavn:	Grøn region Vestland
Gruppenummer:	13
Andre medlemmer i gruppen:	Susanne Yndestad Sandal

Jeg godkjenner avtalen om publisering av masteroppgaven min *

Ja

Er bacheloroppgaven skrevet som del av et større forskningsprosjekt ved HVL? *

Nei

Er masteroppgaven skrevet ved bedrift/virksomhet i næringsliv eller offentlig sektor? *

Nei

MASTEROPPGAVE

«Grønne på» - Nettverk og grønn omstilling
En case studie av Grøn region Vestland

«Green on» - Network and green transition
A case study of Grøn region Vestland

**Susanne Yndestad Sandal &
Catharina Dang**

Master i Innovasjon og Ledelse
Institutt for Økonomi og Administrasjon
Veileder Ole Andreas Brekke
26. mai 2023

Antall sider uten vedlegg: 78 sider

Vi bekrefter at arbeidet er selvstendig utarbeidet, og at referanser/kildehenvisninger til alle kilder som er brukt i arbeidet er oppgitt, jf. Forskrift om studium og eksamen ved Høgskulen på Vestlandet, § 12-1.

Innholdsfortegnelse

Abstract	4
Sammendrag	5
Forord	6
1.0 Innledning	7
1.1 Problemstilling.....	9
1.2 Grønn omstilling, hvorfor er det viktig?	10
1.3 Studiens relevans	13
1.4 Avgrensning	13
2.0 Teori	15
2.1 Bærekraftig samspill gjennom åpen innovasjon og industriell symbiose.....	15
2.2 Nye retninger for offentlig ledelse, new public governance ut fra endrede behov og utfordringer	16
2.3 Hva er et nettverk?.....	17
2.4 Sterke og svake bånd.....	18
2.5 Aktør-nettverksteori (ANT)	18
2.5.1 Hva er en aktør?	19
2.5.2 Inskripsjon (inscription) og oversettelse (translation)	20
2.6 Nodal governance	21
2.6.1 Mentalitet	23
2.6.2 Teknologi	23
2.6.3 Ressurser	23
2.6.4 Institusjonalisert struktur.....	24
2.7 Et hav av nettverk	24
2.8 Analyseskjema.....	26
3.0 Metode	26
3.1 Forskningsdesign og valg av metode.....	27
3.1.1 Tilnærming.....	27
3.1.2 Valg av metode	28
3.1.3 Eksplorativt casestudie.....	28
3.2 Datagrunnlag	29
3.2.1 Primærdata	30
3.2.2 Intervju	34
3.2.3 Observasjon.....	36
3.2.4 Sekundærdata	38
3.3 Rekruttering av informanter	38
3.4 Bearbeiding og analyse av data.....	41
3.5 Vurdering av datamaterialets kvalitet	41
3.5.1 Studiens validitet.....	42
3.5.2. Studiens reliabilitet	44

3.6 Personvern og etisk refleksjon.....	44
4.0 Vår case, Grøn region Vestland	45
4.1 Vestlandsscenarioene.....	45
4.2 Vestlandsporteføljen - Grøn region Vestland.....	46
5.0 Funn og analyse	48
5.1 Nettverk.....	48
5.1.1 Grøn region Vestland som sosialt lim for endring blant fjell og fjorder.....	49
5.2 Fra prosjekt til nettverk	51
5.3 Styrken på relasjoner	54
5.3.1 Grøn region Vestland som koblingsboks.....	55
5.4 Hva er nodene i nettverket og hvordan er nodene koblet sammen?.....	58
5.4.1 Noders egenskaper som drivere til nettverk.....	59
5.4.2 Veien til vellykket samarbeid, hva kan nodale perspektiver lære oss?.....	66
5.5 Oppsummering.....	67
5.6 Nettverkets rolle i grønn omstilling	68
5.7 Et behov for nye samarbeidskonstellasjoner for å nå det grønne skiftet.....	68
5.8 Hva er Grøn region Vestland og hva skal Grøn region Vestland være?.....	70
5.9 Én svale gjør ingen grønn sommer.....	72
5.10 Nettverksbasert innovasjon i Vestland.....	74
5.11 Et spill for galleriet eller et galleri for endring?.....	76
5.12 Oppsummering.....	78
6.0 Konklusjon	79
7.0 Forskningens bidrag.....	82
7.1 Studiens bidrag til teorien.....	82
7.2 Studiens bidrag til Grøn region Vestland.....	82
7.3 Forslag til videre forskning	85
8.0 Referanseliste	86

Abstract

*“The climate crisis has already been solved. We already have the facts and solutions. All we have to do is to wake up and change.”*¹ These words belong to the Swedish activist Greta Thunberg, painting a picture that is easy to grasp in theory, but challenging to implement in practice. It is an established truth that the planet desperately needs sustainable change, and this change must be anchored globally. In an attempt to bring together public and private actors in the region, Vestland County Council and Innovation Norway have initiated the Grøn region Vestland. This collaborative project connects various stakeholders in a network, and it is interesting to examine the extent to which their collaboration contributes to the desired effect of sustainable development.

In this study we aimed to explore how networks can strengthen the green transition. Therefore, we formulated the following research question:

“How can network strengthen the green transition?”

We adopted an exploratory research design and conducted an empirical case study using a qualitative approach. This involve conducting several semi-structured interviews with private and public individuals connected to the Grøn region Vestland.

Our study demonstrates that Grøn region Vestland has brought together several key actors who undoubtedly collaborate on projects crucial for the green transition in Vestland. Already, one can argue that Grøn region Vestland has been a successful innovation, contributing to collecting the benefits of the achievements made possible by the network. However, questions arise regarding whether this success is solely Grøn region Vestland’s merit, but they undeniably contribute to creating an environment conducive to sustainable synergies.

Keywords: network, network collaboration, soft governance, green transition, hubs, industrial symbiosis

---

¹ <https://twitter.com/TEDTalks/status/1423735628827566081>

Sammendrag

“The climate crisis has already been solved. We already have the facts and solutions. All we have to do is to wake up and change.” ² Ordene tilhører den svenske aktivisten Greta Thunberg, og de tegner et bilde som er enkelt å forstå i teorien, men vanskelig å utføre i praksis. Det er en etablert sannhet at planeten desperat trenger en bærekraftig endring og at endringen må forankres globalt. I et forsøk på å binde sammen offentlige og private aktører i regionen, har Vestland fylkeskommune og Innovasjon Norge initiert Grøn region Vestland. Samarbeidsprosjektet binder sammen en rekke aktører i et nettverk og det er interessant å se på i hvilken grad samarbeidet mellom dem bidrar til den ønskede effekten for en bærekraftig utvikling.

I dette studiet har vi ønsket å finne ut av hvordan nettverk kan styrke den grønne omstillingen og har derfor utarbeidet følgende problemstilling:

«Hvordan kan nettverk styrke grønn omstilling?»

Vi har valgt et eksplorativt undersøkelsesdesign og utført en empirisk casestudie med en kvalitativ tilnærming. Dette innebærer flere semistrukturerte dybdeintervjuer med private og offentlige personer som har en tilknytning til Grøn region Vestland.

Studien vår viser at Grøn region Vestland har bragt sammen flere viktige aktører, som uten tvil samarbeider om prosjektet som vil være viktig for den grønne omstillingen i Vestland. Om dette utelukkende skyldes Grøn region Vestland er vanskelig å bekrefte, men det bidrar helt klart til en grobunn for bærekraftige synergier.

Nøkkelord: nettverk, nettverkssamarbeid, myk styring, grønn omstilling, huber, industriell symbiose

---

² <https://twitter.com/TEDTalks/status/1423735628827566081>

Forord

Denne oppgaven er skrevet i forbindelse med avslutningen på masterstudiet Innovasjon og ledelse ved Høgskulen på Vestlandet (HVL). Studiet har vært berikende, og vi føler oss rustet til å takle de utfordringer som venter oss i arbeidslivet. Vi har tilegnet oss viktig kunnskap og ferdigheter gjennom studiet, og ser frem til å bruke disse i praksis.

Vi ønsker å uttrykke en stor takknemlighet til alle våre informanter som bidro til å realisere denne masteroppgaven. Deres imøtekommende og entusiastiske deltakelse har vært en viktig inspirasjonskilde for oss, og vi innser at dette arbeidet ikke ville vært mulig uten deres hjelp. Vi setter stor pris på at dere har tatt dere tid i deres travle hverdag til å prioritere oss.

Takk til Julia Noelle Winslow for stort engasjement og veiledning til vår oppgave. Vi ønsker å takke alle medstudenter og ansatte ved HVL som har bidratt til en lærerik og minneverdig studietid. Takk for at dere har bidratt til å skape et inkluderende og støttende læringsmiljø for oss.

Vi vil gjerne takke våre nære og kjære for deres tålmodighet og forståelse i perioden hvor vi har viet all vår tid og oppmerksomhet til studiene. Vi ser frem til å tilbringe mer tid sammen med dere og kunne være mer til stede nå som masteroppgaven er fullført. Til slutt vil vi takke hverandre for det utmerkede samarbeidet gjennom hele oppgaven. Vi har hatt lange og meningsfulle samtaler, inspirerende diskusjoner og hyggelige stunder hvor vi har motivert og hjulpet hverandre. Det har vært en stor fordel å ha hverandre som støtte gjennom hele prosessen.

God lesning!

Bergen, mai 2023

Susanne Yndestad Sandal og Catharina Dang

1.0 Innledning

“Vestland, her har vi bodd og jobbet i flere tusen år. Med mot, dristighet og dugnad har vi fisket, jaktet og ryddet jord. Vi har bygget verdensledende industri, men hva skjer nå? Utslippene skal ned, vi må ta bedre vare på naturen vår, vi må skape bærekraftige bedrifter med flere jobber og øke verdiskaping og eksport, og det kan vi få til!” (Innovasjonsuken OPP, 2022, 0:05).

I denne studien ser vi på hvordan nettverk kan styrke grønn omstilling. Vi studerer nettverk for å undersøke om det er et nettverk innad i samarbeidsprosjektet Grøn region Vestland (GrV) og om nettverk kan bidra til at vi når den grønne omstillingen enklere, raskere og bedre.

Først vil vi presentere hva som ligger i begrepet grønn omstilling og sette rammen for hvorfor dette er viktig. Vi vil med denne oppgaven utforske hvordan nettverk kan spille en viktig rolle i å styrke grønn omstilling. Med fokus på Grøn region Vestland vil vi undersøke hvordan nettverksteorier kan bidra til å forstå og analysere de komplekse dynamikkene i grønn omstilling. Gjennom å analysere samspillet mellom nettverk, grønn omstilling og de ulike teoretiske perspektivene vil vi undersøke hvordan samarbeid og samhandling i et nettverk kan støtte oppunder bærekraftige løsninger og framskritt mot grønn omstilling.

En av de største utfordringene vi står overfor i dag er bærekraftig utvikling og betyr *«en utvikling som imøtekommer dagens behov uten å ødelegge mulighetene for at kommende generasjoner skal få dekket sine behov³.»* Norge er en av de største eksportørene av olje og gass og har et stort ansvar i å redusere klimagassutslippene og utvikle en grønnere økonomi. Vestland er et av de områdene i Norge med stort potensial for grønn omstilling og store muligheter for å utvikle innovative løsninger. *Lykkes Vestland med den grønne omstillingen, så lykkes Norge med den grønne omstillingen⁴*. Vestland som region har allerede utmerket seg som et senter for havbruk, vindkraft og hydrogenproduksjon (Vestlandfylke, 2021). Ved å satse på samarbeid på tvers av verdikjeder og sektorer er det store forventninger knyttet opp til hvilke synergieffekter som kan komme ut av det. Nettverk kan være et viktig verktøy i arbeidet med å få til en grønn omstilling

---

³ <https://www.fn.no/tema/fattigdom/baerekraftig-utvikling>

⁴ <https://www.innovasjonsukenopp.no/aktuelt/er-du-gronn-pa-industriell-symbiose>

da det muliggjør samarbeid mellom ulike aktører. Gjennom å samle flere med samme verdier og om et felles mål kan nettverk bidra til å akselerere overgangen til en bærekraftig fremtid gjennom å utvikle innovative løsninger på komplekse miljøutfordringer.

Vi studerer grønn omstilling gjennom et helt konkret prosjekt, Grøn region Vestland. GrV er et samarbeidsprosjekt som ble utviklet av konsulentselskapet Ernst & Young (EY), initiert av Vestland fylkeskommune (VLFK) og Innovasjon Norge på oppdrag fra næringsforum Vestland (Vestlandfylke, 2021). Prosjektet har sitt utspring fra Vestlandsporteføljen, en rapport som ble lansert 2021 med det formål om å etablere en felles satsning for å øke tempoet, gjennomføre prioriteringer og de nødvendige tiltakene for å lykkes med den grønne omstillingen i fylket (Vestlandfylke, 2021). Grøn region Vestland har gjort en operasjonalisering i forhold til hvem som ble inkludert i prosjektet av sektorer, næringsliv og aktører. Prosjektet har identifisert 16 huber og viser til 11 nye verdikjeder og 24 forretningsområder som kan gi regionen konkurransefortrinn (EY, 2021B). Grøn region Vestland definerer en hub som *«et geografisk avgrenset område der forholdene ligger særs godt til rette for miljøvennlig og bærekraftig utvikling gjennom samarbeid på tvers av ulike aktører og næringer⁵»*.

Dersom Norges ambisjoner om å bygge ny bærekraftig industri skal nås må tempoet i det grønne skifte øke. Dette vil kreve innovasjon gjennom strategiske allianser, nye verdikjeder og med et større fokus på samarbeid mellom offentlig og privat sektor som går på tvers av geografi, bransjer og verdikjeder. Offentlig sektor omfatter et bredt spekter av aktører på ulike nivåer, fra FN og EU til den minste kommune. Næringslivet inkluderer private aktører, bedrifter som omfatter store multinasjonale selskaper og småbedrifter. Sivilsamfunnet kan være vanskelig å definere og kan enklest mulig redegjøres for som de aktørene som verken er fra offentlig sektor og næringslivet (Holden & Linnerud, 2021).

---

⁵ <https://atheno.no/2022/12/06/maloy-vekst-og-atheno-far-stotte-til-a-arbeide-videre-med-utvikling-av-gronne-havhuber-i-fjordane-og-sunnhordland/>

1.1 Problemstilling

I denne studien ser vi nærmere på hvordan nettverk kan styrke grønn omstilling ved å ta utgangspunkt i Grøn region Vestland som samarbeidsprosjekt. Vi har valgt en avgrensning ved å se på Grøn region Vestland som en overordnet strategi. Vi vil ikke fordype oss i hva de ulike hubene har utrettet og vil heller ikke gå i dybden på hva som kommer frem i porteføljen. Vi ønsker å undersøke om det er et nettverk innad i samarbeidsprosjektet og hvilke muligheter og begrensninger bruken av et nettverk har for den grønne omstillingen. Oppgavens hovedtyngde vil være knyttet til nettverk og tematikken grønn omstilling vil bli benyttet til å belyse nettverkets innvirkning på grønn omstilling gjennom nettverkets egenskaper. Med bakgrunn i valgt tematikk og fokus på nettverk og grønn omstilling har vi kommet frem til følgende problemstilling:

“Hvordan kan nettverk styrke grønn omstilling?”

Våre forskningsspørsmål bygger på hverandre da problemstillingen tar for seg to brede tematikker. For å kunne belyse nettverkets effekt på grønn omstilling må det først undersøkes om det finnes et nettverk i Grøn region Vestland, deretter se på hvilket bidrag bruken av nettverk har på grønn omstilling. Med det utgangspunktet har vi utarbeidet følgende forskningsspørsmål

Forskningsspørsmål 1) Hva kjennetegner Grøn region Vestland som et nettverk?

Forskningsspørsmål 2) Hva kan analysen av Grøn region Vestland si oss om muligheter og begrensninger ved bruken av nettverk for å fremme grønn omstilling?

Gjennom å besvare forskningsspørsmålene våre ønsker vi å gi et bidrag til den overordnede problemstillingen.

1.2 Grønn omstilling, hvorfor er det viktig?

I dag står verden overfor en avgjørende utfordring. Vi må ta vare på planeten og sørge for en bærekraftig fremtid for generasjonene etter oss. Norges forsterkede klimamål er å redusere utslippene med minimum 50% innen 2030 ⁶. Internasjonale avtaler som Montrealprotokollen, Paris-avtalen og EUs Green Deal er avtaler som har som hensikt å kutte utslippet av klimagasser og ivareta miljøet. Montrealprotokollen har som hensikt å forplikte medlemslandene i FN slik at de tar ansvar for å begrense utslipp av gasser som er skadelig for ozonlaget ⁷. Paris-avtalen forplikter alle land i verden til å begrense sine klimagassutslipp gjennom en nasjonal plan tilpasset hvert land som blir fulgt opp og oppdatert hvert femte år ⁸. Avtalen har som overordnet mål å begrense jordens temperaturstigning til 1,5 grad. European Green Deal (grønn giv) er en strategi som skal overvinne klima- og miljøutfordringer og bidra til grønn vekst og gjøre Europa mer konkurransedyktig og bærekraftig. Formålet er at Den europeiske union skal bli klimanøytralt innen 2050. Denne avtalen gir en plan på tvers av sektorer og politikkområder og utgjør en viktig del av FNs bærekraftsmål og 2030 agenda ⁹. EUs taksonomi viser til økonomiske aktiviteter der hensikten er å medvirke til økt privat investering til fordel for det grønne skiftet i Europa. Taksonomien inkluderes også innunder EUs grønne giv og viser til regler som omtaler hvordan økonomiske aktiviteter klassifiseres ut fra hvor bærekraftig aktiviteten er ¹⁰.

Det internasjonale naturpanelet (IPBES) er en uavhengig organisasjon som er opprettet av FNs medlemsland. IPBES har som hensikt å vurdere hvordan det står til med verdens natur og økosystemer¹¹. De gir råd om hvordan en best mulig kan bevare og bruke ressurser på en bærekraftig måte, i tillegg til å gi ut rapporter som kan fungere som veileder for hvordan en håndterer miljøutfordringer på en mer bærekraftig måte. For å nå målene i Montrealavtalen utgjør norske kommuner en viktig beslutningsmyndighet når det kommer til å iverksette nødvendige

---

⁶ <https://www.regjeringen.no/no/tema/klima-og-miljo/innsiktsartikler-klima-miljo/klimaendringer-og-norsk-klimapolitikk/id2636812/>

⁷ <https://www.fn.no/om-fn/avtaler/miljoe-og-klima/montrealprotokollen>

⁸ <https://www.fn.no/om-fn/avtaler/miljoe-og-klima/parisavtalen>

⁹ <https://www.regjeringen.no/no/sub/eos-notatbasen/notatene/2020/feb/green-deal/id2689681/>

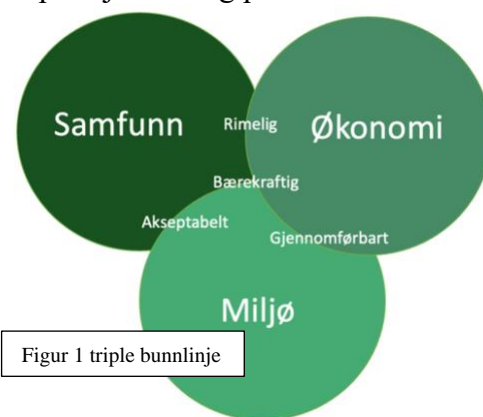
¹⁰ <https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/internasjonalt/gronn-giv/eus-taksonomi-og-handlingsplan-for-barekraftig-finans/>

¹¹ <https://www.miljodirektoratet.no/naturpanelet>

tiltak¹². Rapportene gir verdifull innsikt på hvordan status på naturressursene i Vestland er og hvordan aktørene i GrV kan bruke rapportene til å implementere tiltak som bidrar til å bevare naturressursene på best mulig måte, i tillegg til å arbeide for å nå de globale bærekraftsmålene. Avtalene kan fungere som en katalysator og sette rammen for grønn omstilling gjennom de klare målene og retningslinjene for reduksjon av klimagassutslipp og bærekraftige løsninger. De internasjonale avtalene er et viktig steg mot bærekraft, men det er bærekraftsmålene som er det overordnede rammeverket som veileder vår innsats mot en mer bærekraftig fremtid.

Vår definisjon av grønn omstilling er at det viser til en endringsprosess for å møte miljø- og klimautfordringene som vi står overfor. Det innebærer å snu samfunnet til mer miljøvennlige praksiser både i enkeltsaker, men også på et overordnet nivå¹³. Grønn omstilling i Grøn region Vestland vil være å vise til den strategiske endringsprosessen som har som hensikt å transformere Vestlandet til en mer miljøvennlig region. Grønn omstilling i GrV fordrer et samarbeid mellom offentlige myndigheter og næringslivet og andre relevante aktører. Vi presiserer at grønn omstilling og grønt skifte brukes om hverandre gjennom oppgaven for å sikre en bedre flyt i språket.

Verdenssamfunnet ble i 2015 enige om et felles rammeverk for bærekraftig utvikling. FN definerer bærekraft som følgende: *“utvikling som imøtekommer dagens behov uten å ødelegge mulighetene for at kommende generasjoner skal få dekket sine behov”* (FN, 2021). I dag blir bærekraftsbegrepet ofte brukt i forbindelse med FNs bærekraftsmål, som har blitt en global fellesnevner og en viktig referanse for organisasjoner når de skal posisjonere seg på den tredelte bunnlinjen. Herunder klima, økonomi og sosiale forhold. Sosiale forhold omhandler å sikre et godt grunnlag for at alle mennesker kan få et anstendig liv, samt bekjempe fattigdom. Den økonomiske delen tar for seg å redusere ulikheter og sikre økonomisk trygghet. Miljø og klima fokuserer på å redusere klimagassutslipp i størst mulig grad, samt overvinne den globale klimakrisen. I et organisatorisk perspektiv er

¹² <https://naturvernforbundet.no/content/uploads/2023/04/230420-NVH-Brev-til-kommunene-tiltak-for-a-oppfylle-Montrealavtalen.pdf>

¹³ https://snl.no/gr%C3%B8nt_skifte

virksomhetens viktigste rolle å sørge for effektiv bruk av ressurser som imøtekommer de menneskelige behovene, samtidig som at det er i tråd med bærekraftig utvikling. Ut fra et virksomhetsperspektiv må bedriften sørge for verdiskaping, ha fokus på miljøet ved å utarbeide grønne løsninger, samt ta ansvar overfor samfunnet og sosiale forhold. Sammenhengen mellom disse tre dimensjonene avgjør hvor bærekraftig noe er og de tre komponentene til sammen skaper det vi i dag kjenner som bærekraftig utvikling (Holden & Linnerud, 2021, s. 201). For å illustrere denne sammenhengen kan en se på prosjektene som GrV har valgt ut i rapporten basert på bestemte kriterier. Prosjektene har et høyt verdiskapingspotensial, de er konkurransedyktig på et internasjonalt nivå (økonomiske) og oppnår en multiplikatoreffekt gjennom enten industriell symbiose og eller infrastrukturinnovasjon (miljø og sosialt). Dette er med å realisere de nye, grønne verdikjedene, og tar i bruk hele fylket (miljø, sosialt og økonomi) (Vestlandfylke, 2021, s. 102).

Av bærekraftsmålene er det særlig mål nummer 13: stoppe klimaendringene, 14: liv under vann, 15: livet på land og 17: Samarbeid for å nå målene, som er relevante for GrV (FN, 2021). De ovennevnte målene er alle viktige for en grønn omstilling da de viser til noen av de største utfordringene verden står overfor når det kommer til å sikre en bærekraftig fremtid for planeten vår og dens befolkning. Felles for definisjonen av bærekraftig utvikling og de 17 bærekraftsmålene er at de er noe diffuse med den intensjon om å få med seg alle land (Holden & Linnerud, s. 16).

Illustrasjon 1, Bærekraftsmål

Selv om bærekraftsmålene kan forstås som et veikart for en mer bærekraftig fremtid, anerkjenner vi at organisasjoner kan gi et feilaktig inntrykk av bærekraftig praksis. Dette omtales som grønnvasking der aktører snakker høyt om bærekraft uten å faktisk bidra med noe som gjør verden bedre ¹⁴. En konsekvens av grønnvasking er at den kan undergrave bærekraftig utvikling ved å svekke tilliten til faktiske initiativer og forvirre forbrukeren.

---

¹⁴ <https://gronnvasking.no/>

1.3 Studiens relevans

For å kunne møte de globale utfordringene relatert til bærekraft, klimaendringer og ressursutnyttelse er det helt avgjørende å få til grønn omstilling i verden. Relevansen av denne studien knytter vi opp mot Vestland sin rike tilgang på naturressurser, næringsstruktur og initiativer innenfor bærekraft. Nettverk spiller en betydelig rolle i slike sammenhenger da det kan være et viktig verktøy for å frembringe synergier, kunnskapsdeling og mobilisere ressurser og på denne måten bidra til å øke tempoet i implementeringen av bærekraftige løsninger. Studiens funn vil være relevant på forskningsfeltet da studien vil føre med seg ny innsikt om nettverksbasert grønn omstilling. I praksis vil studien komme med noen anbefalinger og innsikt for aktørene om hvordan nettverkssamarbeidet kan styrke grønn omstilling. I sum ser vi at studien er relevant i form av at den belyser betydelig kunnskap og innsikt som kan være verdifull når det kommer til arbeidet mot det grønne skiftet.

1.4 Avgrensning

Grunnet samarbeidsprosjektets regionale kompleksitet og tidsrammen på masteroppgaven så vi oss tidlig nødt til å gjøre avgrensninger. Prosjektet omfatter et bredt spekter av potensielle problemstillinger som kunne vært interessant å forske på. Vi har ikke snakket med myndigheter utenom VLFK eller tatt for oss regulatoriske drivere og barrierer. Vi går ikke inn på hver enkelt aktør og fordypet oss i deres arbeid, men ser helt overordnet på prosjektet og viser til relevante eksempler på nettverk og grønn omstilling. Vi er blitt oppmerksomme på at sivilsamfunnet ikke er inkludert i prosjektet eller utviklingen av rapporter. Dette er noe som kunne vært interessant å fordype seg i, men vi vil ikke gå inn på det. Ytterligere så er det flere sektorer som ikke har blitt inkludert, blant annet helsesektoren. Prosjektet tar for seg bio, marin, maritim og industri, det kunne vært av viktig betydning å inkludere helse. Dette er også en forurensende sektor som har et stort potensial og behov for grønn omstilling for å redusere sine miljøbelastninger, redusere klimagassutslipp og håndtere farlige avfall med hensikt å beskytte miljøet og menneskers helse. Når det gjelder tematikken grønn omstilling har vi gjort avgrensninger i hvordan vi anvender de internasjonale avtalene og bærekraftsmålene. Vi anerkjenner viktigheten av avtalene og det de står for, men velger å benytte dem som et bakteppe for å vise at det er ut fra slike avtaler at samarbeidsprosjekter som GrV vokser frem, med hensikt å samle aktører om et felles mål for en grønn omstilling. Åpen innovasjon og industriell symbiose er brede tematikker og vi velger å kun

bruke dem til å vise nye måter å samarbeide på. Vi avgrensner oss til å se på nettverk ut fra karakteristikken som presenteres i våre utvalgte nettverksteorier.

1.5 Studiens oppbygging

Studien vil videre bli presentert på følgende måte: I kapittel 1 presenterte bakgrunnsteppet for å gi en kontekstuell forståelse for studien som skal undersøkes. Kapittel 2 tar for seg oppgavens teoretiske tilnærming. Kapittelet er delt inn i to deler og presenterer teoretiske tilnærminger som omhandler åpen innovasjon, industriell symbiose i tillegg til utvalgte nettverksteorier.

Avslutningsvis vil vi gi en kort sammenfatning av teoriene.

I kapittel 3 tar vi for oss forskningsdesign og metode og dette kapittelet er delt inn i syv underkapitler. Målet er å gi en grundig beskrivelse av de ulike metodiske valgene som er tatt i studien vår. Vi begynner med å forklare vår tilnærming til forskningsprosessen og gjør deretter rede for casestudier som forskningsmetode. Deretter presenterer vi våre informanter og nøkkelinformanter som er en del av casestudien, samt sekundærdata som har blitt brukt. I tillegg beskriver vi hvordan informantene har blitt rekruttert og hvordan vi har analysert datamaterialet. Til slutt tar vi opp spørsmål knyttet til kvaliteten på datamaterialet og etiske overveielser. I kapittel 4 introduseres caset vårt og funn og analyse presenteres samlet i kapittel 5. For å følge oppgavens teoretiske rammeverk har vi valgt å organisere analysen i to delkapitler. Vi vil i disse kapitlene presentere vår empiriske analyse basert på dataen som er samlet inn. I kapittel 6 og 7 fremlegger vi en sammenfattende konklusjon som besvarer problemstillingen, samt forskningens bidrag til teorien Grøn region Vestland og veien videre.

Tabell 1 konseptuell modell

2.0 Teori ¹⁵

Innledningsvis spurte vi om hvordan nettverk kan styrke grønn omstilling. For dette formålet henter vi forskningslitteratur og begreper som etter vår mening er viktige for å kunne besvare dette spørsmålet. Til å begynne med ser vi på konseptene åpen innovasjon og industriell symbiose. I del to av teorien ser vi på new public governance som er inspirert av nettverksteorier. Videre vil nettverk som begrep defineres, etterfulgt av relevant nettverksteori som, aktør-nettverksteori, bånd og nodal governance for å utforske teorien om nettverk og hvordan nettverk kan virke styrkende for grønn omstilling.

2.1 Bærekraftig samspill gjennom åpen innovasjon og industriell symbiose

Ifølge Meyer, Stensaker, Bjerke og Haueng (2022, s. 167) vil åpen innovasjon si at kunnskapsutviklingen foregår i samspill mellom involverte parter på tvers av organisatoriske grenser fremfor internt i én virksomhet (som sitert i Chesbrough, 2003). Åpen innovasjon kombinerer interne og eksterne ideer til arkitekturer og systemer ved behov. Den inkluderer flere aktører i innovasjonsprosessen, blant annet forskere, entreprenører, brukere, myndighetene og det sivile samfunnet. Det er behov for åpen innovasjon for å kunne kapitalisere på resultater fra europeisk forskning og innovasjon. Dette innebærer å skape de riktige økosystemene, øke investeringene og inkludere flere bedrifter og regioner inn i kunnskapsøkonomien (Meyer et al., 2022).

Grøn region Vestland har identifisert utbyggingen av grønne huber gjennom industriell symbiose som et av de kritiske oppdragene for Vestland. Industriell symbiose (IS) er en strategi for å oppnå en sirkulær økonomi og forstås her som at aktører innenfor et geografisk avgrenset område samarbeider om bruk av ressurser som eksempelvis materialer, energi, vann og/eller bi-produkter (NCCE, 2019). Kravene til kompetanse, samarbeid og involverte parter er betydelig for å kunne realisere Vestland sitt potensial. Industriell symbiose trekkes frem som et sentralt begrep i Grøn region Vestland og kan forstås som en økosysteminnovasjon. Aktører jobber for å øke økonomiske gevinster og reduserer avtrykk fra deres aktiviteter gjennom å samarbeide og utveksle energi og materialstrømmer. Et resultat av dette kan være industriell symbiose og

---

¹⁵ Overlapp til semesteroppgave MOØ237

potensialet for dette er størst på tvers av verdikjeder. Symbiosene mellom industrien og nærmiljøet har et stort utviklingspotensial med mange fordeler for begge parter.

2.2 Nye retninger for offentlig ledelse, new public governance ut fra endrede behov og utfordringer ¹⁶

New public governance vokste frem som en ny styringsideologi på 1990-tallet og fortsatte utover 2000-tallet. Denne styringsfilosofien overgår ikke tidligere reformer som tradisjonell offentlig administrasjon og new public management. Hensikten med new public management (NPM) var å få det offentlige til å tenke nytt når det gjelder størrelse, oppgaver og innflytelse på samfunnsutviklingen (Snl, 2022). New public governance tilføyes som et supplement der dette perspektivet inkluderer flere samfunnsmessige aktører som medvirker til styringen, også kjent som “plurisentrisk” styring og med det beveger seg vekk fra den unisentriske og hierarkiske samfunnsstyringen (Hughes, 2010; Rhodes, 1996). Nettverk er et nøkkelbegrep i new public governance der staten betraktes som et mer åpent system, der aktuelle aktører i samspill med hverandre må løse spesifikke styringsoppgaver. Hensikten er å bidra til en større tilhørighet til tjenestene der målet er å sørge for bedre legitimitet for å kunne korrigere fragmenteringen og klientifiseringen som vokste frem under new public management regimet.

På egen hånd klarte ikke silotenkingen å løse de omfattende samfunnsutfordringene som denne oppstykkningen skapte. *Wicked issues* er en betegnelse for disse utfordringene og ansees som mer hensiktsmessige å løse på tvers av sektorer, gjennom en holistisk whole-in-government tankegang (Sørensen & Torfing, 2011). Grøn region Vestland er avhengig av andre aktører for å kunne realisere den grønne omstillingen. For å løse de utfordringene som Vestland står overfor vil det være behov for å koordinere løsninger gjennom interorganisatoriske samarbeid, herunder inkluderes offentlige og private aktører og frivillige organisasjoner (Sørensen & Torfing, 2011). Med dette som grunnlag blir en hands off-styring viktig, der offentlige ledere blir fasilitatorer, koordinatore og setter rammene for samarbeid mellom aktører. Resultatet av dette er ledere som fungerer som samspillsagenter på intersektorielle arenaer, også kjent som *interactive governance*. Sammenlignet med tidligere da ledere uttrykte sin autoritet gjennom hierarki og økonomiske incentiver, vil staten i denne ideologien ikke besitte makten alene (Torfing, Peters, Pierre &

---

¹⁶ Overlapp til MOØ237

Sørensen, 2012). Dette kan sees i tråd med Grøn region Vestland der de skal være aksjonsrettet og sørge for en sammenslutning som er mindre byråkratisk.

2.3 Hva er et nettverk?

Innenfor nettverksbegrepet anerkjenner vi klyngeteori som en relevant teoretisk tilnærming for å svare på oppgavens problemstilling. En næringsklynge kan defineres som en samling av virksomheter i hele verdikjeden i næringen, der disse bidrar til innovasjon gjennom samarbeid og kompetansedeling (Constructioncity, 2021). Vi gjør en avgrensning og velger å ikke inkludere denne teorien i oppgaven. Det finnes flere definisjoner på hva et nettverk er, og felles for alle er at de er noe upresis i formuleringen. Ifølge Law (1992) kan et nettverk beskrives som et sett med interaksjoner mellom ulike aktører. Disse aktørene kan inkludere mennesker, teknologi, dokumenter, erklæringer og skaper sammen kunnskap som en evne. Tidd og Bessant (2013) omtaler nettverk som en gruppe eller et system som er komplekst og sammenkoblet, der hensikten er å kunne løse konkrete oppgaver ved å organisere arbeidet i form av aktiviteter. For å sette nettverksbegrepet i relasjon til den valgte nettverkslitteraturen kan vi kort definere de ulike teoriene:

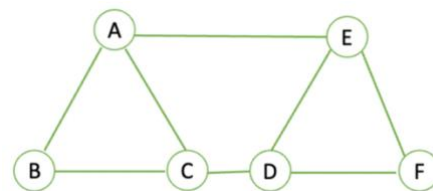
- ❖ Granovetter ser på hvordan relasjoner kan skapes ut fra sterke og svake bånd
- ❖ Aktør-nettverksteori (ANT) ser på hvordan menneskelige og ikke-menneskelige aktører samhandler for å mobilisere til et nettverk og hvordan nettverk utvikles over tid
- ❖ Nodal governance identifiserer sentrale knutepunkt i et nettverk bestående av noder. Nodal governance skiller seg fra Latour og ser på hvordan ulike noder fungerer som styringsmekanismer og leder samspillet mellom aktørene i en gitt retning for å mobilisere til et nettverk

I oppgaven vil nettverk oppfattes som et sett av komponenter som samhandler og som er satt i et felles system. Det vil være fokus på forbindelser som dannes mellom aktører. Herunder vil aktører kunne være mennesker og ting. Sterke og svake bånd vil kunne indikere graden av bekjentskap, tilgjengelighet, tillit og støtte mellom aktørene.

2.4 Sterke og svake bånd

Ifølge Granovetter (1973) kan styrken på et bånd bli definert ut fra grad av relasjonens intimitet, følelsesmessig intensitet, gjensidighet, samt tid som blir brukt på relasjonen. Bånd kan enten være sterke eller svake. Sterke bånd inkluderer mer interaksjoner, mer emosjonell effekt, mer tillit og mer kunnskapsdeling. Svake bånd representerer færre interaksjoner, lite emosjonell effekt, lite tillit og lite kunnskapsdeling. For å illustrere dette kan en se på vilkårlig utvalgte individer som kalles for A, B og C. Her vil A fra før ha et sterkt bånd til B, i tillegg til et sterkt bånd til C. På grunnlag av dette vil det være en stor sannsynlighet for at det vil utvikles et svakt bånd (eller sterkt) mellom B og C. Dersom B og C ikke hadde en relasjon kan svake bånd bringe disse to aktørene i samspill (Granovetter, 1973).

Videre forklarer forfatteren at svake bånd kan virke som broer eller bindeledd i diffusjonsprosesser. Disse utgjør deler av et sosialt nettverk som videre knytter dem til en større sosial enhet som ellers ikke ville vært koblet sammen. Brobyggerne utgjør en viktig rolle for

Figur 2 styrken på relasjoner

informasjonsflyten og bidrar til at kontakter oftere kobles sammen gjennom svake relasjoner kontra sterke relasjoner (Granovetter, 1973). For at GrV skal kunne realisere potensialet til de ulike hubene er samarbeid på tvers av næringer og aktører essensielt. Ved å ha en rammesetter som GrV kan de bidra som en brobygger for ulike aktører i fylket slik at de kan kobles sammen og bidra til et mer mangfoldig næringsliv og kompetansemiljø.

Svake relasjoner vil være lettere å opprettholde sammenlignet med sterke bånd, da disse ikke vil ha behov for like mye vedlikehold når det kommer til tid, intimitet og emosjonell intensitet (Granovetter, 1973). Dersom aktørene har ressurser til å opprettholde relasjonene vil et resultat av dette være flere svake bånd i ens personlige nettverk kontra sterke relasjoner. Betydningen av det vil være at den helhetlige mengden av informasjon i aktørenes nettverk vil øke dersom svake relasjoner er ønskelig.

2.5 Aktør-nettverksteori (ANT)

Aktør-nettverksteori (ANT) er et rammeverk som har som hensikt å beskrive et hvert fenomen når en ser på forholdet mellom menneskelige og ikke-menneskelige aktører som initierer et

fenomen (Latour, 1987). Innenfor denne tilnærmingen er de sosiale og tekniske faktorene sentrale og likestilte. I kontrast til sosial og teknologisk determinisme kan ingen fenomener alene være sosiale eller teknologiske. I hovedsak består ANT av aktører, aktører og samling eller nettverk. Det er disse som kan føre til fenomener som oversettelse (translation). Teorien utgangspunkt i å kartlegge samtlige aktører som er involvert i utviklingsprosessen innenfor vitenskap, teknologi og samfunn, hvordan de interagerer og tilsvarende påvirker hverandre (Latour, 1987). Hensikten er å gjøre rede for hva som skjer, hvem de involverte er, hvordan det forekommer og hvem som involveres i det som skjer. Slike spørsmål er meget relevante for Grøn region Vestland og vi ønsker å kartlegge om det er et nettverk og se hvilke aktører som mobiliseres gjennom samarbeid. Her vil det være flere menneskelige og ikke-menneskelige aktører som påvirker hvordan teknologi og kunnskap er forstått og endret i en større kontekst som GrV (Latour, 1987).

2.5.1 Hva er en aktør?

Ifølge Latour (1996) er ikke de sosiale, teknologiske, menneskelige eller ikke-menneskelige aktørene de viktigste, men hvordan disse aktørene samhandler. Det sosiale er knyttet til mennesker og organisasjoner og det tekniske refererer til f.eks maskiner, applikasjoner og informasjon. Det er de menneskelige aktørene som først utvikler teknologien og skaper tjenesten for å så bli formet av de samme tjenestene som de har satt sammen.

I ANT behandles menneskelige og ikke-menneskelige elementer likt som aktører i et gitt nettverk. Sett i sammenheng med oppgavens problemstilling kan Vestlandsporføljen sees på som den ikke-menneskelige aktøren der den vil være avhengig av menneskelige aktører for å kunne realisere den grønne næringsutviklingen. For å poengtere denne likestillingen defineres aktørbegrepet likt som aktantbegrepet i semiotikken. Latour (1996) omtaler en aktør som:

“An “actor” in ANT is a semiotic definition -an actant-, that is, something that acts or to which activity is granted by others. [...] An actant can literally be anything provided it is granted to be the source of an action (Latour, 1996)”.

Ut fra dette oppfattes en aktør som handlekraftig, og en vilkårlig enhet som kan beskrives som årsak til det som skjer i en gitt hendelse. En aktør inkluderer ikke kun menneskelige aktører, men innbefatter gjenstander, teknologi og konsepter for å nevne noen. På denne måten ser vi et skille

mellom menneskelige og ikke-menneskelige aktører. En aktør har en påvirkningskraft i den forstand at en aktør bidrar til å påvirke, forhindre eller realisere en annen aktørs handlinger. Denne evnen til påvirke omtales i ANT som handlekraft (agency).

Litteraturen viser til aktant som et abstrakt begrep som kan inkludere alle menneskelige og ikke-menneskelige elementer. Vestlandsporteføljen er en rapport som bidrar til å skape en bevegelse mot endring blant aktører i GrV. For å operasjonalisere aktant-begrepet velger vi i denne oppgaven å tillegge Vestlandsporteføljen en aktant-status når begrepet brukes i videre diskusjon.

2.5.2 Inskripsjon (inscription) og oversettelse (translation)

Latour (2007) viser til to begreper innenfor ANT-teorien, inskripsjon (inscription) og oversettelse (translation). Inskripsjon er omtalt som den prosessen der ikke-menneskelige elementer (artefakter) skapes for at en aktørs interesser skal bli realisert. Begrepet ser på hvordan tekniske gjenstander kan forme mønstre hos brukeren. I ANT er inskripsjon “ting”, dette kan være f.eks. et regelverk, et dokument, en prosedyre eller en vane. Oversettelse (translasjoner) refererer til selve prosessen som bidrar til å skape et aktør-nettverk. Translasjonskonseptet er relevant å se på i sammenheng med analysen av etablering og opprettholdelsen av aktør-nettverk. Dette kan igjen være gunstig å bruke for å videre studere hvordan kunnskap, ideer og forestilling flyter mellom aktørene i en tjenesteutvikling.

Translasjonsprosessen er en prosess som inkluderer tre faser: problematisering, interesser og innrullering og mobilisering av aktører (Callon, 1984). *Problemfasen* er når en sentral nettverksbyggende aktør, eksempelvis en politiker, utarbeider et problem som det er ønskelig å finne en løsning på. Problemstillingen må oppfattes som relevant for flere aktører. En felles forståelse av et problem kan samle aktører og skape et felles scenario og program. På denne måten kan det identifiserte problemet føre til at andre aktører ønsker å løse problemet. En slik felles forståelse er avgjørende for utbyggingen av allianser og nettverk (Callon, 1984).

Fasen som handler om *interesser*, refererer til aktørenes forhandlinger og rollefordeling knyttet til sin deltakelse i aktør-nettverket. Deltakelsen sees i sammenheng med aktørenes nye tildelte rolle i nettverket. Dette er noe som påvirker aktørenes tilknytning når det kommer til andre aktør-nettverk. Prosessens tredje fase som går på *innrullering* viser til rekrutteringen av de nødvendige

menneskelige og ikke-menneskelige aktørene for å styrke nettverket. Siste trinn i prosessen er *mobilisering* av de allierte der det testes om alliansene er sterke nok til å overleve. Når en har kommet til denne delen av prosessen er det fokus på å etablere et obligatorisk passeringspunkt, slik at man er fundamental i videreutviklingen. Her vil overbevisende talsmenn spille en viktig rolle for sine nettverk og allianser. I sum ser translasjonsprosessen på hvor nødvendig det er med et sterkt aktør-nettverk for å kunne koble menneskelige og ikke-menneskelige aktører sammen.

I ANT er det hensiktsmessig å gå nærmere inn på begrepene stabilitet og irreversibilitet (irreversibility). Dersom normer og relasjoner ikke opprettholder moralen overrekkes ønskede handlinger til ikke-menneskelige aktører. Med det som grunnlag oppfattes tingene som det stabiliserende elementet i et nettverk. Callon (1984) bemerker at relasjonene i aktør-nettverk er midlertidige, ustabile og sårbare og kan til enhver tid nedbrytes. Med dette som utgangspunkt må stabilitet og sosial orden forstås som en sosioteknisk prosess der aktørenes interesse til enhver tid må ivaretas. Ved etablering av et nettverk starter aktørene med ulike interesser og forventninger. Hvor stabilt nettverket blir avhenger av to ting. Evnen aktørene har til å samordne interessene deres for å jobbe mot et felles mål (Callon, 1990) og i hvilken grad nettverksetableringen har blitt irreversibel. En endring er irreversibel når en ikke lenger kan endres tilbake til utgangspunktet. Dersom en endring er gjort irreversibel kan ikke nettverket gå tilbake til det punktet hvor alternative handlinger eksisterte grunnet at det vil medføre for store kostnader. Callon (1990) knytter irreversibilitet opp mot normalisering og ser på de to som synonymmer.

2.6 Nodal governance

I litteraturen blir “governance” definert på en rekke måter, blant annet «*governance network*». Governance oversatt til norsk betyr styring. «Governance network» begrepet viser til både nettverk og governance og begrepet kan defineres som:

1. A relatively stable horizontal articulation of interdependent, but operationally autonomous actors; 2. Who interact through negotiations; 3. Which take place within a regulative, normative, cognitive and imaginary framework; 4. That is self-regulating within limits set by external agencies; and 5. Which contributes to the production of public purpose (Sørensen & Torfing, 2007, s. 9).

Ut fra sitatet kan vi se at governance nettverk kan forstås som samarbeid mellom autonome aktører som sammen jobber for å realisere felles offentlige målsettinger der aktørene driver virksomhet ut fra en rekke faktorer. Governance nettverk kan forstås som et verktøy som bidrar til samarbeid og koordinering, ved siden av nodal governance som kan være en effektiv tilnærming til styring av komplekse systemer.

Ifølge Burris, Drahos og Shearing (2005) viser nodal governance til aktører handler og hvordan makt og ressurser blir mobilisert i sosiale systemer. Dette nettverksperspektivet har fokus på noder eller aktører i et nettverk og hvordan disse interagerer. En slik nodal tilnærming gir en mer nøyaktig forklaring til hvordan et nettverk fungerer og ser på de involverte i nettverket som sentrale aktører som arbeider for å realisere felles mål. Samhandlingen innad i nettverket har som mål å kunne kontrollere og dytte nodene i en gitt retning (Burris et al., 2005). Dette kan oppfattes som en form for «myk» styring der det er mer fokus på indirekte styringsmidler framfor det formelle og autoritære. Aktører kan forstås som styring og det er nodene som bestemmer hendelsesforløpet ved å mobilisere kunnskap og kapasitet til aktørene.

Aktører omtales som noder og en node defineres som “*a site of governance (the management of a course of events)*” (Burris et al., 2005, s. 37). Videre kategoriseres nodene etter fire egenskaper: *Mentaliteter* - En måte å tenke på om sakene som nodene har som hensikt å styre. *Teknologier*- Et sett med metoder (teknologier) for å utøve innflytelse over hendelsesforløpet det dreier seg om. *Ressurser* - For å støtte driften av noden og utøvelse av innflytelsen. *Institusjon* - En struktur som muliggjør mobilisering av ressurser, mentaliteter og teknologier over tid. Aktørene representerer både offentlig og privat sektor og kan bestå av enkeltpersoner eller organisatoriske enheter. Nodens evne til å samhandle med andre vil kunne variere i stor grad ut ifra nodens karakter og tilgang på ressurser. En node kan omtales som "superstrukturell" dersom det etableres en organisasjonsstruktur som evner å knytte sammen representanter fra andre organisasjoner og nettverk slik at deres ressurser og verktøy er samlet mot et felles mål. Beslutningsprosesser og ansvar vil i superstrukturelle noder bli fordelt på ulike nivåer, samtidig som de vil sentreres og styrkes i noden (Burris et al., 2005, s. 38).

For å kunne operasjonalisere hva en node er i henhold til vår oppgave forstår vi node som et knutepunkt og utgjør en essensiell rolle i å løse felles utfordringer i samarbeidsprosjektet GrV. Noder i GrV kan være mange, blant annet kommuner, bedrifter, enkeltpersoner, ressurser og kompetanse. Vi velger derfor å bruke node som en styringsmekanisme i ulike former som har en effekt på retningen til målene som er identifisert i Vestlandsporteføljen og praktisert gjennom samarbeidsprosjektet GrV.

2.6.1 Mentalitet

Mentalitet kan forstås som et rammeverk som påvirker måten en node tenker og oppfatter omgivelsene sine og som en virkning av dette har innvirkning på deres handlinger i situasjoner som de befinner seg i (Burriss et al., 2005). Mentalitetsegenskapen kan ha en påvirkning på nodens samhandling med andre og hvordan de kan påvirke styringsprosessen i et nettverk. Innenfor mentaliteter skiller teorien mellom straffeorientert og risikoorientert. Det er kun sistnevnte som vil bli nevnt i denne oppgaven, da det er denne som er av mest relevant. En risikoorientert mentalitet har fokus på risiko- og forventingsbygging og er fremtidsrettet (Johnston & Shearing, 2003). Dette kan en se i relasjon til initiativtakerne og aktørene i GrV som har et fremtidsrettet fokus for å imøtekomme den grønne omstillingen og å redusere klimagassutslipp.

2.6.2 Teknologi

Teknologi viser til en rekke metoder som nodene kan ta i bruk for å påvirke hendelsesforløpet (Burriss et al., 2005). Metodene forstås som verktøy og vil variere ut fra feltområdet til noden. Verktøy kan eksempelvis være juridiske, fysiske, symbolske og personlige. Når en skal påvirke et hendelsesforløp er det kombinasjonen av de ulike verktøyene som er viktig (Johnston & Shearing, 2003). For å unngå å forveksle denne egenskapen med teknologisk innovasjon, vil begrepet "verktøy" heretter brukes i stedet for å omtale det som "teknologi".

2.6.3 Resurser

Ressurser spiller en vesentlig rolle for å kunne iverksette verktøyene og er derfor helt elementære for nodens innflytelse. Resurser kan ta en rekke former og noder vil variere ut fra tilgjengelighet på ressurser. I sammenheng med GrV kan dette være ressurser som økonomisk, politisk og sosiale for å nevne noen (Dupont, 2004). Økonomisk kapital viser til tilgjengelige midler som

kan brukes i nettverksaktiviteter, i tillegg til å få tilgang til andre former for kapital. Politisk kapital forklarer nodens tilgang til politisk makt og innflytelse og dens muligheter til å påvirke politiske beslutninger eller tiltak til fordel for nodens mål og interesser (Dupont, 2004). Ifølge forfatteren kan sosial kapital defineres som hele rangen av sosiale relasjoner som tillater etablering, vedlikehold og utvidelse av sosiale nettverk (Dupont, 2004). Denne formen for kapital viser til ressursene som en person eller gruppe får i sosiale relasjoner som tillit og samarbeid. Slike relasjoner kan være nødvendig for å få tilgang til informasjon og andre ressurser samt gi økt økonomisk og politisk innflytelse gjennom felles interesser og samarbeid. Nettverksforbindelser spiller inn på påvirkningskraften til en node og noder med flere og sterke forbindelser eller koblinger til en spesielt sterk node, har større innflytelse til å påvirke enn andre noder (Burriss et al., 2005).

2.6.4 Institusjonalisert struktur

For å kunne muliggjøre mobilisering av ressurser, mentaliteter og teknologier over tid trenger nodene en viss form for institusjonell struktur. Noden må ikke nødvendigvis være formelt opprettet, men det er likevel nødvendig at noden har en struktur som kan sikre en form for stabilitet over tid og det er de institusjonelle trekkene i noden som muliggjør mobiliseringen (Burriss et al., 2005, s. 38). *Økt legitimitet* bidrar til økt anerkjennelse og aksept blant ulike interessenter, herunder organisasjoner, samfunnet og offentligheten. Med legitimitet vil nettverket oppleve økt tillit knyttet til deres intensjoner, handlinger og resultater. Dette legger fundamentet for samarbeid og samhandling blant aktører i et nettverk. En *felles forståelse* i et nettverk bidrar til bedre kommunikasjon, beslutningsprosesser og koordinering av aktiviteter. Det bidrar til å gi et felles rammeverk for aktørene i nettverket (Burriss et al., 2005). Sett i sammenheng med Grøn region Vestland forstår vi institusjonalisert struktur som at nettverket har utviklet seg til å bli stabilt, med andre ord et nettverk uavhengig av superstrukturelle noder som VLFK og Innovasjon Norge, og at kommunikasjonen flyter fritt i nettverket.

2.7 Et hav av nettverk¹⁷

Deler av teorikapittelet tar for seg ulike måter å forstå nettverk på. For å avgrense bruken av nettverksbegrepet velger vi her å definere nettverk som en struktur som kobler en rekke aktører

---

¹⁷ Overlapp til semesteroppgave MOØ237

eller organisasjoner i en sammenkoblet enhet der de involverte til en viss grad viser en form for gjensidige avhengighet av hverandre. Denne definisjonen omfatter ikke alle bruksområder av et nettverk, men gir en overordnet forståelse av hva vi ilegger et nettverk. Vår definisjon utelukker ikke andre perspektiver og definisjoner av begrepet nettverk, men gir en forståelse av hvordan nettverk brukes i vår oppgave.

De presenterte nettverksteoriene kan sees på som et cluster der de komplementerer hverandre. Granovetter (1973) kan hjelpe oss til å se hvordan aktører kan bli introdusert for hverandre og utsettes for nye impulser. Den viser til nettverkets potensial når aktører samles og får tilgang på diversifisert informasjon. Det er denne samlingen av heterogene grupper som viser til styrkene ved å ha svake bånd som besitter ny kunnskap og informasjon som ikke finnes i de homogene gruppene. I Grøn region Vestland introduseres det 400 aktører og det kunne vært av interesse å undersøke hvem disse aktørene er og hvem som er sammenkoblet og hvordan. Det kan stilles spørsmål om dette kan styrke antagelsene om at det er et nettverk i GrV, men det vil være naturlig å se om det er målrettet nettverk med gitte egenskaper som skal styre aktørene i en gitt retning. Dette kan ses opp mot det nodal governance og det litteraturen refererer til som “myk styring”. Her vil det være sentralt å se på hvem som styrer, driver og er en pådriver for hvem som blir innrullert i et nettverk. I dette tilfelle er det Vestland fylkeskommune og Innovasjon Norge som har vært en pådriver for utviklingen av GrV og sammenkoblet de aktørene som har vært aktuelle for å nå det grønne skiftet enklere, raskere og bedre. Latour legger frem forholdet mellom menneskelige og ikke- menneskelige aktører og likestiller disse. Videre ser forfatteren på hvordan nettverk skaper nye konstruksjoner som er realiteter, som endrer realitetene og som igjen endrer aktørene i et samspill (Latour, 1996). Et prosjekt som GrV vil stadig være under konstruksjon, i den forstand vil aktørene som deltar i samarbeidsprosjektet samhandle med hverandre om hva som skal løses og hvordan. Sett i sammenheng med Latour kan vi strekke oss så langt å si at prosjektet har fått et “eget liv” som påvirker de nåværende og fremtidige aktørene.

Både Granovetter og Latour er åpen for aktører som en vilje og retning, og derfor står ikke nodal governance som en motsetning til disse og dermed kan vi spille på de tre teoriene i søken om å få svar på *hvordan* nettverk styrker grønn omstilling. Tiden går og teorien består, ved å benytte litteratur fra ulike tiår ser vi fellestrekk og at teorier som ble utviklet for lenge siden er like

aktuelle i dag. Den komplementeres av den nyere litteraturen og til sammen gir de et godt utgangspunkt for å kunne besvare problemstillingen vår

2.8 Analysekjema

Problemstilling:	Nettverk	Nettverkets rolle i grønn omstilling
«Hvordan kan nettverk styrke grønn omstilling?»	FS1: «Hva kjennetegner GrV som et nettverk?»	FS2: «Hva kan analysen av Grøn region Vestland si oss om mulighetene og begrensningene om bruken av nettverk for å fremme grønn omstilling?»
<p>Kan nettverk være et virkemiddel for grønn omstilling?</p> <p>En pådriver på vegne av Vestland for å få til den grønne omstillingen.</p>	<p>Nettverkets evolusjon og egenskaper</p> <p>Aktør nettverksteori Sterke og svake bånd Nodal governance</p>	<p>Bærekraft gjennom samarbeid og koblinger</p> <p>New public governance Åpen innovasjon Industriell symbiose Bærekraftig utvikling Grønnvasking</p>

Skjema 1, Analysekjema for teori

Vi har utarbeidet et analysekjema for å illustrere hvilke teorier som vil brukes for å diskutere de sentrale begrepene for denne studien, nettverk og grønn omstilling. Grønn omstilling er en viktig tematikk som handler om å transformere samfunnet. For å kunne klare denne transformeringen ser vi på nettverk og utforsker hvordan samarbeid mellom forskjellige aktører kan være med å øke tempoet mot et bærekraftig Vestland. Videre vil metodekapittelet ta for seg de metodiske valgene som har blitt gjort for å undersøke dette samspillet og identifisere viktig innsikt.

3.0 Metode

Dette kapittelet vil gi en oversikt over hvilke metodiske valg som ligger til grunn for studien og forskningsprosessens forløp. Datainnsamlingen har hovedsakelig blitt innhentet gjennom semistrukturerte dybdeintervjuer, observasjon i tillegg til relevante artikler og rapporter som er benyttet som primær- og sekundærmateriale. Med utgangspunkt i rapporten *Vestlandsporteføljen* bygger oppgaven på en kvalitativ undersøkelse som ser på hvordan Vestland skal realisere

potensialet for grønn vekst gjennom nettverkssamarbeid. Informantene er både offentlige og private aktører i samarbeidsprosjektet GrV og identifiseres som sentrale for feltet vi ønsker å undersøke.

3.1 Forskningsdesign og valg av metode

Utgangspunktet for masteroppgaven var et ønske om å forstå hvordan nettverk som et verktøy kan brukes for å nå denne grønne omstillingen. Sett ut fra et vitenskapsteoretisk perspektiv befinner vi oss nærmere det sosialkonstruktivistiske vitenskapsidealet (Easterby-Smith, 2021, s. 78-79). Vi startet med noen teoretiske antagelser om hvilke faktorer som kunne være aktuelle, men ønsket å identifisere flere. Derfor valgte vi et eksplorativt undersøkelsesdesign som er hensiktsmessig å bruke når en ønsker å avdekke flere sammenhenger (Silkose, Olsson & Gripsrud, 2022, s. 69). En kvalitativ tilnærming er egnet da vi ser på en case som representerer et bredt spekter av aktører innenfor offentlig og privat sektor med ulikt utgangspunkt og posisjon i den grønne næringsutviklingen. Casestudie ble valgt som forskningsdesign da dette er en hensiktsmessig tilnærming å bruke for å få en dypere forståelse og se om disse aktørene inngår i et nettverk, og om nettverk som virkemiddel kan bidra til å styrke den grønne omstillingen (Easterby-Smith et al., 2021, s. 127).

3.1.1 Tilnærming

For å kunne besvare vår problemstilling brukte vi ulike kvalitative metoder i datainnsamlingen for å øke vår forståelse av feltet og bedre forstå hvordan aktørene samhandler med hverandre og kartlegge i hvilken grad nettverk kan brukes som et virkemiddel til å styrke grønn omstilling. Vår tilnærming til forskningsprosessen ligger nærmere sosialkonstruktivisme enn positivisme ettersom vi prioriterer kartlegging og tolking av data fremfor testing av hypoteser og måling av variabler (Easterby-Smith et al., 2021, s. 83). Gjennom bruk av kvalitative metoder som intervju og observasjon ble det innhentet informasjon om de private og offentlige aktørers deltakelse i samarbeidsprosjektet GrV, og kartleggingen av sentrale karakteristika ved GrV som et nettverk.

Ved å gjennomføre åpne dybdeintervjuer ga vi informantene mulighet til å ytre seg fritt og kanskje avdekke temaer som ikke var prioritert fra vår side. Dette gjorde det mulig for oss å få et mer helhetlig bilde av feltet og identifisere viktige aspekter vi kanskje ikke hadde tenkt ut på

forhånd. Underveis i datainnsamlingsprosessen endret vi på intervjuguiden for å kunne belyse problemstillingen vår og tilegne oss en mer tilspisset innsikt. Disse metodene ga oss en dypere forståelse av feltet og sikret at vår tilnærming var relevant og metodisk begrunnet (Easterby-Smith et al., 2021, s. 194-196)

I forkant var vi innforstått med at erfaringer rundt GrV og deltakelsen i prosjektet kunne variere noe fra aktør til aktør og deres definisjon av hva et nettverk er vil kunne vektlegges ulikt. I henhold til Easterby-Smith et al., (2021) er konstruktivistisk tenking kjennetegnet av en antakelse om at virkeligheten i liten grad er stabil og objektiv. I stedet vektlegges forståelsen av det unike og dynamiske i virkeligheten, fremfor å skape teorier om dens natur og sammenhenger. Gjennom innsamling av data har vi vektlagt å fange opp variasjonene blant de ulike aktørene. Hensikten har vært å innhente aktørenes forståelse for nettverk, deres fortolkning av dette, opplevd verdi av å være med i samarbeidsprosjektet og om nettverk kan være en katalysator i møte det grønne skiftet. Med det som utgangspunkt har vi en vitenskapelig tilnærming som bygger på det sosialkonstruktivistiske perspektivet.

3.1.2 Valg av metode

Formålet med forskningsprosjektet er å identifisere hvilken innvirkning nettverk kan ha på den grønne omstillingen og utforske dette temaet nærmere med et eksplorativt undersøkelsesdesign. En kvalitativ tilnærming vil være hensiktsmessig å anvende når en som forsker er mottakelig for uventede hendelser. Dersom en har lite kjennskap til det en skal undersøke, vil en kvalitativ metode være hensiktsmessig å gjennomføre. For å tilegne oss en bredere forståelse av nettverk, gjennomførte vi søk av aktuell forskning av feltet (Silkose et al., 2022). GrV er i startfasen av prosjektet og det er derfor begrensede mengder resultater å vise til. En kvalitativ tilnærming vil gi en dybdeforståelse til å utforske de komplekse relasjonene, samspillet og kunnskapsdeling som er viktige faktorer for å styrke grønn omstilling gjennom nettverkssamarbeid.

3.1.3 Eksplorativt casestudie

Basert på tidligere forskning antok vi tidlig hva som kunne være påvirkende faktorer når det gjelder nettverkets betydning for grønn omstilling. Med det som utgangspunkt har vi gjort oss noen teoretiske antagelser og har derfor noen forventinger til funn (Yin, 2014, s. 136). Dette har

hatt en innvirkning på utviklingen av spørsmålene som har blitt stilt for å belyse studiens problemstilling (Yin, 2014, s. 136). Nettverk som felt var nokså ukjent for oss når vi startet å arbeide med forskningsprosjektet og det var ønskelig å kartlegge flere faktorer enn de vi var kjent med i forkant. For å belyse disse faktorene måtte vi ta kontakt med både offentlige og private aktører som var involvert i GrV. I tråd med at vi ønsker å kartlegge karakteristikaene ved et nettverk og deres betydning for grønn omstilling, falt valg av forskningsmetode på casestudie. Yin (2014, s. 16) viser til at det er anbefalt med casestudie som forskningsmetode der forskningsspørsmålet krever grundig og omfattende forståelse av fenomenet. Innen casestudie skilles det mellom holistisk og embedded. I vårt tilfelle har vi embedded casestudie som viser til flere caser innenfor en spesifikk case (Easterby-Smith et al., 2021, s. 442). Denne metoden er hensiktsmessig å bruke i vår oppgave da vi har som formål å undersøke et konkret prosjekt. Som beskrevet tidligere er oppgavens hensikt å forstå og gå i dybden på hvordan vi kan oppnå en mer bærekraftig og miljøvennlig fremtid ved å utforske potensialet i samarbeid og nettverksdannelse på tvers av ulike sektorer og aktører. For å sikre et bredere perspektiv inkluderer casestudien flere ulike typer informanter, både EY som har utarbeidet analysene i Vestland, offentlige aktører som pådrivere og som fungerer som fasilitatorer av GrV, samt sentrale private aktører i utvalgte huber.

3.2 Datagrunnlag

Datagrunnlaget vårt deles inn i primær- og sekundærdata. Det er ulike syn på om offentlig tilgjengelige tekstdata er primær- eller sekundærdata. Primærdata er ny informasjon som vi har direkte samlet inn med hensikt å besvare vår problemstilling. Sekundærdata er forskningsinformasjon som allerede eksisterer i form av publikasjoner eller andre elektroniske medier som vi har innhentet. Dette er data som er samlet inn for et annet formål, men som vi likevel anser relevant for det vi undersøker (Easterby-Smith et al., 2021, s. 190). Vi velger å betrakte våre tekstdata som primærdata ettersom vi selv har plukket ut relevante tekstelementer. Dette valget av primær- og sekundærdata har imidlertid liten betydning for vår analyse av empirien. Utformingen av vår studie med en eksplorativ casestudie har tillatt oss å benytte metodetriangulering under datainnsamlingen. Metodetriangulering innebærer å belyse en problemstilling ved å ta i bruk ulike metoder for å innhente ulike synspunkter (Jacobsen, 2022, s. 250). Sett fra vårt sosialkonstruktivistiske perspektiv er det anerkjent at det kan være flere

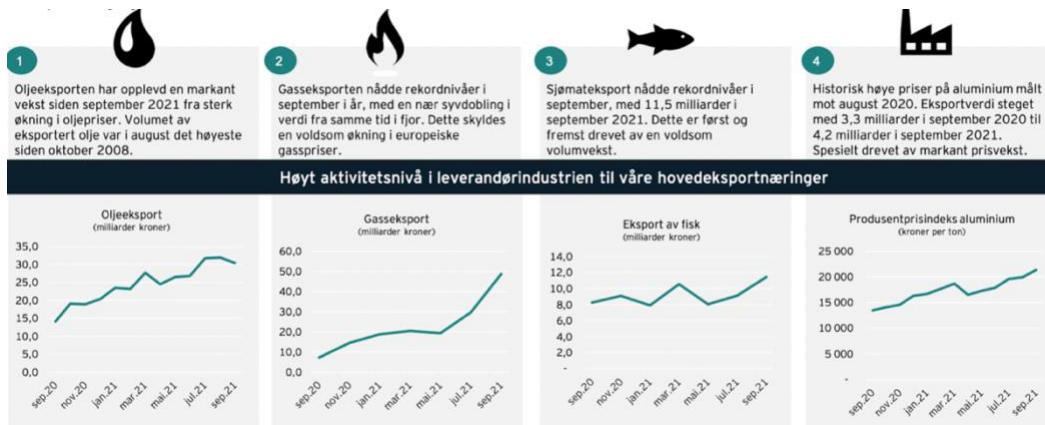
forskjellige realiteter. Med det som utgangspunkt har vi ønsket å innhente oppfatninger og erfaringer fra både offentlige og private aktører ved hjelp av en rekke datainnsamlingsmetoder. Vi har samlet inn primærdata gjennom kvalitativ innholdsanalyse, herunder skriftlige kilder, intervjuer med informanter og observasjon.

3.2.1 Primærdata

Vi har gjennom skriftlige kilder, intervjuer og observasjon samlet inn vår primærdata. Våre skriftlige informasjonskilder er konsulentrapportene Vestlandsscenarioene og Vestlandsporteføljen. Porteføljene er et viktig forarbeid for samarbeidsprosjektet Grøn region Vestland. Vestlandsporteføljen kan forstås som et strategidokument som har kartlagt en samling av ulike prosjekter og satsinger som finnes i Vestland for å kunne imøtekomme den grønne omstillingen på en mer effektiv måte. Vi har hovedsakelig benyttet oss av Vestlandsporteføljen og det er denne vi vil presentere. Vestlandsscenarioene har også blitt benyttet som et veikart i å identifisere mulighetene og barrierene Vestland stå overfor. Vi velger å ikke gå i dybden i denne rapporten, men heller presentere Vestlandsporteføljen som er en konkretisering av det som kom frem i Vestlandsscenarioene.

Vestlandsporteføljen fremlegger situasjonen per 2021 og viser til en enorm prisutvikling av sentrale eksportindustri og det er nødvendig å handle felles og bygge nye eksportområder. En konsekvens av prisøkningen er et grønt skifte i Europa som har bidratt til en kamp om energi, og prisene på eksportindustrier som olje, gass, sjømat og aluminium i tillegg til fornybar energi og CO2-kvoter øker. Bare sammenlignet med året før er dette en stor endring da det i 2020 var et fall i prisene. Som illustrert nedenfor ser en utvikling av prisene på Vestlands mest sentrale eksportindustri (Vestlandfylke, 2021, s. 19).

Illustrasjon 2 Prisutvikling i eksportnæringen Vestlandsporføljen 2021, s.19

Rapporten viser til 400 aktører - 200 deltok på workshops og innspillmøter - 250 identifiserte prosjekter. De 400 aktørene det vises til her er de aktørene som ble kontaktet i forbindelse med første versjon av kunnskapsgrunnlaget. Dette var en svært bred forsamling der mange var næringslivsledere, men også representanter fra klynger, næringsråd, kommuner, nettverksorganisasjoner, innovasjonssentre med mer. GrV har oversikten over disse aktørene, men kan ikke utlevere dem grunnet personvern hensyn (GDPR). Av de 400 var det omtrent 300 aktører som jobbet i næringslivet og 100 aktører fra offentlig sektor, næringsråd, klyngeorganisasjoner m.m., som var med i økosystemet. De 250+ grønne innovasjonsprosjektene ble prioritert til 16 huber. Defineringsen av hubene ble gjort ut ifra følgende kriterier:

(Vestlandfylke, 2021, s. 66)

- Høyest verdiskapingspotensial og internasjonal konkurransedyktighet
- Bidrar til å realisere de nye, grønne verdikjedene
- Høyest multiplikatoreffekt gjennom industriell symbiose eller infrastruktur
- Tar hele fylket i bruk

De 16 prioriterte hubene er:

Maritim: Hjeltefjordbassenget, Fensfjordbassenget, maritim teknologiklynge, Fjordbase, Lutelandet. **Industriell:** Hardanger Hub, Årdal teknologipark, Sirkulære Høyanger og Grøn Næringspark Kvinnherad. **Bio:** Bio-Gloppen, Bio-Voss, Bio-Bergen og Bio-Sunnhordaland. **Marin:** Havbyen Bergen, Havregionen fjordane og Havregionen Sunnhordland.

Porteføljen identifiserer **24 forretningsmuligheter**, men utdyper ikke hva de 24 mulighetene er. Det er derfor ikke mulig for oss å fremstille disse i oppgaven.

De **11 verdikjedene** fra Vestlandsscenarioene som må realiseres for å sikre økt konkurranseevne illustreres i bildet til høyre:

Illustrasjon 3, 11 verdikjeder Vestlandsporteføljen 2021, s. 34

For å tilrettelegge for optimal utnyttelse av de nye verdikjedene er de grønne hubene nødt til å realiseres. Rapporten fremlegger et stort potensial i de grønne hubene for industriell symbiose på tvers av de ulike verdikjedene.

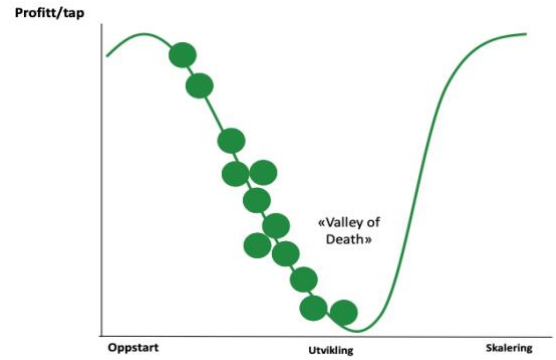
Bildet er hentet fra Vestlandsporteføljen og illustrerer prosessen med industriell symbiose hvor aktører reduserer avtrykket fra sine aktiviteter og øker den økonomiske gevinsten gjennom samarbeid, utveksling av energi og materialstrømmer.

Illustrasjon 4, Industriell symbiose, Vestlandsporteføljen 2021, s. 96

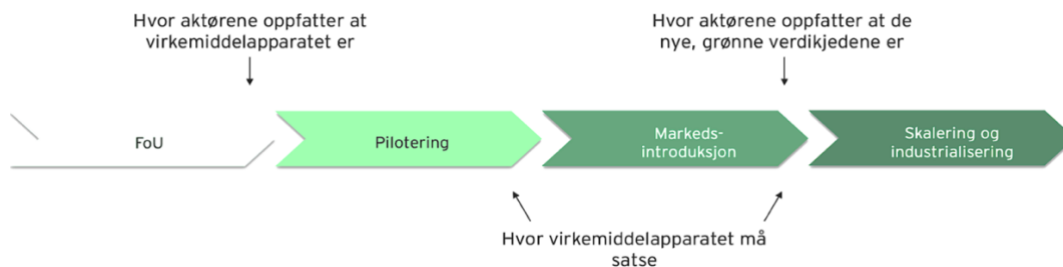
I Grøn region Vestland er det identifisert fire innovasjonstyper. For å kunne realisere Vestlandets potensiale må det lykkes med å realisere prosjekter innenfor alle de fire typene: Produkt-og tjenesteinnovasjon, bygge nye og grønne verdikjeder, industriell symbiose- økosysteminnovasjon og infrastrukturinnovasjon. Kravene til kompetanse, samarbeid og involverte parter er vesentlig for å lykkes (Vestlandfylke, 2021, s. 64).

Flertallet av prosjektene som har blitt kartlagt befinner seg i tidligfase stadiet, det vil si idéfasen eller pilotfasen og uten en riktig strategi vil få prosjekter kunne bli skalert. Det er helt essensielt med tilstrekkelig kapital og ressurser for at prosjektene skal komme seg forbi “Valley of Death” (Vestlandfylke, 2021, s. 65). Dersom prosjektene ikke kommer seg forbi dette punktet, vil de

Illustrasjon 5, Valley of death, vestlandsporføljen 2021, s.65

ikke kunne realisere sitt potensial og ha en reell innvirkning på grønn omstilling. Gapet mellom innovasjon og kapitaltilgang kan ses på som et paradoks og kan begrense den grønne omstillingen. For å kunne forhindre dette er det nødvendig med tilgang på finansiering og støtteordninger som kan gi tilstrekkelig støtte til de grønne initiativene slik at de når sitt fulle potensial og kan bidra til en bærekraftig fremtid. Bildene illustrerer forretningsmuligheter som ikke når skaleringsfasen og gapet mellom næringslivet og virkemiddelapparatet.

Illustrasjon 6, Gapet, vestlandsporføljen 2021, s.47

Barrierene som adresseres i Vestlandsporføljen er viktig å forstå og ta hensyn til for å kunne utvikle målrettede tiltak, ressursallokering og fremme samarbeid for å lykkes med grønn omstilling i regionen.

Illustrasjon 7, Barrierer, vestlandsporføljen 2021, s.13

Dashbord

Grøn Region Vestland er i utviklingen av et dashbord som viser status på de ulike målene som er satt i prosjektet. Hensikten med dashbordet er at alle kan få tilgang til status på målene som er satt. Det fremkommer at noen av målene er utfordrende å måle, noe som har forsinket lanseringen av dashbordet. Målet frem mot 2030 er å skape:

- ❖ 24.000 nye arbeidsplasser. Status i dag: 889
- ❖ Øke fastlandseksporten med 50%. Status i dag: 50,1%
- ❖ 55% utslippskutt. Status i dag: -4,3

3.2.2 Intervju

Figuren under representerer våre informanter, intervjuform og tidsbruk.

Informanter	Aktør	Gjennomføring
Informant 1	Vestlands fylkeskommune	Gjennomført 2 intervjuer Dato 20.01.2023 og 21.04.2023 Varighet 1 time og 30 min og 1 time og 10 min.
Informant 2	Innovasjon Norge	Gjennomførte fysiske møte Dato 02.03.2023 Varighet: 1 time og 15 minutter
Informant 3	Ernst and Young (EY)	Gjennomført fysisk møte Dato 09.03.2023 Varighet 1 time
Informant 4	Sitep	Gjennomført digitalt videomøte Dato: 17.02.2023 Varighet 1 time
Informant 5	Greenspot Mongstad	Gjennomført digitalt videomøte Dato: 23.02.2023 Varighet 1 time og 5 minutter
Informant 6	Atheno	Gjennomført digitalt videomøte Dato: 24.02.2023 Varighet: 1 time og 10 minutter.
Informant 7	Odda Technology	Gjennomført digitalt videomøte Dato: 27.02.2023 Varighet: 1 time og 10 minutter
Informant 8	Bioparken Voss (BIR)	Gjennomført digitalt videomøte Dato: 13.03.2023 Varighet: 1 time og 15 minutter
Informant 9	NCE Seafood Innovation	Gjennomført digitalt videomøte Dato 22.03.2023 Varighet 1 time og 30 minutter

Tabell 2, oversikt over informantene

Videre i oppgaven har vi anonymisert hvilken virksomhet de ulike informantene tilhører når det refereres til dem. Identiteten til informantene holdes skjult, da vi ikke anser det som vesentlig å fortelle hvem som sier hva. For å ivareta anonymiteten vil alle informanter tildeles et tall som refererer til sitatene.

Hovedtyngden i studiens datamateriale er basert på innsamlet data fra totalt ti intervjuer med ni ulike aktører som representerer både offentlig og privat sektor i samarbeidsprosjektet GrV. Flertallet av intervjuene er gjennomført med videosamtale og noen fysiske. Varigheten på intervjuene varierer mellom 1 time til 1 time og 20 minutter. For å kunne gi informanten mulighet til å ytre seg fritt og personlig valgte vi semistrukturerte intervjuer fordi vi ønsket å kunne stille personlige oppfølgingsspørsmål og anså ikke rekkefølgen spørsmålene ble stilt eller besvart i som relevant (Easterby-Smith et al., 2021, s. 195). Semistrukturerte intervjuer er en vanlig metode som brukes i forskning for å samle data fra informanter om deres erfaringer, meninger og perspektiver. Slike uformelle intervjuer gir intervjueren en viss grad av fleksibilitet til å stille oppfølgingsspørsmål eller utforske spørsmål mer i dybden og muligheten til å avdekke ny informasjon som ikke var kjent på forhånd. Samtidig følges en generell struktur som hjelper til med å sikre at relevante emner blir dekket (Silkose et al., 2022, s. 119-120).

Vi utformet fire intervjuguider som skulle benyttes som veiledning til gjennomføringen av intervjuene. Den første ble utarbeidet til Vestland fylkeskommune med hensikt om å få en innføring i samarbeidsprosjektet og avklare hvem som kunne være av interesse å snakke med. Den andre intervjuguiden var ment for aktørene i de næringslivet. Intervjuguidene inkluderte seks temaer og ble utarbeidet på grunnlag av tidligere forskning og tematikker som vi ønsket å forske videre på (Silkose et al., 2022, s. 120-121). Den tredje intervjuguiden ble utviklet for offentlige aktører og ser på deres rolle i prosjektet og deres oppfatning av aktørene i prosjektet. Den fjerde intervjuguiden ble utarbeidet for EY som utviklet Vestlandsparteføljen. Intervjuguidene ble gjentatte ganger justert for å bedre tilpasse den avsatte tiden og gjøre den mer relevant for studiens formål. Felles for alle disse fire intervjuguidene er at de hadde like tematikker. For å sikre pålitelighet utførte vi et oppklaringsintervju med Vestland fylkeskommune. Formålet med intervjuet var å bekrefte og avkrefte noen av funnene som allerede var blitt identifisert, samt å stille spørsmål som hadde dukket opp underveis i forskningen. Vi valgte å gjennomføre dette

intervjuet for å minimere risikoen for å trekke feilaktige konklusjoner eller påstander som allerede var kjent for VLFK. Ved å gjøre dette kunne vi bekrefte eller avkrefte deres kjennskap til funnene og få en mer omfattende forståelse av fenomenet som ble undersøkt. Dette intervjuet var en viktig del av forskningsprosessen og bidro til å styrke påliteligheten og validiteten til funnene våre. Intervjuguidene ble endret og tilpasset flere ganger underveis, og vedlagt ligger siste versjon av 3 av intervjuguidene. Gjennom å benytte semistrukturerte intervjuer fikk vi muligheten til en mer involvert og aktiv tilnærming til datainnsamlingen og avdekket flere faktorer enn de som var vektlagt i intervjuguiden.

Fra starten av vår forskning har vi vært bevisste på at det å gjennomføre intervjuer kan være utfordrende fordi det krever en balanse mellom å følge intervjuguiden slik at vi får besvart problemstillingen og samtidig være lydhøre overfor informantene våre (Silkose et al., 2022, s. 121-124). På grunn av vår mangel på erfaring som intervjuere, har det vært spesielt viktig for oss å finne denne balansen slik at vi kan få mest mulig ut av hvert intervju. Vi har vært tidlig ute med å starte datainnsamlingen, og har forsøkt å skape en mer fleksibel tilnærming til intervjuene for å imøtekomme informantenes behov.

I gjennomføringen av videosamtalene var det noe utfordrende å opprettholde samme grad av tilstedeværelse og engasjement sammenlignet med å gjennomføre intervju ansikt til ansikt. Dette bidro til å begrense våre muligheter for å oppnå øyekontakt, observere kroppsspråk og være like påkoblet på lik linje som de fysiske intervjuene. Til tross for det er vi av den oppfatning at vi fikk bra og utdypende svar under videointervjuene som ga oss verdifull innsikt til forskningen vår. For å sikre nøyaktighet i sitatene valgte vi å gjøre lydopptak av alle intervjuene, slik at vi kunne transkribere dem i etterkant og bruke informantenes egne ord i analysen.

3.2.3 Observasjon

Observasjonsdata er en måte å samle inn data på uten at det er behov for direkte kommunikasjon (Silkose et al., 2022, s. 96). Gjennom intervjuer og webinar har vi hatt muligheten til å observere informantene. Observasjoner vi har gjort under intervjuene anser vi som et viktig supplement til datainnsamlingen da vi kan knytte informantenes verdi og væremåte til institusjonelle logikker i

analysen. Dette støttes av Yin (2014, s. 113) som viser at observasjon kan være et viktig verktøy for innsamling av data ved casestudier.

En observasjon handler om å observere hvordan informanten sier noe fremfor å vektlegge hva som blir sagt. Ifølge Tjora (2017, s. 53) er observasjonen rettet mot å observere hva informantene gjør, sammenlignet med intervjuer som handler om hva de sier at de gjør. Under intervjuene vi gjennomførte både fysisk og digitalt har vi studert informantenes væremåte og kroppsspråk. Her har vi observert intervjuobjektene store entusiasme rundt sine egne prosjekter og synliggjort seg selv. I tillegg har vi observert deres motivasjon i arbeidet med grønn omstilling. Samtidig har de kommunisert gjennom kroppsspråk og tonefall en skepsis rundt gjennomførbarheten til målene som er satt i prosjektet. Likevel har de uttrykt stor takknemlighet og entusiasme rundt hva Vestland fylkeskommune sammen med Innovasjon Norge har initiert. Vi observerte en forskjell i hvordan de ulike aktørene stilte forberedt til intervjuene og deres begeistring til å besvare våre spørsmål. Fasilitatorene og EY var mer konkret rettet mot hva vi undersøkte, mens de andre aktørene var mer rettet til å snakke om sine prosjekter og hvordan de arbeider fremfor å være mer fokusert på det vi forsker på. Graden av forberedelse varierte blant informantene der noen valgte å snakke ut fra en PowerPoint-presentasjon som ikke var tiltenkt oss, og andre snakket fritt og delte lenker og rapporter underveis.

I tillegg til observasjon gjennom intervjuer har vi benyttet oss av visuelle data som videoopptak (Easterby-Smith et al., 2021, s. 230-232). Grøn region Vestland arrangerte et webinar som inkluderte flere sentrale aktører for å fortelle litt om status i prosjektet. Webinaret er et viktig supplement til datainnsamlingen vår da vi som fullstendige observatører får tilgang til å studere den fysiske samhandlingen mellom sentrale aktører i prosjektet (Easterby-Smith et al., 2021, s. 239). Her er det spesielt interessant å studere kommunikasjonen mellom de aktuelle aktørene, både gjennom måten de snakker på, men også kommunikasjonen de gir via kroppsspråket. Vi observerte et stort engasjement rundt samarbeid, og det fremkom tydelig i kommunikasjon og kroppsspråk at dette er noe som er uunnværlig for å kunne klare den grønne omstillingen. Observasjon som datamateriale er vanskelig å fremstille skjematisk, derfor er beskrivelsene noe utydelige. Likevel bidrar observasjonene til å styrke vår tolkning av informantenes identitet.

3.2.4 Sekundærdata

Sekundærdata er forskningsinformasjon som allerede er tilgjengelig i form av publikasjoner eller andre elektroniske medier (Easterby-Smith et al., 2021, s. 190). Vi har benyttet sekundærdata som et supplement til de primære kildene, blant annet relevante nettsider og artikler knyttet til temaene våre. I tillegg har vi brukt webinar, sosiale medier, YouTube og relevant forskningslitteratur for nettverk og grønn omstilling. Webinar og andre artikler som omtaler prosjektet eller der aktører fra prosjektet deltar har gitt viktig innsikt i hvordan prosjektet blir praktisert i virkeligheten. Det være seg deltakelser i industriuken, First Tuesday, InnovasjonsukenOPP og One Ocean Week for å nevne noen. Hensikten med å bruke de ulike kildene er å tilegne oss en bredere og mer helhetlig forståelse av temaet vi forsker på. Ved å bruke tidligere forskning som sekundærdata får vi innsikt i etablerte teorier innen nettverk og grønn omstilling som gir oss en faglig forankring som hjelper å plassere vårt arbeid i en større sammenheng. Å inkludere artikler og webinar som omtaler GrV gir verdifull innsikt i hvordan det arbeides med de grønne initiativene og gir en oppdatert innsikt i hvilke utfordringer og muligheter som de står overfor.

3.3 Rekruttering av informanter

I motsetning til kvantitativ forskning er det i kvalitativ forskning vanlig å diskutere om en har valgt riktig case eller grupper (Flick, 2007, s.25). Dette er også et spørsmål vi kan stille oss selv. Er det slik at vi har valgt de riktige informantene for å besvare oppgaven? Forfatteren påpeker i tillegg at utvelgelsen av informanter kan ta utgangspunkt i ulike logikker. Vårt forskningsprosjekt tar i bruk Jacobsen (2022, s. 192-194) sine faser i utvelgelsesprosesser når det kommer til rekruttering av informanter.

Til å begynne med prøvde vi å få en oversikt over de aktørene vi ønsket å studere. I begynnelsen av forskningsprosjektet kartlagte vi hvilke sentrale aktører vi allerede hadde noe kjennskap til i eget nettverk. Tidlig innså vi at antallet var for lavt og at variasjonen blant offentlige og private aktører var mangelfull og med det som utgangspunkt utførte vi en kartlegging på internett for å finne mer informasjon. I dette kartleggingsarbeidet brukte vi mye rapporten Vestlandsporteføljen, webinar i regi av GrV, en dialog med Vestland fylkeskommune og relevante artikler knyttet til samarbeidsprosjektet. Resultatet av kartleggingen ble brukt til å peke ut aktører som var sentrale

for tematikken vi forsker på og som hadde vært ønskelig å intervju om vi hadde ubegrenset tid, penger og analysemuligheter (Jacobsen, 2022, s. 192).

Når vi hadde fått en oversikt over fremtredende aktører i samarbeidsprosjektet tok vi avgjørelsen om at studien skulle inkludere de som var å anse som fasilitatorer av prosjektet, herunder de offentlige aktørene som VLFK og Innovasjon Norge, samt aktører fra næringslivet. I og med at samarbeidsprosjektet er såpass komplekst ble informanter valgt ut basert på utvalgte kriterier. Jacobsen (2022, s. 93) viser til at kriteriene som legges til grunn styres utelukkende av problemstillingen. Gitt vår problemstilling var det en åpenbar forutsetning at informantene hadde mer eller mindre erfaring med nettverk og var involvert i samarbeidsprosjektet skulle inkluderes i studien. Innenfor samarbeidsprosjektet eksisterer det ulike samarbeidskonstellasjoner, ulike former nettverk, samt lengelevende industrinettverk blant aktørene, noe som bidro til at utvelgelsen av informanter ble en viktig del av prosessen. Ut fra dette besluttet vi å benytte oss av de egenskapene ved et nettverk som trekkes frem i de ulike nettverksteoriene nevnt under teorikapittelet. Vi har tatt i betraktning disse egenskapene når vi valgte hvilke informanter som skulle inkluderes i utvalget. For å sikre variasjon og ulike begrunnelser i tilnærmingen av nettverk valgte vi aktører innenfor alle de fire kategoriene som hubene har blitt plassert i. Vi ønsket å inkludere deres oppfatning av hva et nettverk er og om samarbeidsprosjektet GrV kan anses som et eller flere nettverk.

Til å begynne med hadde vi ikke noe fast kriterium for utvelgelsen av informanter utover kriteriet om kjennskap til nettverk og brukte derfor eksisterende informanter til å sikre oss nye. En slik tilnærming kalles for snøballmetoden og er vanlig innen kvalitativ forskning. Metoden går ut på å velge ut deltakere til en undersøkelse der en starter med å velge noen få personer som oppfyller visse kriterier. Deretter spør en disse informantene om videre anbefalinger av andre personer som også oppfyller kriteriene. Slik fortsetter prosessen til en har fått tak i tilstrekkelig antall deltakere til undersøkelsen (Easterby-Smith, 2021, s. 119). I denne studien startet vi med å gjennomføre et intervju med en nøkkelperson innenfor prosjektet som allerede hadde et stort nettverk av kontakter i prosjektet og som kunne gi oss videre anbefalinger om aktuelle aktører. Vi tok kontakt med noen av disse og gjennomførte intervjuer med de fortløpende. Det var på dette

tidspunktet vi innså at snøballmetoden tok opp mye tid og det var ressurskrevende å sikre nok informasjon ut fra tiden vi hadde til rådighet. Dermed så vi oss nødt til å ta i bruk andre metoder.

Ifølge Jacobsen (2022, s. 195) anses tilfeldig utvalg som et vanlig utvalgs-kriterium, men dette er ikke nødvendigvis en egnet løsning når en bare skal velge ut noen få personer. For å sikre et mest mulig representativt utvalg, tok vi beslutningen om å inkludere nye intervjuobjekter som ble valgt ut basert på kriterier som var nøye gjennomtenkt og ikke tilfeldig. Vi benyttet oss av oversikten vi hadde utarbeidet tidligere og selekterte informanter som vi trodde ville kunne gi oss mest mulig relevant og verdifull informasjon. Dette var en essensiell del av vår tilnærming for å sikre at studien vår var både balansert og informativ.

Rekruttering av informanter ble hovedsakelig gjennomført i puljer og vi startet med å intervju fire sentrale bedrifter innenfor maritim, industri og marin og gjennomgikk funnene blant disse. Videre gjentok vi samme prosess med Innovasjon Norge og EY. Med ny innsikt gikk tilbake til nøkkelpersonen for å sikre ytterligere informasjon slik at vi var innom alle de fire kategoriene av huber. Vi gjentok prosessen på nytt med flere bedrifter innen blant annet bio, til vi vurderte utvalget og variasjonen som representativt nok utfra en strategisk utvelgelse. Når vi hadde fått en god mengde informasjon kom vi frem til at utvalget var *mettet* da vi merket oss gjentakende svar fra flere informanter (Jacobsen, 2022). I tillegg var vi tilfredse med variasjonen i utvalget, da vi hadde inkludert informanter fra alle fire kategoriene av huber i tillegg til fasilitatorer av samarbeidsprosjektet.

Vi utnyttet den kvalitative metodens fleksibilitet ved å gjennomføre en iterativ utvelgelsesprosess. Vi startet med et kriterium, men fant ut at det var tidkrevende, så vi valgte å ta en annen tilnærming til utvalgs-kriteriene. For å sikre at vi kunne tilpasse oss eventuelle endringer underveis, valgte vi å avtale intervjuer med noen informanter først, i stedet for hele utvalget på en gang. Dette ga oss muligheten til å inkludere flere senere og supplere med manglende informasjon etter behov. Vi benyttet tilgjengelige artikler, webinar, samt vår nøkkelperson for å finne frem til de vi anså som de viktigste informantene med tanke på å ha kjennskap til nettverk og hvilke effekter det kan ha med tanke på å akselerere det grønne skiftet.

3.4 Bearbeiding og analyse av data

Underveis i arbeidet med analysen har vi brukt metoden the *Constant Comparative Method*. Gjennom hele analysen har vi kontinuerlig sammenlignet mønstrene vi allerede har identifisert med de nye dataene vi bearbeider i tillegg til tidligere forskning (Hjerm & Lindgren, 2011, s. 88). Grunnet oppgavens kvalitative karakter valgte vi å tematisere datamaterialet fremfor å kode det da den ikke inneholder numerisk karakter.

Vi transkriberte åtte intervjuer ordrett og tok notater av resten da vi innså at det var meget tidkrevende og vi kunne få tilsvarende utbytte av å ta notater underveis i tillegg til opptak. Videre gjennomgikk vi tekstmaterialet og notatene nøye. Vi leste igjennom de transkriberte intervjuene, lagde en oversikt over hva de ulike informantene hadde svart rundt de ulike tematikkene slik at vi kunne se etter fellesnevner og ulikheter. I tillegg valgte vi å høre på lydfilene ved flere anledninger for å sikre verdifull kontekst og noterte betydningsfulle sitater for vår problemstilling. Sitatene plasserte vi innenfor ulike kategorier slik at vi kunne presentere påstander om datamaterialet som kan forklare og fordype forståelsen av hvordan nettverk kan styrke grønn omstilling. I denne prosessen klarte vi å kutte ned antall kategorier. For å kunne identifisere mønstre sørget vi hele tiden for å sammenligne de ulike delene. Intervjuguiden ble utviklet med utgangspunkt i tidligere forskning, men vi var også innstilt på at andre viktige temaer kunne være relevante etter hvert som vi gjennomførte analyse. Ifølge Hjerm & Lindgren (2011) handler tematisering om å strukturere analysen for sin egen del, like mye som å fremstille det for et publikum. Tematisering har vært et viktig verktøy for å beholde oversikten over datainnsamling gjennom analysen. Etter hvert som vi opplevde en metning i temaene vi tok for oss, gikk vi videre til den avsluttende delen av analysen. Det var her vi førte sammen resultatene av datamaterialet og satte det i en sammenhengende struktur og ut fra det kunne vi konkludere om nettverkets bidrag til grønn omstilling.

3.5 Vurdering av datamaterialets kvalitet

For å sikre en forsvarlig tolkning av analyseresultatene er det nødvendig med en grundig vurdering av datakvaliteten gjennom validitet og reliabilitet (Grønmo, 2004, s. 238). I dette kapitlet vil validitet evalueres gjennom gyldighet og reliabiliteten vil evalueres gjennom pålitelighet for å styrke datakvaliteten (Grønmo, 2004, s. 238; Tjora 2017, s. 231).

3.5.1 Studiens validitet

Våre primærkilder til data i denne oppgaven er skriftlige kilder, åpne dybdeintervjuer og observasjoner med sentrale aktører i samarbeidsprosjektet GrV. Validitet handler om hvor godt en måler det som en har til hensikt å måle (Silkose et al., 2022, s. 69). For å sikre at denne studien har god validitet, har det blitt lagt stor vekt på utformingen av forskningsmetoden. I kapittel 1. 3, der oppgavens relevans og bidrag til forskningsfelt blir diskutert, påpekes det at denne studien representerer et relevant bidrag til forskningsfeltet. Dette styrkes av engasjementet som vi har møtt blant aktørene i Grøn region Vestland. Informantene har uttrykt stor interesse og velvilje til å bruke mer tid enn forventet på intervjuene. Dette gir indikasjoner på at problemstillingen som diskuteres er av stor betydning for informantene. Dette forklares ved at intervjuene har overskredet den avtalte tiden, selv om informantene på forhånd hadde begrenset med tid. Ved å inkludere både perspektivet fra aktørene som fasiliteter prosjektet herunder VLFK og Innovasjon Norge og aktørene som deltar inn i prosjektet, ønsker vi å gi en helhetlig forståelse av problemstillingen. Med vår tilnærming, som er basert på sosialkonstruktivisme, ser vi på inkludering av ulike perspektiver som et kriterium for å vurdere validiteten av studien vår (Easterby-Smith et al., 2021, s. 120). Ved å inkludere de to perspektivene fra de som fasiliterer og de som deltar i samarbeidsprosjektet styrkes validiteten i vår studie. Vi erkjenner at hvis vi hadde valgt en annen gruppe informanter, ville det vært mulig å få frem andre perspektiver og ytterligere informasjon, men som en kvalitativ studie med et begrenset antall informanter, er ikke generalisering målet vårt. Med et relativt lavt antall informanter er det naturlig at andre informanter kan vektlegge andre faktorer enn de vi har intervjuet. Dette kan påvirke gyldigheten av studien og at vårt utvalg ikke representerer alle aktørene som er involvert i GrV.

Da vi utformet intervjuguiden startet vi med å undersøke eksisterende forskning på området. Dette ga oss nyttig innsikt og hjalp oss med å utvikle en relevant intervjuguide. Tidlig i prosessen utførte vi et intervju med en nøkkelperson for å kartlegge om det var tenkelig at GrV var et nettverk og GrV sitt bidrag til grønn omstilling. Intervjuet ble svært nyttig og bekreftet at spørsmålene som vi hadde utarbeidet på forhånd, basert på tidligere forskning var av relevans. Vi har benyttet oss av fleksibiliteten i det kvalitative undersøkelsesopplegget for å sikre at vi styrker studiens validitet (Grønmo, 2004, s. 240). I løpet av datainnsamlingen har vi kontinuerlig justert og tilpasset intervjuguiden basert på våre erfaringer og vurderinger. Etter hvert har vi blitt gode

til å stille spørsmål, noe som har bidratt til å øke validiteten etter hvert som data har blitt samlet inn.

Tidlig i vår undersøkelse bemerket vi at intervjuguiden primært ble brukt som en veiledning. Informantene kunne på denne måten gi utdypende svar og snakke løst rundt det de anså som det viktigste. Ved å gjøre dette ble intervjuguidens relevans bekreftet, ettersom at fokusområdene til informantene stemte overens med temaene som vi hadde valgt oss ut på forhånd. Da dette har bidratt til å øke validiteten, kan det likevel redusere påliteligheten ettersom andre forskere kan møte utfordringer med å reprodusere samtalen. Studiens validitet ble ytterligere styrket av at vi etter hvert opplevde å ha inkludert tilstrekkelig med aktører i vårt utvalg. Vi opplevde at informantene i stor grad gjentok tidligere svar fra andre informanter, og anser dermed datainnsamlingen som tilfredsstillende. I tillegg har vi vurdert hvilken påvirkning lydopptak kan ha på studiens validitet. Bruken av lydopptak kan begrense hva informantene er villig til å dele, likevel er vi ikke av den oppfatning av at dette har påvirket validiteten. Dette kan forklares ved at studien avdekker lite sensitiv informasjon og derfor ikke begrenser informantenes svar på en signifikant måte.

Ifølge Easterby-Smith (2021) skiller validitet mellom intern og ekstern. Intern validitet vil si at resultatene er sanne og konklusjonene riktige gjennom å fjerne systematiske faktorer som kan bidra til mulig skjevhet. Ekstern validitet går ut på om forskningens resultater kan generaliseres og overføres til flere settinger utenfor det spesifikke studiet (Easterby-Smith et al., 2021, s. 109-110). Med hensikt å besvare den overordnede problemstilling, tar vi utgangspunkt i caset vårt som begrenser seg til Vestland. Vi analyserer og trekker konklusjoner ut fra datainnsamlingen vi har i oppgaven. Gjennom metodekapittelet har vi redegjort for våre metodiske valg når det kommer til representantutvalget, valg av metode og datainnsamlingsprosessen. Den interne validiteten styrkes da vi etter å ha brukt snøballmetoden endte opp med en strategisk utvelgelse for å sikre informanter som hadde god kjennskap til GrV og som representerte de ulike kategoriene. Intervjuobjektene vil ha sine egne syn og interesse i nettverket, vi gjennomførte vi et oppklaringsintervju i tillegg til metodetriangulering for å styrke den interne validiteten. Da prosjektet er forankret i egen region vil det antageligvis være begrenset overførbarhet til andre regioner. Dersom hensikten var å generalisere resultatene til andre situasjoner eller miljøer ville

ekstern validitet vært mest relevant. Med et begrenset antall informanter er ikke generalisering målet, tematikkene grønn omstilling og nettverk er brede begrep uten klare definisjoner. Likevel kan det tenkes at funnene våre kan overføres til andre kontekster, eksempelvis Innlandsporteføljen som er et tilsvarende prosjekt som GrV og dermed virke styrkende på den eksterne validiteten.

3.5.2. Studiens reliabilitet

Reliabilitet beskrives som påliteligheten av studiet, og ser på i hvilken grad studiet kan gjentas av andre og komme frem til like funn ved bruk av samme fremgangsmåte (Easterby-Smith et al., 2021, s. 120). I tilfeller der to nøyaktig like undersøkelser kommer frem til det samme resultatet uavhengig av hvem som utfører undersøkelsen, anses reliabiliteten som høy (Gripsrud et al., 2010, s. 61). Studiens reliabilitet kan ha blitt noe svekket da intervjuguiden ble brukt som en veiledning der vi valgte å ta en mer uformell tilnærming fremfor en strukturert spørremetode der alle spørsmålene ble presentert til hver informant. Grønmo (2004, s. 288) påpeker at det er vanskelig å gjennomføre kvalitative datainnsamlinger med nøyaktig samme undersøkelsesopplegg i praksis på grunn av variasjoner knyttet til *når* og *hvem* som gjennomfører studien. For å øke påliteligheten av vår studie har vi nøye dokumentert våre valg og forutsetninger underveis (Grønmo, 2004, s. 231). Med det som utgangspunkt vil det likevel være utfordrende å gjenskape de samme resultatene da intervjuene ble gjennomført på ulike måter. Tiltakene vi har gjort for å styrke reliabiliteten er å benytte tre kildematerialer i tillegg til å være nøye med å transkribere intervjuene og sørge for at informantenes uttalelser er gjengitt ordrett uten noen subjektiv fortolkning av deres utsagn. Dersom noen utsagn har vært uklare har vi stilt nødvendige oppfølgingsspørsmål for å oppklare.

3.6 Personvern og etisk refleksjon

Våre primærdata for undersøkelsen er hovedsakelig basert på intervjuer med offentlige og private aktører innenfor samarbeidsprosjektet. Vi har reflektert rundt personvern og etikk relatert til undersøkelsen og har tatt flere forholdsregler for å sikre at vi samler inn data på en trygg og forsvarlig måte. Før vi startet datainnsamlingen registrerte vi studien vår på *Sikt* for å sikre at vi overholdt relevante lover og retningslinjer for personvern og datahåndtering (Easterby-Smith et al., 2021, s. 173). Vi utviklet et samtykkeskjema (vedlegg) som ga informasjon om deres

rettigheter, prosjektets innhold og varighet og hvordan vi ville oppbevare og håndtere de innsamlede dataene. For å bygge tillit til informantene forklarte vi tydelig prosjektets formål, vår utdanningsinstitusjon og hvem som er ansvarlig for prosjektet. I tillegg informerte vi informantene om deres rettighet til å trekke seg fra prosjektet når som helst uten å oppgi grunn, samt deres rett til å se dataene som omhandlet dem selv. For å sikre at vi kunne sitere informasjonen nøyaktig bestemte vi oss for å ta lydopptak. Vi spurte alle informantene om tillatelse og de samtykket til dette. Vi var klare på at alt lydopptak, transkripsjoner og personlig identifiserbar informasjon ville bli slettet etter prosjektslutt. Videre ble alle informantene informert om at sitater vil bli gjengitt ordrett og anonymisert. Disse tiltakene, i tillegg til å registrere prosjektet, ble gjennomført for å sikre at studien ikke skadet informantene på noen måte.

4.0 Vår case, Grøn region Vestland

4.1 Vestlandsscenarioene

Vestlandsscenarioene 2020 er en rapport som ble utarbeidet av konsultentselskapet EY (Ernst and Young) på oppdrag fra et bredt partnerskap. Rapporten er et veikart som identifiserer muligheter for at regionen skal kunne lykkes innen bærekraft, grønn næringsutvikling og fremtidige arbeidsplasser (EY, 2021A). I analysen fremkommer det hva fylket er gode på, samt hvor regionen er sårbar. Scenarioene viser til flere tidshorisonter, 1-3 år, 4-7 år og 15-30 år. Vestland ønsker å være et nullutslippsfylke innen 2030 og har naturgitte forutsetninger som kan bidra til at fylket tar en ledende posisjon (EY, 2021B). Vestlandsscenarioene identifiserte 11 verdikjeder og 24 forretningsmuligheter som i sum kan bidra til en økning i verdiskapning på flere milliarder, samt 24.000 (oppdatert tall) nye arbeidsplasser (EY, 2021B). Hydrogen, havvind, CCS (karbonfangst og håndtering), mineralutvinning på havbunnen og CCU (karbonfangst og utnyttelse) er noen eksempler på verdikjeder som ble identifisert. Vestland fylkeskommune, sammen med NHO, LO, KS, NAV, Bergen Næringsråd, Næringsalliansen i Hordaland (nå kalt næringsalliansen Vestland), Sogn og Fjordane Næringsråd, Bergen kommune og Atheno har tatt initiativ til utviklingen av Vestlandsscenarioene 2020 (EY, 2021A). Etter utviklingen av Vestlandsscenarioene startet Vestland fylkeskommune med å lage en regional plan for å adressere mulighetene og barrierene Vestland står overfor. De så til inspirasjonskilder som spesialiseringsprosjektene som ble gjennomført i Nordland og Agder. Disse prosjektene

omhandler det å begrense klimaendringene og utvikle et mer bærekraftig samfunn. Det er en regional plan for klima og miljø der det er utviklet en planstrategi om å nå et mer bærekraftig Nordland og Agder innen 2030. Regionene brukte smartspesialisering som er en metode som ser på regional næringsutvikling. Metodikken ser på elementer som organisere, analysere, visjon og mål, prioritere, gjennomføre og måle og lære. Under utviklingen av GrV var det fokus på prosjektgruppens ønsker der de gikk inn med et utgangspunkt om å være åpen og eksplorerende. Underveis i prosjektet viser det seg at GrV har mange likhetstrekk med de andre nevnte spesialiseringsprosjektene. Disse og Greenspot Mongstad har vært viktige inspirasjonskilder for utviklingen av GrV.

Greenspot Mongstad er et eksempel på et strategisk initiativ og var blant den største inspirasjonen til utviklingen av GrV. Initiativet Greenspot Mongstad hadde som formål å utvikle området rundt Norges største forsyningsbase, Mongstad til en allsidig grønn industripark. Greenspot Mongstad er et samarbeid mellom det private og offentlige og inkluderer aktører som VLFK, Alver kommune, Industriutvikling Vest og Nordhordland Næringslag, i tillegg til ledende næringslivsaktører på Mongstad. Gjennom å samarbeide med eksisterende selskaper i industriparken og nye aktører kan Mongstad Industripark gjennom nye verdikjeder og allianser ta den ledende posisjonen i Hydrogenøkonomi, samt alle industrier der «sjø-møter-land¹⁸». Med et utgangspunkt om å lage en plan for å gjennomføre den grønne omstillingen (Greenspot Mongstad) så GrV til dette prosjektet for å se hva som har fungert og ikke.

4.2 Vestlandsporteføljen - Grøn region Vestland

Med utgangspunkt i Vestlandsscenarioene 2020 ble Grøn region Vestland utviklet som et oppfølgingsprosjekt i 2021 som følge av at det grønne skiftet samt at krav og endringer i markedssituasjonen kom raskere enn forventet i 2020. Prosjektet har utviklet en ny rapport som heter Vestlandsporteføljen og her konkretiseres det på hvilke måter aktørene sammen kan realisere det grønne skiftet som fylket står overfor. Hensikten med GrV er å koble ulike offentlige og private aktører sammen med det mål om at den grønne omstillingen skal skje raskere, bedre og enklere. Vestlandsporteføljen identifiserer 16 huber og viser til 11 nye verdikjeder, 24

---

¹⁸ https://www.alver.kommune.no/contentassets/c81fa42a5a96407b84f3fcc759f4722d/15.planprogram_rev-02_19.2.2021.pdf

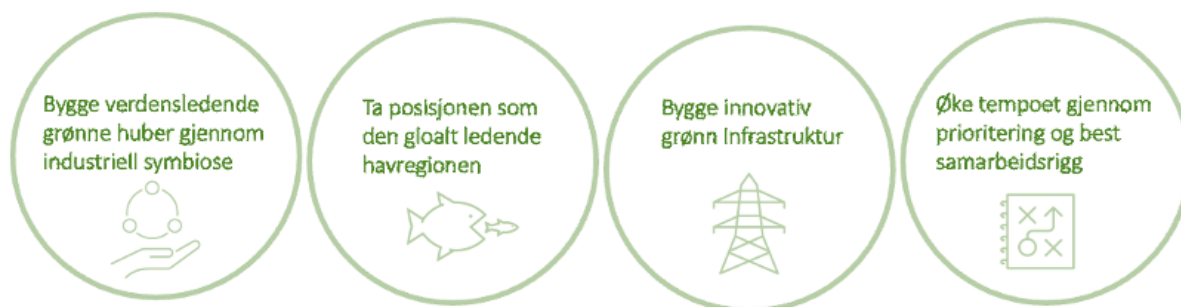

forretningsområder og 24.000 arbeidsplasser (oppdatert tall) som kan gi regionen konkurransefortrinn (EY, 2021B). GrV ser nærmere på bedrifter, kunder og leverandører, samt kompetansebasen, infrastruktur, potensielle synergier og sirkulære modeller i regionen. Rapporten har i tillegg identifisert hvilke barrierer som må overvinnes og forseres. Det har blitt satt opp en prosjektperiode som skal vare i 3 år og trådte i kraft desember 2022. I denne oppgaven brukes GrV som case og rapporten Vestlandsparteføljen bidrar med innsikt fra det som aktørene har samlet inn i kartleggingsprosessen.

Prosjektet har seks hovedmål:

- ❖ Vestlandskartet for grønn næringsutvikling
- ❖ Avdekke muligheter og barrierer for grønn utvikling i hver region
- ❖ Avdekke samarbeidmuligheter, konsepter og verdikjeder på tvers av regionene
- ❖ Identifisere innovasjonsprosjekter med et skaleringspotensial
- ❖ Tydelige anbefalinger om hvordan virkemiddelapparatet bør rigges for best mulig å støtte verdikjeder og innovasjonsprosjekter som blir identifisert
- ❖ Klare og tydelige anbefalinger til fylkets handlingsprogram 2022-2025 for bærekraftig verdiskapning (EY, 2021, s. 16).

I tillegg til disse seks målene viser porteføljen til fire kamper som må bekjempes dersom regionen skal nå målet om grønn næringsutvikling. For å kunne muliggjøre disse kampene må fylket overkomme visse barrierer og konkurransefortrinn må utnyttes.

Illustrasjon 8, Kampene, vestlandsparteføljen 2021, s. 11

5.0 Funn og analyse

I problemstillingen vår spør vi om hvordan nettverk kan styrke grønn omstilling. Vi tar for oss samarbeidsprosjektet Grøn region Vestland for å se om vi kan identifisere et nettverk innad i prosjektet og hvordan et nettverk kan være et verktøy for det grønne skiftet.

Problemstilling:	Nettverk	Nettverkets rolle i grønn omstilling
«Hvordan kan nettverk styrke grønn omstilling?»	FS1: «Hva kjennetegner GrV som et nettverk?»	FS2: «Hva kan analysen av Grøn region Vestland si oss om mulighetene og begrensningene om bruken av nettverk for å fremme grønn omstilling?»
Kan nettverk være et virkemiddel for grønn omstilling? En pådriver på vegne av Vestland for å få til den grønne omstillingen.	Nettverkets evolusjon og egenskaper Aktør nettverksteori Sterke og svake bånd Nodal governance	Bærekraft gjennom samarbeid og koblinger New public governance Åpen innovasjon Industriell symbiose Bærekraftig utvikling Grønnvasking

Skjema 1, analyseskjema

I dette kapittelet har vi valgt å fremstille funn og analyse samlet, og det er her teori og empiri skal utforske hverandres perspektiver. Vi deler diskusjonen inn i to deler for å kunne svare på forskningsspørsmål 1 og 2. Spørsmålene vil ha en overlappende funksjon i analysen. Vi vil underveis i analysen presentere to korte oppsummeringer tilhørende forskningsspørsmålene før vi til slutt sammenfatter en hovedkonklusjon. Analyseskjemaet overfor gir en påminnelse om spørsmålene vi stiller, og hvilke perspektiver vi bruker gjennom analysen.

5.1 Nettverk

I et samfunn som stadig blir mer globalisert og teknologidrevet, er nettverk blitt et sentralt verktøy for å fremme samarbeid og kommunikasjon på tvers av interorganisatoriske grenser (Meyer et al., 2022, s. 165). Nettverksteori gir oss et rammeverk for å bedre forstå egenskapene ved et nettverk, hvordan nettverk fungerer og hvordan det kan anvendes til å fremme samarbeid,

innovasjon og bærekraftig utvikling. Denne delen av analysen tar for seg forskningsspørsmål 1 og ser på *hva som kjennetegner Grøn region Vestland som et nettverk*.

En av de fremste bidragsyterne til nettverksteori er Bruno Latour som uttrykker at alt i verden er sammenkoblet i et nettverk bestående av forbindelser og relasjoner. Vi anerkjenner at Latours aktør-nettverksteori kan ansees som abstrakt fordi den har et omfattende perspektiv på virkeligheten som inkluderer både menneskelige og ikke-menneskelige aktører. Vi velger derfor i denne oppgaven å begrense oss innledningsvis til aktør-nettverksteori for å sette rammen for hvordan det hele startet med en agenda og visjon for Vestland fylke i utviklingen av dokumentet Vestlandsporføljen. Dokumentet har utviklet seg til et eget liv og resultert i prosjektet Grøn region Vestland. Latour setter scenen og viser til hvordan et nettverk kan oppstå i et prosjekt. Vi registrerer et gap mellom visjonen illustrert i Vestlandsporføljen og hva som skjer i praksis. Basert på våre funn og teorier vil vi undersøke om det er et nettverk i GrV, nettverkets konstruksjon og om nettverket bidrar til å nå målene som er satt i Grøn region Vestland.

5.1.1 Grøn region Vestland som sosialt lim for endring blant fjell og fjorder¹⁹

Nettverking kan oppfattes som kynisk i den forstand at bedrifter velger en egoistisk tilnærming for å sikre et personlig privilegium. Bedrifter sitt utgangspunkt er å sikre økonomi og egeninteresse, men sett i sammenheng med den triple bunnlinjen vil ikke bedrifters utvikling være bærekraftig dersom det ikke har fokus på miljøet (FN, 2022). Aktører kan ikke lenger utelukkende ha fokus på å arbeide på sin egen front, men det må samhandles for å utvikle en felles forståelse av problemet. Dette kan samle aktørene og de kan sammen skape et felles scenario eller program. Vestlandsporføljen er et konkret eksempel på dette, hvor det tydelig kommer frem hvilke konkurransefortrinn som må utnyttes og hvilke barrierer som må overkommes for å imøtekomme det grønne skiftet. Dette skiftet er noe alle bedrifter står overfor, og det er et behov for å omstille seg nå for å ikke bli utkonkurrert. En felles forståelse om at grønn omstilling gjennomføres gjennom samarbeid mellom ulike aktører spiller en viktig rolle for utbyggingen av allianser og nettverk.

---

¹⁹ Overlapp til semesteroppgave MOØ237

Ut fra Latour sin definisjon av aktant kan det tenkes at Vestlandsporteføljen oppfattes som en aktant i den forstand at rapporten er en tekst. Vestlandsporteføljen kan forstås som en sosial konstruksjon, da den ble initiert av Vestland fylkeskommune og Innovasjon Norge etter behov for en grønnere omstilling med utgangspunkt i dagens situasjon i Vestland (Latour, 1996). I et Latour perspektiv vil slike dokumenter få sitt eget liv i den grad det inkluderer aktører og det skapes en bevegelse mot endring.

En felles forståelse og et felles scenario kan sees i sammenheng med Latour (2007) sin beskrivelse av inskripsjon. Her vil Vestlandsporteføljen være inskripsjonen, her forstått som et ikke-menneskelig element. Vestlandsporteføljen fungerer som en overordnet strategi for å veilede de involverte aktørene i prosjektet. Samtidig ser vi at en slik rapport fører med seg store ord og intensjoner om at vi må tenke stort for å kunne lykkes frem mot foretrukket scenario i 2030 om et nullutslippsfylke. Det er et ønske om å bygge en grønn infrastruktur og etablere en felles satsning for å øke tempoet for det grønne skiftet gjennom prioriteringer og realisering av porteføljen.

For å kunne imøtekomme disse satsningsområdene er det viktig at inskripsjonen ikke bare blir lovnader. Aktør-nettverksteori viser til translasjonsbegrepet som ser på hvordan et aktør-nettverk etableres og opprettholdes. Begrepet knyttes til en prosess som deles inn i tre trinn og vi kan se dette i sammenheng med Vestlandsporteføljen. *Problematiseringen* (Callon, 1984) er knyttet til aktørene Vestland fylkeskommune og Innovasjon Norge på vegne av næringsforum Vestland, som gikk sammen med EY for å utarbeide Vestlandsporteføljen etter å ha identifisert et problem om at Vestland må imøtekomme den grønne omstillingen raskere, bedre og enklere. En *interessevekker* (Callon, 1984) vil være at aktørene som velger å bli med er aktuelle for finansieringsmidler, får tilgang på andres ressurser og sammen med andre aktører kan oppnå en symbiose der en samarbeider med andre aktører. Når interessen er tent hos de ulike aktørene er det essensielt å avklare hvordan rollene er fordelt og hvem som skal gjøre hva i hvilke sammenhenger. I begynnelsen har GrV hatt en løs struktur, men det er nå behov for at det settes mer i system og at det blir tydeligere retningslinjer slik at aktørene er bevisste på sin rolle og ser tydelige sammenhenger på hva som må gjøres. Etterspørselen av tydeligere struktur kan sees på som et krysningspunkt og dersom en klarer å oppnå en slik struktur kan det utvikle seg til et stabilt nettverk (Callon, 1990). Det er særlig begrepet *innrullering* som vektlegges både i aktør-nettverksteori og nodal governance. Felles for begge teoriene er deres fokus på aktører som

innruller andre i sitt prosjekt og som bidrar til at ting blir mer handlingsrettet og direkte. Ved å ha aktører som samhandler, oppstår et stort synergipotensial som kan hjelpe Vestland til å nå klimamålene og samtidig øke verdiskapingen ved at de ulike aktørene kan ta del i hverandres verdikjeder. I det siste trinnet som går ut på *mobilisering* (Callon, 1984) handler det om i hvilken grad aktørene står sterkt samlet. De har kommet til det punktet der det har oppstått en form for forpliktet samarbeid mellom aktørene i GrV og deres vei videre. De som kan kjenne på en forpliktelse overfor hverandre er aktører som har startet et samarbeid der de felles handler noe fra hverandre eller utvikler noe sammen. Over tid vil disse aktørene utvikle mer tette bånd og oppnå en gjensidig avhengighet av hverandre (Granovetter, 1973).

Et eksempel for å illustrere dette er havhubene Fjordane og Sunnhordland. Måløy Vekst og Atheno har spilt en viktig rolle for å styrke havhubenes arbeid med utviklingen av havbruksnæringen i en grønnere retning, samt kartlagt hva som finnes av potensial for industriell symbiose på tvers av verdikjeder og geografi²⁰. Gjennom Grøn region Vestland har disse to aktørene blitt koblet sammen og fått en felles forståelse for at de har flere like muligheter og utfordringer og at det derfor vil være mer gunstig for dem å ha et tettere samarbeid. Her ser vi hvordan translasjonsprosessen kan se ut fra start til slutt. Grøn region Vestland og Vestlandsporteføljen som en helhet forstås som en inskripsjon, der vi ser på prosessen som starter med å veilede en aktør til å gå inn i et gitt mønster. Oversettelse (translasjonen) ser på hvordan disse to aktørene sammen klarer å mobilisere seg til et nettverk.

I aktør-nettverksteorien fremkommer det at det er flere faktorer som spiller inn for om aktører klarer å mobilisere til nettverk, dette illustrert gjennom translasjonsprosessen over. Vi har nå gjennom translasjonsprosessen identifisert at det er aktører som samarbeider for å oppnå et felles mål. Gjennom aktørnettverksteori har vi nå sett hvordan et nettverk kan oppstå i et prosjekt.

5. 2 Fra prosjekt til nettverk

Med utgangspunkt i det teoretiske rammeverket og våre funn vil vi nå svare på om det finnes et nettverk i samarbeidsprosjektet Grøn region Vestland. Vi har utarbeidet en tabell som viser de

---

²⁰ <https://www.facebook.com/gronregionvestland/>

ulike informantenes forståelse av nettverksbegrepet og deres oppfatning av om det er et nettverk i GrV.

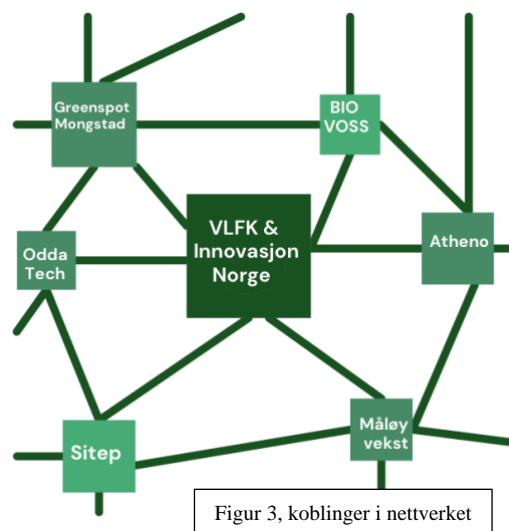
Informant	Definisjon av nettverk	Er GrV et eller flere nettverk?
1	Ingen definisjon	«De ser at de har noe til felles med de andre som holder på med det samme andre plasser i fylket og da er de veldig takknemlige for at vi har satt de i kontakt med dem, sånn at de sammen kan jobbe med felles utfordringer. Så definitivt et nettverk.»
2	«Vet ikke om det går an å definere det. Mer opptatt av hva det brukes til. Du kan ha et nettverk som er helt inaktivt, men fremdeles er et nettverk. Så har du noen kontakter som du bruker ofte. Den tydelige forskjellen på kapasitet til å håndtere nettverket, jo mindre du er, jo mer må du prioritere hvilke kontakter du faktisk bruker tiden på.»	«Eh nei, det vil jeg ikke si, men det er mange nettverk i aller høyeste grad. Men ville ikke definert som ET nettverk, men jeg ser på det som veldig mange nettverk. Det er jo det å sørge for å skape nettverk som er verdt å bruke tiden på. Slik at folk stiller opp og gidder å dele.»
3	«Jeg tenker på det som aktører som på en eller annen måte naturlig samarbeid eller ha noe med hverandre å gjøre. Ulike noder, så er noen kanskje større og noen mindre og noen har mer kontakt og andre har mindre kontakt, men man er liksom i et stort grid.»	«Ja, alle sammen i et nettverk og fellesnevneren er at på en eller annen måte er alle koblet til hverandre, ikke alle koblet til alle, men gjennom at alle har noe med hverandre å gjøre så har man blitt en liten gjeng.»
4	Ingen definisjon	«Ja. Møter kompetanse i den samlingen og ser muligheter til samarbeid.»
5	«Jobbe mot samme mål og ha samme drakt.»	«Nei. Vi har i utgangspunktet ikke helt samme mål. Det kan bli et nettverk, men da trenger vi å jobbe frem felles mål. Forankre de felles målene.»
6	«Må ha systematiske møteplasser over tid og en viss systematikk i forhold til hvordan en jobber.»	«Jeg må bare svare at jeg er usikker. Det kommer an på definisjonen av nettverket, men det er hvert fall mer løselig enn det industrinettverket da.»
7	«Relevant og kompetente personer og bedrifter for å nå det målet vi har med en slik utvikling.»	«Ja, det er ikke tvil om at GrV er nettverk. Der har vi veldig fine representanter for de forskjellige industrielle prosjektene.»
8	«Alle som er med å muliggjøre det grønne skiftet, eller for vår del da, den sirkulære økonomien som vi jobber med.»	«Ja, som en del av nettverket vårt for å få realisert prosjektet vårt.»

9	«Vi er nettverksorganisasjoner, vi skal være et nav for våre medlemmer og partnere som skal få nettverket til å til å spinne på en måte og få ting til å skje. Det er litt det som er med sånne typer nettverk, man skal få ting til å skje. Flere medlemmer jo større nettverk, men vi har også personlige individuelle nettverk her som vi spiller på.»	«Jeg har forstått det sånn at det er et samarbeid primært mellom fylkeskommunen og Innovasjon Norge. Fylkeskommunen representerer alle kommunene og Innovasjon Norge er jo en del av et stort apparat eller den lokale avdelingen. Jeg vet ikke helt hvem andre som skulle være del av det nettverket, så jeg tror kanskje jeg vil si nei.»
---	---	---

Tabell 3, informantenes oppfatning av et nettverk

Nettverk virker å være en subjektiv tolkning og det kan være ulikt hvordan aktørene velger å forstå og bruke begrepet. Tolkning rundt felles mål kan også virke å være en subjektiv oppfatning da noen aktører ikke ser et klart felles mål i GrV, da målene er svært ambisiøse. Dette kan tyde på at aktørene har en større egeninteresse rundt egne mål, i stedet for å tilslutte seg de identifiserte målene, kanskje av den grunn at målene er langt utenfor rekkevidde. Et nettverk kan kjennetegnes med en tydelig struktur der det er en kobling mellom aktører. En manglende struktur, i dette tilfelle omtalt som «en løselig struktur» kan være en årsak til at aktørene unngår å oppfatte det som et nettverk.

Strukturen fremstår som uformell og det er lite forpliktelser mellom aktørene. Hvem som helst kan melde seg inn og ut av prosjektet. GrV er en brobygger og har koblet sammen flere aktører i spesifikke prosjekter. På denne måten gir GrV en felles kobling mellom aktørene og bidrar til samarbeid som ikke hadde oppstått dersom de ulike aktørene ikke hadde vært med i GrV. Under teorikapittelet definerte vi nettverk som en struktur som kobler en rekke aktører eller organisasjoner i en sammenkoblet enhet, der de involverte til en viss grad viser en form for gjensidig avhengighet til hverandre. GrV binder sammen aktører for et felles mål og vi ser at på sikt vil flere av aktørene utvikle en gjensidig avhengighet. Ut fra dette styrkes våre antagelser om at det er et nettverk i GrV. Vi velger derfor å konkludere med at GrV er et nettverk.

Figur 3, koblinger i nettverket

«Disse «båsene da», vi havnet i den industrielle huben. Like barn leker best. Vi samarbeider best med de som er på industrisiden. Kan si at industribåsen har et eget nettverk innad her.» -

Informant 4

Innad i nettverket i GrV finner vi flere mindre nettverk blant de ulike aktørene. Bildet illustrerer koblinger og hvordan de ulike aktørene kan ha et og flere nettverk seg imellom. Dette er nettverk som har oppstått som et resultat av samarbeidskonstellasjonene i de ulike hubene og gjennom arenaer for samhandling.

Vi vil videre gjennom de valgte nettverksteoriene belyse hvordan relasjoner oppstår i nettverket og hvordan GrV kan mobilisere til et stabilt nettverk. Dette for å kunne svare på vår overordnede problemstilling om hvordan nettverk kan styrke grønn omstilling.

5.3 Styrken på relasjoner

Når det kommer til styrken på relasjonen mellom aktørene kan den vurderes ut fra flere parametere og det fremkommer tydelig blant informantene om at de er todelt i deres oppfatning om hvordan relasjoner bygges og styrkes. Blant en av informantene kommer det frem *at graden av intimitet og gjensidighet er vesentlig. Å bruke tid på å møtes fysisk og de små sosiale stundene er helt elementære for å kunne etablere tillit mellom hverandre.* På den andre siden fremkommer det fra en annen informant *at grad av gjensidighet er det som er viktigst og at denne er sprikende mellom aktørene. Det er en maktubalanse mellom de store og de små aktørene som medfører at de mindre aktørene blir tvunget til å “henge med” og på denne måten er tillit mer fraværende fra start og må opparbeides.* Graden av hvor sterk eller svak en relasjon er omhandler hvor involvert partene er i hverandre. Sterke bånd i GrV kan være forholdet mellom VLFK og Innovasjon Norge som fasilitatorer og aktørene som er med i samarbeidsprosjektet. Det er naturlig at det er hyppigere interaksjoner mellom fasilitator og aktører enn aktører seg imellom der det ikke er relevant samarbeid. I og med at det er fasilitatorene som inviterer inn til samarbeidsprosjektet og igangsetter den første møteplassen vil det være større tillit til dem enn andre aktører. Gjennom å få tilgang til et støtteapparat som Innovasjon Norge og VLFK vil det i tillegg åpne opp for mer kunnskapsdeling. Grunnet prosjektets tidlige fase vil styrken på relasjonen mellom aktørene kunne endre seg.

“Det er ganske lett å rope inn i GrV å høre om noen har vært borti samme problemstillinger, eller andre veien at noen tar kontakt med hen for å høre om hen har vært borti eller kan være med å løse problemet” – Informant 5

Det kommer frem at det er lett for aktørene å kontakte hverandre og oppnå kontakt enten via fasilitatorene eller aktører seg imellom. GrV rigger en arena der fasilitatorene har sterkt bånd til aktørene og åpner opp for nye koblinger og svake bånd mellom andre aktører.

5.3.1 Grøn region Vestland som koblingsboks

På en annen side kan eksempelet om havhubene som ble redegjort for i kapittel 5.1.1 sees i sammenheng med sterke og svake bånd (Granovetter, 1973). Havhubene var blant de mest umodne og udefinerte. Det fremkommer at Atheno og Måløy Vekst ikke hadde samarbeidet så mye før. Dette er aktører med et bredt kontaktnettverk i den marine næringen i sin region som kan feltet sitt godt. Grunnet deres trygghet på egen rolle, ressurser, drivkrefter og en klar motivasjon for hva de vil, har de innsett at de ikke har noe å tape på å initiere til samarbeid. Begge aktørene er involvert i samarbeidsprosjektet og har en tilknytning til Grøn region Vestland, og det kan derfor ses i relasjon til svake bånd der vi identifiserer en kobling mellom aktørene i prosjektet. VLFK lyste ut midler per hub og gav de to havhubene 800.000kr for å gjennomføre et felles prosjekt. Formålet med første trinn av prosjektet er å styrke og videreutvikle Havregion Sunnhordland og Havregion Fjordane gjennom å skape effektive møteplasser, definere mål, styringsmodell og strategisk veikart for de to hubene. Dette skal gjøres innen august 2023²¹. Arbeidet disse to havhubene gjør er et viktig bidrag inn mot grønn omstilling og viser hvordan hubene som er identifisert som mest umoden kan bli mer moden. Det fordrer til samarbeid, ressursutnyttelse og identifiserer nye muligheter. Dette virker styrkende inn på prosjektet som helhet da flere huber klarer å posisjonere seg innad i de ulike kategoriene og styrker realiseringen av de 11 verdikjedene. Gjennom slike nettverk viser dette at det kan fungere som en realistisk vei til endring og innovasjon.

---

²¹ <https://atheno.no/2022/12/06/maloy-vekst-og-atheno-far-stotte-til-a-arbeide-videre-med-utvikling-av-gronne-havhuber-i-fjordane-og-sunnhordland/>

For å illustrere relasjonen mellom aktørene kan vi se hvordan de har blitt koblet sammen. **A**, her kjent som fasilitatorene Innovasjon Norge og VLFK har et sterkt bånd til **B**, Måløy Vekst, i tillegg til et sterkt bånd til **C**, Atheno. Ved å bli med i samarbeidsprosjektet GrV og få tildelt status innad i hver sin havhub har Atheno og Måløy Vekst gjennom sitt kjennskap med VLFK og Innovasjon Norge **A** fått en relasjon seg imellom **B** og **C** (Granovetter, 1973). Konsekvensen av å være med i samarbeidsprosjektet er at **B** og **C** har utviklet et felles prosjekt og vil fortsette å dyrke relasjonen og styrke båndet gjennom dette samarbeidet. Vi kan gjennom Granovetter (1973) sin fremstilling illustrere hvordan svake og sterke bånd representerer grad av interaksjoner, emosjonell effekt, tillit og kunnskapsdeling gjennom hvordan koblingen mellom fasilitatorene, Måløy Vekst og Atheno oppstod.

Nettverk blant aktørene i samarbeidsprosjektet kan bidra til endring i informasjonsmiljø og koblingsmuligheter. I dag tilbys kurs, webinar, workshops med visuelle verktøy og sparring etter behov (Innovasjonsuken OPP, 2022, 54:00). Dette kan være en endring i aktørenes informasjonsmiljø som ikke har vært tilgjengelig for dem i like stor grad tidligere. Da vi spurte om hvilke konkrete tiltak som gjennomføres for å styrke samarbeidet mellom de ulike hubene framkom det følgende:

“Ja, det aller viktigste der er jo den hubsamlingen vi hadde i juni i fjor. Det var jo rett og slett en bli-kjent-fest fra lunsj til lunsj, der vi var veldig tydelig på at hele målet med samlingen var å bli kjent og innsikten om at vi ikke kan koble alle som bør kobles. Så det handler mer om å legge til rette slik at de enkelte kan innse hvem de burde snakke med og ta kontakt. Og det ser jo ut til å ha funket! Noen er jo veldig tydelig på at det er GrV som er grunnen til at de samarbeider!” - Informant 2

Ved å ha ulike møteplasser både digitalt og fysisk tilrettelegges det for flere koblingspunkter mellom de ulike aktørene. Disse koblingsmulighetene kan ifølge Granovetter (1973) oppfattes som broer i diffusjonsprosesser. Ved å være involvert i Grøn region Vestland blir aktørene koblet sammen, dette er gjerne aktører som ikke hadde møttes dersom de ikke hadde hatt referansepunktet som samarbeidsprosjektet GrV. Brobyggeren GrV bidrar til et nettverk som sikrer informasjonsflyt, sosial kapital og knytter alle aktørene sammen i en større sosial enhet.

Basert på Granovetter sin teori som omhandler sterke og svake bånd ser vi at det kan være utfordrende å vedlikeholde sterke relasjoner når prosjektet gjennomføres ved siden av daglig drift. Det fremkommer fra informantene at tidspress er en utfordring og det vil dermed være enklere å opprettholde svake relasjoner fremfor sterke relasjoner da det krever mindre grad av involvering. De svake båndene kan sees opp mot aktør-nettverksteori der Callon (1984) bemerker at relasjonen i et nettverk er ustabile og sårbare og kan når som helst brytes ned. Selv om det taler for å ha svake relasjoner, vil det likevel kreve vedlikehold og en viss grad av oppfølging for at relasjonen skal fortsette å eksistere. Ved å ha svake relasjoner vil den helhetlige mengden informasjon i et nettverk øke og medføre et diversifisert innsyn i hvilke utfordringer de ulike bransjene står overfor.

“Det er farlig å kun fokusere på egen bransje. Styrken til GrV er at andre kan lære av oss, men at vi kan lære av andre bransjer også. Vi kan tenke nytt i forhold til kompleksiteten. Når det gjelder slike steder som jeg tradisjonelt hadde tenkt at vi ikke nødvendig skal gå og lære av andre, er kanskje akkurat der vi skal gå og lære av andre. Og det tror jeg kanskje er styrken til GrV.” – Informant 8

Sitatet viser at det er viktig å ikke være forutinntatt, men åpen for at læring kan skje på steder en ikke tenkte var av relevans. Ved å aktivt utnytte nettverkene og kontinuerlig arbeide med å innrullere nye aktører vil det tilføre kompetanse og gjøre nettverket mer handlingsrettet. Dette kan sees opp mot aktør-nettverksteori sin beskrivelse av innrulling (Callon, 1984) da aktørene gjennom samarbeidsprosjektet tar del i hverandres verdikjeder og bruker hverandres kunnskap og kompetanse til å øke verdiskapingen som bidrar til at Vestland når klimamålene gjennom konkrete prosjekter som er igangsatt i hver enkelt hub. Det er slike koblingspunkter som muliggjør for interaksjon mellom aktørene og kan sees opp mot nettverkskoblinger som støtter oppunder Granovetter (1973) sin tilnærming til at bånd er viktig. GrV som arena legger til rette for at bånd kan utvikles over tid. Både sterke og svake bånd spiller viktige roller for å oppnå innrulling og engasjement i nettverket. Sterke bånd utvikles på grunnlag av svake bånd. Hos aktørene som samarbeider direkte med hverandre kan vi se at det er hensiktsmessig med sterke bånd. De sterke båndene kan medvirke til å utvikle en felles forståelse av strategien og de overordnede målene som er satt i Vestlandsporteføljen, mens de svake båndene kan bidra til å engasjere nye aktører og innrullere flere i samarbeidsprosjektet (Burris et al., 2005).

Ut fra dette kan vi konkludere med at vi finner både svake og sterke bånd mellom aktørene og fasilitatorene i GrV. I tillegg ser vi at fasilitatorer kan ha funksjonen som brobygger mellom de forskjellige delene av nettverket. Det er for tidlig i analysen å si noe om hvordan nettverket er konstruert, om det er fragmentert, spredt eller tett. Vi kan imidlertid anta at det å opprettholde båndene i et nettverk vil øke informasjonstilgang, ressurser og ha en positiv innvirkning på nettverkets suksess. I sum kan både sterke og svake bånd bidra til å imøtekomme den grønne omstillingen i Vestland ved å mobilisere til engasjement og åpne opp for nye muligheter og perspektiver på et nivå som inkluderer både det offentlige og private.

5. 4 Hva er nodene i nettverket og hvordan er nodene koblet sammen?

“Når jeg tenker på nettverk så tenker jeg på ulike noder, så er noen kanskje større og noen mindre og noen har mer kontakt og andre har mindre kontakt, men man er liksom i et stort grid. Man har en node i midten som kobler og så har man ulike aktører rundt. Det kan være en form for et nettverk, men nettverk kan kanskje og være at aktørene er koblet til hverandre på en annen måte uten at det sentreres rundt en spesifikk bedrift eller personer.” – Informant 3

I GrV er det viktig å forstå hvilke aktører og enheter som utgjør disse nodene og hvilke egenskaper de besitter for å kunne koordinere ulike aktiviteter på en mest mulig effektiv måte med hensikt å styre Vestland i en grønnere retning. Noder kan være alle aktørene i GrV, både offentlige og private virksomheter og organer. Vestland fylkeskommune er en av nodene som initierte til Grøn region Vestland og setter styringen for at andre aktører skal ta et aktivt valg om å være med for å nå målene som GrV sin visjon viser til (Burris et al., 2005). Ut fra dette tyder det på at GrV utvikler en felles mentalitet blant aktørene om at Vestland må åpne horisonten og se utover for å sammen løse målet om et nullutslippfylke i 2030. Gjennom at Vestlandsporteføljen iverksettes som en slags overordnet strategi blir aktørene henvist i en klar retning basert på hva som har blitt kartlagt og presentert i kunnskapsgrunnlaget i rapporten. For å kunne realisere utviklingsprosjektene og optimal utnyttelse i de nye verdikjedene er det avgjørende at de grønne hubene realiseres. For å gjennomføre realiseringen er det flere faktorer som spiller inn, blant annet barrierer som må forseres for at aktørene lykkes. Dersom aktørene klarer å samhandle og mobilisere til nettverk kan de utvikle målrettede tiltak og ressursallokering

for å få til en vellykket omstilling i regionen. Dette kan sees i tråd med et nodal governance perspektiv, der det er kombinasjonen av og styrken på noder som avgjør om GrV klarer å påvirke Vestland fylke i den retning en ønsker. Tilgang til nok kapital, risikokapital, kompetanse, samarbeidspartnere (menneskelige og ikke-menneskelige aktører) er eksempler på egenskaper ved noder som spiller en viktig rolle for innrulleringen og mobiliseringen av et potensielt nettverk (Burris et al., 2005).

For å sammenfatte hva en node er kan det være en organisasjon, en institusjon eller en plattform som samler flere aktører for å koordinere handlinger og dele ressurser, mens en egenskap viser til konkrete egenskaper eller kjennetegn som kan påvirke nodens funksjon og evne til å samarbeide med andre noder (Burris et al., 2005). VLFK og Innovasjon Norge forstår vi som “superstrukturelle” noder siden disse aktørene har etablert en arena som kobler sammen andre aktører sånn at deres ressurser og verktøy styres mot å nå målet som prosjektet har satt seg. VLFK har et overordnet ansvar for regional utvikling og kan med det spille en viktig rolle for koordinering av andre aktører. Innovasjon Norge er en statlig aktør som også har en viktig rolle når det kommer til å styrke grønn omstilling og innovasjon i næringslivet, og kan i likhet med VLFK koordinere og samarbeide med andre aktører i regionen. Ved å ha slike superstrukturelle noder som skaper arenaer for samhandling utvikles det et større nett av koblinger mellom andre noder i nettverket. Ut fra dette ser vi at flere av egenskapene samsvarer med betydningen av en superstrukturell node.

5.4.1 Noders egenskaper som drivere til nettverk

Mentalitet:

Utviklingen av GrV kan sees ut fra en risikoorientert mentalitet for å løse en felles problemstilling som Vestland står overfor (Johnston & Shearing, 2003). For å kunne løse dette må det mobiliseres ressurser, verktøy, kompetanse og dette oppnås gjennom å koble noder som kan supplere disse egenskapene og sammen mobilisere til et nettverk. Her ble det inkludert ulike noder som representerer ulike nivåer i beslutningsprosesser, eksempelvis næringsliv, klynger og fasilitatorer. Med et tankesett om å bli verdensmestere på samarbeid står mentalitetsbegrepet sentralt, for å kunne nå det målet er det helt essensielt å kunne få til en felles mentalitet og en felles forståelse om hva som må gjøres for å lykkes innen bærekraft, grønn næringsutvikling og skape grønne arbeidsplasser for fremtiden (Burris et al., 2005).

“I og med at målene er så overordnet, så må vi være enige om de delmålene under der på et eller annet vis. Hvert fall felles forståelse om målet og veien dit utenom at man skal ha en spikret vei, for det er mange veier.”- Informant 9

Gjennom å delta på felles aktiviteter og arrangementer kan noder finne andre noder som deler deres mål og verdier. Ved å tilrettelegge for samhandling med andre noder virker det styrkende på nettverket, da nodene velger å bruke tid og engasjere seg gjennom aktiviteter og kan utvikle felles plattformer og verktøy til å etablere relasjoner og samarbeid med andre i nettverket.

Verktøy

Sosiale medier, arrangementer, møteplasser herunder både fysiske og digitale samt felles plattformer er alle ulike verktøy som kan brukes for å mobilisere til et nettverk. GrV bruker sosiale medier for å løfte frem prosjekter og øke synligheten til aktørene som er med i samarbeidsprosjektet, i tillegg brukes møteplasser for å tilrettelegge til samhandling. Samlet sett ser vi at verktøyene illustrert overfor er både praktiske og taktiske tiltak som GrV benytter for å styre i en gitt retning, samt fremme kollektiv oppmerksomhet og innrullere aktører til prosjektene. Dette kan sees opp mot et governance nettverk der GrV utfører en form for myk styring gjennom fleksibilitet, deltakelse blant aktørene og samarbeid i styringsprosessen.

Ressurser

Det fremkommer i kapittel 2.7 at ressurser spiller en sentral rolle når det kommer til å implementere verktøyene. Økonomisk kapital er avgjørende for å kunne gjennomføre nettverksaktiviteter. Samtidig er den politiske kapitalen viktig for å opprettholde interessen blant aktørene i samarbeidsprosjektet. I og med at deltakelsen i prosjektet ikke gir aktørene noe direkte form for forrang, er det spesielt viktig at aktørenes egeninteresse blir ivaretatt. En av informantene påpekte at:

“Det kommer ikke noen prosjekter forbi meg som ikke er butikk. Det er ikke vits.” – Informant 5

I et virksomhetsperspektiv vil det være viktig med verdiskaping, i tillegg til et fokus på miljø og å ivareta samfunnsansvaret. Den ene komponenten kan ikke gå på bekostning av den andre. Hvis

prosjektene ikke er inntektsgivende for aktørene er det helt essensielt å innhente noe vinning som kan kompensere for deltakelsen. Dette kan sees opp mot VLFK sin offentlige påvirkningsevne (agency) og deres mulighet til å løfte prosjektene utenfor en organisasjons egne grenser, tilby aktørene synlighet og tilgang til et informasjonsmiljø og politiske beslutningstakere. Tilgang på midler og initiativ som tilskuddsordninger spiller inn på nodens funksjon og evne til å posisjonere seg i prosjektet og utnytte de naturgitte forutsetningene som bidrar til at Vestland kan ta en ledende posisjon og oppnå multiplikatoreffekt gjennom industriell symbiose.

«En utfordring med industriell symbiose er det som er frem i tid. A passer med B og B passer med C, så alt ser fint ut, men problemet er jo at A kommer først og skal leve alene i kanskje 1-2-3 år før B kommer, så hvordan skal en da sette det opp? For da må de jo greie seg selv en periode før de kan lage den industrielle symbiosen. Industriell symbiose er opptatt av bransjer på tvers og som er i ulike faser. Hvordan få til i praksis? – en stor utfordring» - Informant 4

Selv om informanten påpeker sentrale utfordringer relatert til industriell symbiose er det viktig å vurdere de utfordringene og de langsiktige fordelene som kan oppnås ved å realisere det.

Industriell symbiose kan sees på som en langsiktig strategi og det tar tid å etablere symbiotiske forbindelser. Tilskuddsordningen ble utlyst av VLFK som et tiltak for å styrke den industrielle symbiosen og hadde et totalbeløp på fire millioner kroner der hver hub kunne søke støtte en gang og motta inntil 400.000 kr. Tredjeparter som bistår med aktiviteter for de involverte aktørene i hubene kunne også søke om støtte. Beløpet på 400.000 var tiltenkt at hubene kan bruke til å posisjonere seg i samarbeidsprosjektet. Det er ulikt hvordan de ulike hubene valgte å bruke beløpet. Bioparken Voss valgte å oppfordre deres tredjeparter til å søke om midler da midlene ikke var utslagsgivende for dem selv.

Tilskuddsordningen kan trekke paralleller til nodal governance der vi ser at aktørene gjennom ordningen får tilgang til økonomisk kapital til å koordinere prosjektene sine. VLFK som en node bringer med seg en viktig egenskap, økonomisk kapital og denne er en viktig styringsmekanisme for å “dytte” aktørene i en gitt retning, mot målene (Burris et al., 2005). Nylig ble det utlyst en ny tilskuddsordning med søknadsfrist 10. mai 2023. Beløpet er øremerket nærings- og samfunnsutvikling. Beløpet på 20 millioner kroner skal være med å bidra ytterligere til utviklingsprosjekter som skal styrke bærekraftig verdiskaping i Vestland som en del av

handlingsprogrammet 2022-2025 som er en regional plan for innovasjon og næringsutvikling²². Tilgang på nye midler er med å vise til hvordan Vestland fylkeskommune legger til rette for å redusere regionens klimaavtrykk gjennom å satse på grønn næringsutvikling og tilrettelegge for kompetanseheving og skape nye grønne arbeidsplasser.

Institusjonalisering

Tatt i betraktning de ovennevnte nodene ønsker vi nå å se på kombinasjonen mellom disse og hvordan de sammen mobiliserer til nettverket. Med det som utgangspunkt vil vi se på om GrV har utviklet seg til et stabilt nettverk, om nettverket er fragmentert, spredt eller tett.

En felles interesse blant aktørene og deltakelsen i samarbeidsprosjektet gir en klar indikasjon på at det eksisterer en felles mentalitet. Selv om flere av informantene bekrefter at de oppfatter Vestlandsporteføljen som en klar strategi for regionen, kan enkelte av aktørene oppfattes som passive da de er usikre på sin rolle i prosjektet.

“Jeg opplever at rolleforståelsen er veldig forvirret. Både på egne vegne og andres. Vi møter jo klynger som venter på hvilken rolle de skal ha i GrV. Vi kan ikke gi de en rolle og dele ut roller til alle, de må finne ut av det selv.” - Informant 2

Ved å ikke ha en klar rolleforståelse og forventningsavklaring overfor aktørene vil det kunne resultere i at aktørene ikke klarer å bidra til nettverket på en effektiv måte. Dette kan føre til forvirring og usikkerhet slik at det blir utfordrende å koordinere samarbeid mellom aktørene. En konsekvens av dette vil være mindre engasjement blant aktørene og en redusert vilje til å bidra til å mobilisere til et nettverk. Legitimitet er en viktig driver for å skape endring og oppnå mål. For å kunne få på plass en forståelse av hvem som gjør hva, når og hvordan, er legitimitet nødvendig for å kunne få til et samarbeid og styrke nettverket.

“Du må ha legitimitet hvis du skal lede an, skal du lede an et i et nettverk så må du ha litt tyngde, litt autoritet, mye sann «kom la oss få det til» «dra i samme retning» mentalitet, penger hjelper jo godt på. Men kanskje aller viktigst er dette her å vise til resultater, legitimitet. Vise resultater fordi noen må stå i spissen, altså ting skjer ikke i et nettverk nødvendigvis helt av seg selv.” – Informant 9

---

²² <https://www.vestlandfylke.no/narings--og-samfunnsutvikling/regional-plan-for-innovasjon-og-naringsutvikling/>

Samlet sett ser vi at legitimitet spiller en vesentlig rolle for at aktørene i GrV skal få økt tillit til hverandre og kan oppfattes som styrkende i den forstand at det bidrar til samarbeid blant aktørene i nettverket. VLFK sin posisjon til å løfte frem utviklingsprosjekter i Vestland er med å bidra til lokal støtte fra myndigheter og bidrar med å styrke legitimiteten til nettverket. Legitimitet er noe GrV kan gi til hubene ved at de blir utpekt og omtalt som viktige for regionen. En av informantene uttrykker følgende:

“En hub er ikke noe spesielt, men det oppfattes som noe spesielt.” Det gir ikke noe forrang eller noe slikt, men det gir tilgang til et nettverk og oppmerksomhet og det er det som har vært det viktigste for de aktørene som har vært der” - Informant 1.

En annen informant forteller:

“Det at vi har blitt identifisert som en hub, en del av det strategiske satsingsområdet for Vestland har gjort at vi kanskje ser at vårt prosjekt er mye mer relevant enn det vi har tenkt at det var. At det har en effekt for flere.” – Informant 8.

Siden det ikke gir noe forrang å være definert som en hub, er det naturlig å se på andre faktorer ved samarbeidsprosjektet som gjør at det likevel kan være fordelaktig å være definert som en hub. Tilgang til nettverk, samarbeid, møteplasser, felles problemstillinger, synlighet og at VLFK setter prosjekter på agendaen, er noen av fordelene ved å være en hub. Kombinasjonen av at et prosjekt blir løftet opp på et høyere nivå utenfor egen organisasjon og det å møte andre som står overfor samme problemstilling fører til positive ringvirkninger og økt legitimitet i hver enkelt bedrift. Det være seg økt tilgang på ressurser til å gjennomføre prosjektet og muligheten til å se til hvordan andre har løst tilsvarende utfordringer.

Et annet eksempel som gir nettverket økt legitimitet og mangfold er sammensetningen av aktørene. Den brede sammensetningen av aktører bidrar til en bredere tilgang på kunnskap, erfaringer og perspektiver som de ulike aktørene tar med seg inn i nettverket. Den vide sammensetningen av aktører kan sees opp mot Granovetters tilnærming til bånd (1973) der de svake relasjonene fører til en mer mangfoldig tilgang på informasjon og ressursstrømmer sammenlignet med sterke bånd.

I tillegg ser vi også at det ikke bare er formelle institusjoner som eksempelvis VLFK som gir legitimitet til nettverket, men de uformelle relasjonene som eksisterer mellom aktørene kan også bidra til legitimitet. Greenspot Mongstad og Odda Technology kan trekkes frem som eksempler da de er to store aktører i Vestland som tar del i nettverket. Gjennom at disse aktørene deltar aktivt på ulike webinar og arrangementer som omhandler status på Grøn region Vestland og ulike krafttiltak, bidrar de med å belyse problematikken og viser til at de ønsker å ta en aktiv rolle i den grønne omstillingen. De store aktørenes synlighet virker tillitsfremmende på andre aktører da de viser til handling og det virker styrkende på legitimiteten i nettverket.

Samtidig identifiserer vi flere faktorer som gjør det utfordrende for GrV å etablere legitimitet. Eksempelvis mangel på å gi aktørene insentiver til å være med i prosjektet. Det er redegjort for hva som er godene ved å delta i prosjektet, men i og med at prosjektet gjennomføres ved siden av daglig drift er det nødvendig å bygge tillit mellom aktørene for å skape et engasjement og motivasjon til å investere tid og ressurser i prosjektet. Tillit er med å forventningsstyre aktørene og oppklare usikkerhet samt etablere et felles fundament for samarbeid og sikrer at aktørene opplever prosjektet som verdifullt.

Et tiltak for å styrke prosjektets legitimitet kan være å ansette prosjektledere i de ulike hubene. Av den informasjonen vi kjenner til er det noen huber som har utnevnt en koordinatorrolle innad i huben som jobber aktivt med huben på heltid. Her arbeider koordinator med å finne aktuelle samarbeidspartnere og arrangerer samlinger og workshops for å fremme aktivitet for utviklingsprosjekter og få til samarbeid på kryss og tvers. Gjennom at aktører møtes fysisk og utveksler kunnskap styrkes relasjonene og dette virker tillitsfremmende og sikrer felles forståelse blant aktørene. Dette bidrar til å øke sjansene for å lykkes med målene om å reduksjon av CO₂-utslipp, grønne arbeidsplasser og økt eksport. Resultatet av dette vil være 75 milliarder i verdiskaping innen 2030.

I etableringen av GrV ser vi at de superstrukturelle nodene har vært viktige for å få i gang prosjektet. Et paradoks for GrV er graden av involvering fra fasilitatorene og dette kan påvirke utviklingen av nettverket. Det fremkommer at noen vil ha mer strukturerte rammer. Herunder tydeligere roller og retningslinjer om hva det innebærer å være en hub, hva de skal levere på og

hva er det GrV skal bidra med. Slike rammer vil kunne resultere i mer handlekraft i form av at det blir stilt flere krav og forpliktelser til aktørene. Et resultat av dette kan være at GrV ender opp som en prosjektorganisasjon fremfor et nettverk. For rigid struktur vil kunne gi en følelse av hierarki fremfor et samspill mellom aktører og virke hemmende på etableringen av nye relasjoner. For strukturerte nettverk kan virke mot sin hensikt fordi det reduserer graden av fleksibilitet og kan føre til tregere beslutningsprosesser. Sett ut fra et nodal perspektiv er nettverket noe som er “levende” og må utvikle seg organisk og rette seg mot GrV sine ambisiøse klimamål gjennom å koble noder sammen. Med en løsere struktur vil det være lettere å kunne etablere relasjoner og innrullere nye aktører i nettverket. Dersom strukturen blir for løs vil det kunne resultere i at vi ender opp med et “prateforum” der aktører kommer for å lette på samvittigheten og snakke om grønn omstilling, men uten hensikt å bidra aktivt til imøtekomme den. Dette er ytterpunkter på en skala på hvordan løs og rigid struktur kan forstås i et nettverk.

Tatt i betraktning ytterpunktene illustrert over og grad av forpliktelser vil det for GrV være mest hensiktsmessig å bruke nettverket som en arena og at mer faste samarbeidsformer kan etableres mellom enkeltaktører innenfor nettverket, som f.eks. hubene. I en nodal tilnærming er hensikten at aktører og huber skal kunne samarbeide seg imellom uten at kontakten må gå via andre noder, eksempelvis GrV, VLFK og Innovasjon Norge. Vi forstår det slik at dersom en aktør i en hub har behov for å ta kontakt med en annen aktør i en annen hub, gjør de det uavhengig av fasilitatorer hvis de allerede har etablert en relasjon og kjenner til hverandres kompetanse. Vår oppfatning er at en aktør tar kontakt med VLFK og/eller Innovasjon Norge som fasilitatorer når det gjelder konkrete ting og innspill. Der en aktør ikke har kunnskap eller kjennskap til andres utfordringer kan fasilitatorene fungere som brobyggere og sitte aktuelle aktører i kontakt (Granovetter, 1973). Et eksempel for å illustrere dette kan være Greenspot Mongstad og Odda Technology som har blitt koblet sammen gjennom GrV. Disse aktørene står overfor noen av de samme problemstillingene og har etablert en relasjon. Gjennom nye verdikjeder og allianser har Greenspot Mongstad muligheten til å ta en ledende posisjon i hydrogenøkonomien, i tillegg til alle industrier der “sjø-møter land” dersom prosjektene er vellykket. VLFK har koblet Odda Technology sammen med Greenspot Mongstad da de begge står overfor tilsvarende problemstillinger og kan dra nytte av hverandres erfaringer, kunnskap og utfordringer for å komme frem til beste løsning. Vi ser her hvordan noder gjennom *myk styring* sammenkobles og

besitter verdifulle egenskaper som bidrar til å styre i en gitt retning for å møte den grønne omstillingen.

5.4.2 Veien til vellykket samarbeid, hva kan nodale perspektiver lære oss?

Ut fra en nodal governance tilnærming kan det konkluderes med at GrV har etablert et nettverk gjennom en institusjonalisert struktur som har mobilisert ressurser, verktøy og mentaliteter. Som tidligere nevnt under kapittel 2.7, spiller Vestlandsparteføljen en sentral rolle for utviklingen av mentaliteten blant aktørene og virker styrende i den grad at den har identifisert regionen sitt mulighetsrom for mest verdiskaping for å nå klimamålene. Verktøy som sosiale arrangementer, møteplasser, webinar, workshop med mer, bidrar til å styrke nettverket og skape en struktur som mobiliserer ressurser over tid. Koblingspunktene legger til rette for at aktører møtes og bygger tillit, deler erfaringer, kompetanse og hjelper hverandre til å løse diverse utfordringer som bedriftene står overfor. VLFK og Innovasjon Norge, kjent som fasilitatorene, er superstrukturelle noder da disse kobler sammen de andre nodene. Ved å etablere samarbeidskonstellasjoner mellom aktørene er det med å bidra til å gjøre nettverket mer selvgående og stabilt og tilrettelegger for at VLFK og Innovasjon Norge kan trekke seg ut etter at prosjektperioden på 3 år er over. Lykkes de med å gjennomføre dette, har de opparbeidet et stabilt, levedyktig og selvgående nettverk. Per i dag ser vi at GrV har en struktur som evner å mobilisere ressurser, verktøy og mentaliteter i den grad det er mulig. Men et tilbakevendende spørsmål er hva GrV skal være. Status nå er at GrV er et organ som har mobilisert til et nettverk der de har tatt kontakt med 400 aktører og satt i gang ulike nettverksaktiviteter og på denne måten skapt en arena som fremmer samarbeid og oppfordrer aktørene til å ta en posisjon i det grønne skiftet. Så er spørsmålet, skal GrV være noe mer enn akkurat dette?

5. 5 Oppsummering

Innledningsvis i analysen spurte vi følgende spørsmål «Hva kjennetegner Grøn region Vestland som et nettverk?»

Aktør-nettverksteori	Bånd	Nodal Governance	Governance nettverk
<p>Kjennetegn</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aktant – Vestlandsporføljen • Nettverkets utvikling over tid • Menneskelige og ikke-menneskelige aktører i Vestland som virksomheter, verktøy, politiske, • Nettverket påvirker hverandre <p>Mangler ved nettverksforståelsen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Prosjektet i en tidlig fase, ustabil nettverk og uklar rolleforståelse • Ulikt modningsnivå blant hubene 	<p>Kjennetegn</p> <ul style="list-style-type: none"> • VLFK og Innovasjon Norge som brobygger og koblingsboks • Relasjonene mellom aktørene i nettverket • Sterke relasjoner, mest hensiktsmessig der det er etablert et samarbeid. Utvikle en bedre felles forståelse og mål • Svake relasjoner med hensiktsmessig for å innrullere nye aktører i nettverket. Lettere å vedlikeholde og opprettholde fleksibiliteten <p>Mangler ved nettverksforståelsen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Enkelte aktører oppfatter ikke relasjonene sterke nok til å kalles som et nettverk 	<p>Kjennetegn</p> <ul style="list-style-type: none"> • VLFK og Innovasjon Norge som superstrukturelle noder • Felles risikomentalitet og interesse med Vestlandsporføljen som overordnet strategi • Verktøy: Nettverksarena, sosiale medier • Ressurser: Politisk og økonomisk kapital fra VLFK, tilskuddsordning, industriell symbiose • Institusjonalisering: Økt legitimitet gjennom status som hub og synliggjøring av prosjekter <p>Mangler ved nettverksforståelsen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uklar rolleforståelse • Svært ambisiøse mål, behov for delmål • Mangel på forpliktelser blant aktørene • Løs struktur 	<p>Kjennetegn</p> <ul style="list-style-type: none"> • Myk styring med VLFK i front • VLFK som samspillsagent • Fylket som en støttespiller • Byråkratibegrepet en ny betydning • Gir legitimitet til aktørene gjennom synliggjøring <p>Mangler ved nettverksforståelsen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tradeoff-paradokset, mangel på forpliktelser
<p>Skjema 2, funn til forskningsspørsmål 1</p>			

For å svare på forskningsspørsmål 1 har vi valgt å oppsummere de mest sentrale funnene i et skjema. Grøn region Vestland kjennetegner et nettverk bestående av aktører som sammen ønsker å fremme bærekraftige løsninger for regionen. Vestland fylkeskommune spiller en betydelig rolle i nettverket da denne aktøren bidrar med økt synlighet, politisk påvirkning, legitimitet og økonomiske støtteordninger. Med fokus på samarbeid mellom det offentlige og private støtter dette oppunder et governance nettverk der Grøn region Vestland bidrar til å utvikle strategiske initiativer som skal styrke bærekraftig utvikling i regionen. Nettverket er preget av en løs struktur, gjensidig interaksjon, utveksling av ressurser og kunnskap gjennom ulike arenaer for samhandling. Nettverket styrkes gjennom relasjonsbygging og har fokus på samarbeid og synergier. Grøn region Vestland vektlegger å identifisere og utnytte potensialet for samarbeidsprosjektet, samt tilrettelegge for prosesser og ressursutnyttelse med utgangspunkt i mulighetene som har blitt kartlagt i kunnskapsgrunnlaget. Relasjonsbygging står sentralt i

nettverket der det oppfordres til at aktørene bygger relasjoner og tar en aktiv rolle for å finne sin posisjon i nettverket.

5.6 Nettverkets rolle i grønn omstilling

Gjennom ulike nettverksteorier har vi nå belyst hvordan Grøn region Vestland kan være et nettverk ut fra ulike kjennetegn. Videre vil vi nå se på forskningsspørsmål 2 og ta for oss *hva Grøn region Vestland kan si oss om muligheter og begrensninger ved bruken av nettverk for å fremme grønn omstilling*. Vi anerkjenner at det kan være noe glidende overgang mellom forskningsspørsmålene 1 og 2 da poengene som illustreres både kan knyttes til kjennetegn ved et nettverk, men også muligheter og begrensninger i et nettverk.

5.7 Et behov for nye samarbeidskonstellasjoner for å nå det grønne skiftet

I dag er Vestland fylke en av de regionene i Norge som står for mest verdiskaping gjennom eksportnæringene (Vestlandsfylke, 2021). Som følge av klimautfordringene er det et stort behov for et skifte til grønn næringsutvikling. Dette er en global utfordring som krever handling på alle nivåer og innenfor alle sektorer. For at Vestland skal bli verdensmestre på samarbeid er det avgjørende å samhandle med andre aktører. New public governance (NPG) gir en effektiv ramme når det kommer til å arbeide med grønn omstilling. Fokuset rundt samarbeid mellom det offentlige og det private er en nødvendighet for å kunne nå den grønne omstillingen i Vestland. Ved å fremme bærekraftig utvikling gjennom å koble sivilsamfunnet, næringslivet og andre interessenter i et nettverk kan det bidra til en økt bevissthet rundt miljøutfordringene som vi står overfor og virke styrkende for legitimiteten og de politiske beslutningene som er nødvendig for å nå de satte klimamålene. Som nevnt tidligere ser new public governance på nettverk som en plurisentrisk styringsform der berørte parter må samarbeide for å løse komplekse problemer (Røiseland og Vabo, 2012; Sørensen og Torfing, 2011). Kompleksiteten rundt kompetansebehov og klimaomstillingen Vestland står overfor fordrer et engasjement blant alle involverte aktører.

“Det er utrolig viktig å ikke tenke for mye ned i siloen, for da blir du værende der. GrV må være nøye med, og opplever også at de er det. At det må arbeides på overliggeren på disse siloene, for det er da du får samhandling til å skje.”- Informant 5

Dette fenomenet kan forstås som et “wicked issue” i den forstand at ulike sektorer sammen må løse disse utfordringene (Sørensen & Torfing, 2011). Det holder ikke at hubene som er i samme kategori samarbeider kun seg imellom. Det er anerkjent at det er et behov for å utvikle koordinerte løsninger. For å illustrere dette kan vi eksempelvis se til Mongstadprosjektet som får varmtvann fra raffinering av olje fra Trollfeltet. Når oljen raffineres frigjøres det varme som kan brukes til å produsere varmt vann. Varmtvannet er et biprodukt av raffineringen som bidrar til at de har energi til å lage et av de største oppdrettene på land. Hadde de for eksempel kun vært opptatt av lakseoppdrett kunne de ha glippet på symbiosen av å se sammenhenger. Vi ser her viktigheten av å jobbe på overliggeren for å se sammenhenger som kan være gunstig, som ikke hadde vært identifisert innenfor egen kategori. Dette kan sees opp mot åpen innovasjon der hensikten er å implementere flere aktører i innovasjonsprosessen og skape de riktige økosystemene for å kunne øke investeringer og verdiskaping, dette samsvarer med de satte målene i GrV.

På den andre siden er GrV et eksempel på hvordan det offentlige er avhengig av næringslivet for å løse utfordringene som Vestland står overfor. Gjennom å initiere til et samarbeidsprosjekt der både offentlige og private aktører inkluderes, ser vi hvordan det offentlige tar en aktiv rolle som brobygger og tilrettelegger for samarbeid gjennom ulike nettverksaktiviteter (Granovetter, 1973). På denne måten ser vi at det offentlige har rollen som samspillsagenter (superstrukturelle noder) og vi ser konturen av et mindre byråkratisk system. I spørsmålet rundt hvordan samarbeidet med de offentlige aktørene i GrV oppfattes svarte informant 4 følgende:

«Det har vært veldig bra, spesielt Innovasjon Norge, snakker med disse 2 ganger i uken. Hen som er vår kontakt da, hen leter alltid etter løsninger. Ofte blir det offentlige oppfattet som noe tungt, byråkratisk, håpløst som ingen orker å touche, men vi føler de er veldig på tilbudssiden. Dette byråkratibegrepet har fått en litt annen vri på det. Vi møter mye vilje til å få til.» - Informant 4

Sitatet viser til hvordan det offentlige fremstår som et mer åpent system enn hva det tidligere har vært oppfattet som. Offentlige aktører tilfører verdi til de private aktørene ved å identifisere muligheter som bedrifter ikke nødvendigvis ser selv. Det være seg bistand med søknader og å identifisere innovasjonsprosjekter. Samspillet mellom de offentlige og private aktørene fremmer tillit og det opparbeides økt legitimitet som virker styrkende inn på samarbeidsprosjektet GrV.

Ved å bruke NPG ser vi hvordan det kan skapes en mer helhetlig og samarbeidsorientert tilnærming som bidrar positivt inn til den grønne omstillingen i Vestland. Et resultat av å være et nettverk er delt kunnskap og erfaring blant aktørene, noe som bidrar positivt inn på kompetansen deres og kan bidra til å øke samarbeidet. Slike samarbeid muliggjør en mer effektiv ressursutnyttelse.

5.8 Hva er Grøn region Vestland og hva skal Grøn region Vestland være?

Grøn region Vestland blir kommunisert ut som et samarbeidsprosjekt med opphav fra kunnskapsgrunnlaget som ble identifisert i Vestlandsporteføljen. Kunnskapsgrunnlaget sier noe om hva som skal til for å lykkes med den grønne omstillingen i Vestland. Ut fra dette ble GrV sin rolle å spre det glade budskap og vekke interessen blant de ulike aktørene. Det ble opprettet ulike møtepunkter i form av hubsamlinger, webinar og ulike kommunikasjonsplattformer. Likevel oppfattes ikke GrV sin rolle som like tydelig blant aktørene. Spørsmål som “Hva er Grøn region Vestland?” og “Hva skal Grøn region Vestland være?” er en gjenganger blant informantene.

“Jeg liker jo ekstremt godt at fylkeskommunen har tatt en sånn posisjon, ingen som lurer på om fylkeskommunene har satt som mål å transformere næringslivet. Og det gjør jo at når fylkeskommunen er så tydelig som de er, så er det lett å samarbeide med GrV.” – Informant 5

«Grunnen til at jeg tror at GrV er viktig er fordi vi har klart å snu. Det grønne skiftet var en stor utfordring for næringslivet, mye negativt fokus, fikk frem at næringslivet er opptatt av bærekraft, og fått frem at det er mye som kan gjøres for at vi kan gjøre ting bedre og mer bærekraftig. Politikerne kan si at de har troen, med å vise til de ulike tingene hubene har fått til. De har gitt næringslivet synlighet.» - Informant 1

Vi kan ut fra sitatene se at GrV har bidratt til å synliggjøre næringslivet sitt fokus på bærekraft og konkretisert noen av mulighetene som kan bidra til det grønne skiftet. Grøn region Vestland arbeider for å utvikle og implementere innovative og bærekraftige løsninger gjennom de eksisterende innovasjonsprosjektene og identifiseringen av nye. Det stimuleres til innovasjon gjennom å tilrettelegge for utvikling av nye ideer og teknologier blant aktørene. Videre bidrar GrV til å skape nye grønne arbeidsplasser. Målet er å skape 24.000 potensielle arbeidsplasser gjennom å realisere 11 verdikjeder og 24 forretningsmuligheter som skal redusere klimagassutslippene og bidra til å nå målet om et nullutslippsfylke innen 2030. Ved å utvikle og

implementere løsninger som er mer bærekraftige innenfor de ulike sektorene vil de kunne bidra til å redusere Norge sitt totale klimaavtrykk.

Gjennom å ha disse satsingsområdene er GrV med på å øke bevisstheten og kunnskapen rundt det grønne skiftet og er en inspirasjon for andre regioner til å ta samme posisjon. Lokale initiativer bidrar til å skape en felles forankring og engasjement for grønn omstilling og en bærekraftig praksis. Ved å samle lokale bedrifter og aktører danner de i fellesskap et nettverk og viser til hvordan nettverk bidrar til lokale initiativer som virker fremmede for grønn omstilling. Nettverket GrV er en bidragsyter til det grønne skiftet og ved å satse på samarbeid mellom offentlige og private aktører går Vestland foran som en foregangsregion for bærekraftig utvikling. Selv om GrV bidrar til mer synlighet, økt bevissthet og kunnskap, er det langt igjen til de ambisiøse målene.

Grunntanken i GrV er at næringslivet har best kunnskap om hva som fungerer og at det er deres ansvar å tjene penger. GrV skal hjelpe til så godt de kan med å skape en arena for aktørene, gi dem oppmerksomhet, tilgang til kompetansemiljø og virkemiddelapparatet. Gjennom økt kunnskap kan fasilitatorene formidle "best practices" til aktørene, men det vil aldri være deres ansvar at aktørene lykkes (Informant 1). Likevel fremkommer det et ønske om at GrV kanskje kunne tatt en enda mer aktiv rolle. Basert på det ovennevnte ville en mer aktiv rolle gått imot det GrV ser på som sine grunnverdier og mye av essensen. Hvordan en mer aktiv rolle skulle sett ut er uvisst blant aktørene, men ut fra vår datainnsamling ser vi at en slik rolle kan være å styrke nettverket sin politiske innflytelse ytterligere. Herunder påvirke beslutninger og rammevilkår for grønn omstilling. Om nettverket klarer å påvirke lovgivningen og reguleringer kan det legge til rette for å lettere gjennomføre bærekraft i praksis. Eksemplifisert i sitatet ovenfor ser vi at GrV har synliggjort motivasjonen blant næringslivet overfor politikerne, men det fremkommer blant informantene at det er et behov for at myndighetene hjelper næringslivet å gå fra piloteringsfasen til skalering og at det er et gap i virkemiddelapparatet. Det fremkommer at den politiske kapitalen er viktig og en ser at GrV har en påvirkningskraft til en viss grad, men dersom det skal komme på plass passende støtteordninger og tiltak må det opp på et nasjonalt- eller EU-nivå. Det er her GrV kan ta en mer aktiv rolle i arbeidet opp mot myndighetene og være en større pådriver i å arbeide frem de nødvendige hjelpemidlene som næringslivet trenger i markeder som ikke er klare enda.

Eksempelvis kan differansekontrakter være en risikoavlastende støtte fra myndigheter til næringslivet ved å redusere usikkerheten knyttet til den økonomiske avkastningen i de grønne utviklingsprosjektene. Kontraktene gir en forutsigbarhet for aktørene og stimulerer til økt bruk av fornybar energi og innovasjoner som støtter oppunder bærekraftig utvikling.

5.9 Én svale gjør ingen grønn sommer

Flere av aktørene i Vestland fylkeskommune er kjent med at hver aktør alene ikke kan løse denne komplekse samfunnsutfordringen og at aktørene derfor må åpne grenser for innovasjon gjennom å samarbeide og interagere med andre virksomheter for å utvikle bærekraftige løsninger.

“Vår tilnærming til åpen innovasjon knyttet til GrV, vi har tenkt nytt veldig lenge i forhold til hvordan vi skal sette opp verdikjeden, men føler at GrV hjelper oss til å tenke enda nyere og åpner oss opp for samarbeid med Mongstad som er en mye større industri og mer omfattende, mye mer penger i omløp. Men det er jo mye av det samme. “– Informant 8

Ut ifra sitatet ser vi hvordan aktørene er avhengige av flere selskaper for å dekke verdikjeden og gjennom GrV finner de flere aktører som kan bidra inn i hverandres verdikjede. Det kan være spennet fra å samle fiskeskit fra bunnen i en mær til å lage etanol på biogass. Gjennom samarbeidsprosjektet ser vi hvordan kunnskapsutvikling og ressursutnyttelse blant de involverte partene anvendes, og resultatet er samarbeid på tvers av organisatoriske grenser, fremfor kun internt i bedriften (Meyer et al., 2022). Grøn region Vestland bidrar til åpen innovasjon for aktørene gjennom å initiere til samarbeid mellom det offentlige og private. Gjennom tiltak som omhandler kunnskapsdeling, nettverksbygging, finansiering i form av støtteordninger og finansieringsmuligheter, innovasjonsprosjekter og programmer, bidrar Grøn region Vestland til å skape et åpent innovasjonsmiljø som bidrar til kunnskapsdeling og samarbeid mellom de ulike aktørene. Her kan vi trekke paralleller til Granovetter båndteori (1973) da disse tilnærmingene er knyttet sammen gjennom eksterne nettverk og relasjoner for innovasjon. Svake bånd i et nettverk gir tilgang til nye ressurser og muligheter og sammen komplementerer disse hverandre i å skape et dynamisk nettverk som søker kontinuerlig læring, idéutveksling og innovasjon.

En av de sentrale driverne for oppdraget i Vestland er å bygge strategiske grønne huber gjennom industriell symbiose. Under kartleggingen av prosjektet kom det frem at det ikke var frigjort nok ressurser med det ansvaret å stimulere og tilrettelegge for samarbeid på tvers av ulike verdikjeder og bransjer. Med denne ressursmangelen som utgangspunkt ble det utviklet en tilskuddsordning fra VLFK, der hensikten med denne ordningen er å tilrettelegge for iverksettingen av ulike samarbeidsaktiviteter for å raskere kunne realisere industriell symbiose og den grønne omstillingen. Under spørsmålet om informantens erfaring med tilskuddsordningen kommer det frem ulike synspunkter. På den ene siden blir det kommunisert:

“Der må jeg si at GrV og fylket, den støtten er jo en vitamininnsprøytning for oss som sitter og holder på med det her, så det er jo en vesentlig del av det.” – Informant 7

En annen informant svarer:

“Sånn sett kommer de pengene veldig godt med for å søke nye nettverkssamarbeid og nye samarbeidskonstellasjoner som ellers ikke ville sett sånn ut. Vi ville ikke fått det til uten de midlene.” - Informant 8

På den andre siden:

“Det mangler jo et helt ledd i virkemiddelapparatet som hjelper disse som har innovert på pilotskala til å faktiske skalere produksjonen sin høyere.” - Informant 8

Som vi ser fungerer tilskuddsordningen som en “vitamininnsprøytning” for aktørene, men beløpet har ikke en utslagsgivende effekt for dem. Som en naturlig oppfølging av dette spørsmålet spurte vi videre om hva de tenkte rundt bruken av forpliktelser og om økt forpliktelser kan bidra til en høyere gjennomføringsevne. Blant flere av informantene fremkommer det at det ikke er ønskelig med ytterligere forpliktelser da dette er et prosjekt som gjennomføres ved siden av daglig drift. Det er tydelig at beløpet på 400.000kr er for lavt for å kunne stille forpliktelser til aktører som deltar frivillig i et samarbeidsprosjekt som GrV. Rundt samtalen om forpliktelser kommer vi fort inn i en spiral om hvordan mer forpliktelser kan virke mot sin hensikt, da det kan medføre at aktører trekker seg grunnet tidsklemmen. Så lenge utlysningen av målmidler er av en mindre betydning, er det nødvendig med en viss grad av fleksibilitet. Når en velger å begynne med en sum på 400.000kr kan beløpet brukes til å se hvem som leverer, hvem som faller fra og vurdere om beløpet skal økes i neste omgang. For at det skal være hensiktsmessig å stille økte

krav og tydeligere rammer må det være et større beløp i omløp. Ifølge en av våre informanter kan *mangel på forpliktelser være grunnen til at vi trakter mot å klare å kutte 23% av CO2 utslippene fremfor 55% som er målet innen 2030*. Det er nå 7 år igjen til målet skal nås og vi må finne en løsning som tar oss fra 23% til 55 %. Ser vi på tall fra dashbordet har vi i dag en lang vei å gå da tallene viser minus -4,3% utslippskutt. Dette kan sees opp mot barrieren “*sense of urgency*” som viser til at Vestland allerede er sent ute. Blant noen av aktørene fremkommer det et behov for mer kapital om Norge skal gå fra 23% til 55%. Nettverk kan være en kilde til å innhente finansiering ved å samle finansielle aktører med en interesse for bærekraftige investeringer og på den måten få tilgang på kapital til å gjennomføre grønne prosjekter.

5. 10 Nettverksbasert innovasjon i Vestland

Skal Vestland realisere sitt potensial må det realiseres prosjekter innenfor alle fire innovasjonstypene da disse adresserer ulike dimensjoner av bærekraft og grønn omstilling. Produkt- og tjenesteinnovasjon fremmer utvikling av miljøvennlige tjenester og produkter, grønne verdikjeder sikrer et bærekraftig forsyningsnettverk, økosysteminnovasjon bidrar til samarbeid og ressursutnyttelse og infrastrukturinnovasjon tilrettelegger for grønn transport og infrastruktur. Vestland kan utnytte sitt potensial i grønn omstilling og skape en bærekraftig transformasjon i regionen ved en helhetlig tilnærming som sørger for å dekke disse områdene. Denne transformasjonen kan gjennomføres ved å utnytte egenskapene ved et nettverk som samarbeid, kunnskapsdeling, finansielle insentiver og ressurskoordinering for å nevne noen. Ved å ta i bruk disse egenskapene skapes det et innovasjonsøkosystem som kan støtte oppunder prosjektene innenfor de fire innovasjonstypene. Det er først gjennom å realisere hubene at regionen virkelig kan skape en betydelig og varig innvirkning på grønn omstilling.

Hardanger Hydrogen Hub har som visjon å bidra til at den industrielle aktiviteten i Ullensvang skal bli fossilfri, samt redusere flomfaren i området. I denne huben skal blant annet Tizir smelteverk erstatte kull med hydrogen og med det kutte 80% av egne utslipp. Dette har utløst en hel rekke andre prosjekter, eksempelvis Statkraft med hydrogenproduksjon og TechnipFMC som akkurat fikk grønn plattform for å pilotere og utvikle undervannslagring av hydrogen utenfor Odda (Informant 1). Blant de 16 hubene er det ulikt modningsnivå og vi ser at eierstruktur spiller en vesentlig rolle for fremdriften i prosjektet. Hardanger Hydrogen Hub blir ansett som det mest

modne og konkrete prosjektet og muligens den med mest struktur og formalitet med tydelige bidragsyttere og roller sammenlignet med andre huber.

“Jeg tenker GrV er oppnåelig fordi. Nå kan ikke jeg si så mye om de andre hubene, men som sagt vi er en ganske konkret målrettet hub, så jeg tror at hvis vi klarer å få til å samle oss om en felles energipolitikk som Vestland fylke nå jobber med, en energiplan og disse tingene som vi holder på med blir et viktig element i det, så tror jeg vi har mulighetene for å nå det.” - Informant 7.

I dag jobbes det med å stifte denne huben som et eget AS for å få midler til å ansette en person som kan jobbe fulltid. Dette gir en indikasjon på hvor langt huben har kommet sammenlignet med andre huber som er mindre modne og har en mindre formell struktur. Informant 7 forteller videre at *de arbeider for en bærekraftig utnyttelse og har et personlig mål om at ingen av inngrepene de gjør skal være synlig eller ha noe innvirkning for eller på naturen.* Hardanger Hydrogen Hub er et godt eksempel på hvordan en kan overkomme barrieren *“Manglende samarbeid på tvers av verdikjeder og geografi”*. Huben har et bredt partnerskap med internasjonale bedrifter som Odda Technology, TiZir Titanium & Iron AS, TechnipFMC Kongsberg, FLUORSID, Statkraft i tillegg til å ha etablert et internasjonalt samarbeid med Brasil og prosjektet til Rio oil and gas. Gjennom å etablere nettverk og tilrettelegge for samarbeid og samhandling mellom lokale og internasjonale samarbeidspartnere er Hardanger Hydrogen Hub et eksempel som kan illustrere hvordan en kan arbeide med den ovennevnte barrieren. Dette kan sees opp mot Granovetter sin båndteori og eksemplifiserer både de sterke og svake relasjonene som oppstår i huben.

“Alt henger sammen i en bærekraftsring, ja vi skal produsere mer og vi skal gjøre det på en enda mer miljømessig og en bærekraftig måte.” - Informant 7.

Vi noterer denne huben som en strukturert hub som utnytter dens ressurser. Noe av det som bidrar til å gjøre huben bemerkelsesverdig når det gjelder grønn omstilling er dens fokus på samarbeid både lokalt, regionalt og internasjonalt, samt arbeidet for lokalsamfunnet og at det skal være lokale arbeidsplasser i fremtiden.

5.11 Et spill for galleriet eller et galleri for endring?²³

Selv om det har blitt gjort en grundig prosess med Vestlandsporteføljen og kartleggingen av fortrinnene Vestland har, kan det likevel rettes en kritikk mot rapporten når det kommer til veien fra ide til realisering. Til tross for ekstraordinære tider, fremstår satsingen mer som “business as usual” enn et stort taktskifte (Hoff & Vindenes, 2022). Samlingspunktene fungerer som nettverksarena der aktørene uforpliktet får tilgang til nye bekjentskaper og impulser uten at det stilles forventninger til aktørene, kun et ønske om å være delaktig i en større sammenheng og vi stiller spørsmål om nettverk er nok til å drive den grønne omstillingen. Det er en mangel på forpliktelser som gjør at GrV fremstår som et prosjekt med mye intensjoner og lovnader. Vi har kommet i den situasjonen at det ikke er nok å gjennomføre fysiske og virtuelle møteplasser for samhandling for å skape et taktskifte. Vi har allerede stadfestet at Vestland ikke er i rute til å realisere de satt målene i rapporten. Intensjonen er god og en får rettet et fokus og retning mot målet, men det gir ikke taktskiftet som GrV-rapporten legger opp til (Hoff & Vindenes, 2022). I en verden som stadig er i endring, står vi nå i en tid som oppleves ekstraordinær og ikke forenkler problemene som allerede oppfattes som svært komplekse. Løsningene vil være sammensatte og behovet for diversifisert fagkompetanse og spisskompetanse må legges til rette. Industrier, frivillige organisasjoner, akademia og myndighetsorganer må gå sammen på tvers av sektorer for å sammen kunne finne løsninger. Per i dag er ikke sivilsamfunnet inkludert i nettverket. For å sikre en helhetlig bærekraftig omstilling av regionen er det nødvendig å inkludere sivilsamfunnet. En kritikk her vil være at mangfoldige representanter uteblir og det gir et inntrykk av at Grøn region Vestland er dominert av bestemte interessegrupper og at beslutningsprosessene ikke nødvendigvis inkluderer de aktørene som blir direkte berørt av tiltakene og prosjektene som gjennomføres.

Grøn region Vestland har som hensikt å fremme bærekraftig utvikling i regionen, likevel blir det viktig å ikke overdrive de miljøvennlige tiltakene og fremstille dem som mer miljøvennlige enn det de er. En fallgrube for aktørene vil være grønnvasking. Det kan stilles spørsmål om nettverket kun er symbolsk eller om det faktisk resulterer i reelle tiltak som bekjemper miljøutfordringene.

---

²³ Overlapp til semesteroppgave MOØ237

En av våre informanter uttrykker seg følgende rundt tematikken om hvorvidt det er nok forpliktelser til å nå målet om nullutslipp fylket i 2030:

“Så er det litt grønnvasking. Noen sier de er bærekraftige, men det er de jo ikke det, hvis du definerer bærekraft. Okei, så har de kanskje litt mindre CO2-utslipp enn konkurrenten, men det betyr ikke at du er bærekraftig. Det blir veldig sånn bærekraftsfloskler, du sier «se så flinke vi er, som er i ferd med å drepe planeten, men vi dreper det litt senere enn naboen», så det er noe der.”

– Informant 4

Det er flere av aktørene i GrV som vil ha prosjekter som per definisjon ikke er å regne som bærekraftige på enkelte punkter. Et eksempel for å illustrere dette er huben Fensfjordbassenget. Raffineriet på Mongstad er det største utslippspunktet i Norge og står for 4% av Norges totale CO2-utslipp²⁴. Satsningen Greenspot Mongstad handler om en energitunnel som skal utnytte spillvarme som tidligere har gått til spille i Fensfjorden. Sett ut fra EU-taksonomien vil det som kommer ut fra spillvarmen anses som ikke-miljøvennlig da utgangspunktet er å anse som kullsvart. Nettutslippene vil ikke bli lavere, men det vil være mer verdiskaping per forurensning. Dette er et typisk paradoks innen grønn omstilling. Greenspot Mongstad prosjektet blir plassert mot et svakt bidrag til grønn omstilling grunnet utgangspunktet, men det er likevel et viktig bidrag mot den grønne omstillingen. Selv om prosjektet i seg selv ikke gir et positivt klimaavtrykk ifølge EU-taksonomien, bidrar det likevel til å vise endring i riktig retning. Det blir et økt fokus rundt utfordringene Vestland står overfor, og de viser til et ønske om en grønnere omstilling. En konsekvens av dette er at andre aktører ser at en av de mest forurensende aktørene gjør en innsats og det åpnes opp for en felles satsning for å jobbe mot den grønne omstillingen. Samtidig ser GrV til Greenspot Mongstad for inspirasjon til å jobbe mer effektivt gjennom smart spesialiseringsmetodikk og anerkjenner deres arbeidsmetode som et betydningsfullt bidrag til den grønne omstillingen.

Det er i disse sammenhengene at det er viktig å være åpen om eventuelle negative miljøkonsekvenser, i tillegg til de positive. Grønnvasking kan i mange tilfeller assosieres med noe negativt, men på den andre siden kan det også bidra til økt miljøbevissthet blant aktører, samt skape et press for bedrifter til å ta mer miljøvennlige valg. Det fremkommer blant flere av

---

²⁴ <https://www.strilen.no/nyheiter/i/jaWkx0/mongstad-raffineriet-staar-for-meir-enn-4-prosent-av-norske-co2-utslepp>

informantene et tydelig ønske om å endre praksis og bli mer miljøvennlige, men det skjer nødvendigvis ikke i det tempoet som blir kommunisert ut.

5.12 Oppsummering

Innledningsvis i del to av analysen stilte vi følgende spørsmål «Hva kan analysen av Grøn region Vestland si oss om muligheter og begrensninger ved bruken av nettverk for å fremme grønn omstilling?»

Nettverkets muligheter for å fremme grønn omstilling	Nettverkets begrensninger for å fremme grønn omstilling
<ul style="list-style-type: none"> Egenskaper ved et nettverk er samarbeid, struktur, kunnskapsdeling, fleksibilitet og kunnskap Ved å være et nettverk får en tilgang til sosial kapital, politisk kapital, økonomisk kapital, informasjonsmiljø, møteplasser, kompetansemiljø og synlighet, tilgang flere perspektiver Resultater av nettverk Nettverk fremmer aktiviteter, samarbeid, kunnskapsdeling, desentralisert styring. Tilgang på ressurser og muligheter som sammen komplementerer hverandre - læring, idéutveksling og innovasjon. Nettverk kan gi tilgang til en plattform Finansering til å innhente kapital til å gjennomføre grønne initiativer. Samarbeid på tvers av organisatoriske grenser (IS) - økte investeringer og verdiskaping. Samarbeidsorientert tilnærming er positivt inn til den grønne omstillingen. 	<ul style="list-style-type: none"> Vanskelig å isolere nettverks bidrag til grønn omstilling Nettverk kan bidra til koordineringsproblemer Mistillit Konflikter Lite forpliktelser Grønnvasking Er nettverk nok til å fremme grønn omstilling?

Skiema 3. funn til forskningsspørsmål 2

For å svare på forskningsspørsmål 2 har vi valgt å oppsummere de mest sentrale funnene i et skjema. Gjennom samarbeid på tvers av sektorer har Grøn region Vestland som et nettverk en unik mulighet til å fremme den grønne omstillingen. Ved å være blant de 16 hubene i Grøn region Vestland gir det aktørene gjennom nettverket mulighet til å oppnå sosial, økonomisk og politisk kapital. Disse ressursene bidrar inn i implementeringen av industriell symbiose og virker fremmende på grønn omstilling, da det bidrar å redusere avfall og klimagassutslipp, i tillegg til å satse på å øke ressursaktiviteten og næringslivet sin konkurransekraft. Til tross for en rekke muligheter finner vi flere begrensninger i Grøn region Vestland. Begrensninger i ressurser og kapasitet blant aktørene hindrer gjennomføringen av tiltak som krever store investeringer og langsiktig planlegging. Dette kan være utslagsgivende for aktørene som skal skalere deres prosjekter og det er blant annet her nettverket har begrensninger som må utbedres for å fjerne usikkerheten blant næringslivet.

6.0 Konklusjon

Innledningsvis stilte vi spørsmålet om *hvordan nettverk kan styrke grønn omstilling*. Grøn region Vestland er en nasjonal satsning og et omfattende prosjekt som tar for seg Vestland fylke som region og hvordan den kan utvikles på en bærekraftig og miljøvennlig måte. Prosjektets mål er å oppmuntre til samarbeid mellom de forskjellige private og offentlige aktørene med formålet om en mer effektiv gjennomføring av tiltak for den grønne omstillingen. GrV sin hensikt er å være aksjonsrettet og hjelpe aktørene til å løfte frem viktige utviklingsprosjekter på dagsordenen. Ved å vise til målene satt i Vestlandspartifølgjen 2021 om 55% reduksjon i CO₂-utslipp, 24.000 nye jobber, 40 milliarder økning i eksport og 75 milliarder økt verdiskaping, forstås Grøn region Vestland som et svært ambisiøst prosjekt.

Gjennom nettverksteoriene har vi sett hvordan aktør-nettverksteori kan være relevant å bruke for å forstå hvordan Vestlandspartifølgjen har fått sitt eget liv med å gå fra et dokument til å bli et prosjekt som kobler sammen både private og offentlige aktører i Vestland. Vestlandspartifølgjen kan tenkes å ha en aktant-status. Det er spesielt de svake båndene i GrV som gir muligheter for utveksling av samarbeid, kunnskap og ressurser på tvers av aktører og kan bidra til å akselerere overgangen til grønn omstilling på en enklere måte. Relasjonene i GrV vil variere mellom svake og sterke bånd ut fra hvor tett de ulike aktørene er koblet sammen. Gjennom nodal governance ser vi hvordan GrV gjennom ulike ressurser mobiliseres til et levende nettverk gjennom nettverksaktiviteter. Nettverk kan i sammenheng med grønn omstilling fungere som en pådriver for innovasjon i form av å utvikle ideer, utforske nye teknologier og bidra til å drive frem mer bærekraftige løsninger i samspill med andre aktører og hverandres ressurser. New public governance viser til hvordan det offentlige tar en mindre byråkratisk styring og satser mer på nettverksdannelser og plattformer som gir aktører mulighet for å innovere og eksperimentere for å finne nye effektive løsninger for de utfordringene vi står ovenfor. På en annen side ser vi at dette perspektivet utfordrer den manglende forpliktelsen blant aktørene. Tilretteleggelsen av nettverksplattformene skal oppmuntre til innovasjon og engasjement blant aktørene, men utelatt forpliktelse utfordrer new public governance perspektivet.

Det er utfordrende å måle hvor stor effekt nettverk har på grønn omstilling, på lik linje som at det er utfordrende å si hvilket bidrag GrV gir til omstillingen. Likevel har vi gjennom vårt

datamateriale hentet ut verdifull informasjon som støtter opp under de ulike nettverksteoriene. Det vi faktisk kan bekrefte er at nettverket i GrV har resultert i mer koordinering og samarbeid, noe som bidrar til mer kunnskapsdeling og erfaringsutveksling mellom de ulike aktørene, noe som bidrar til nye verdikjeder og muligheter for mer innovative og bærekraftige løsninger. Det er aktører i GrV som samarbeider med hverandre utelukkende på grunn av prosjektet og har gjennom nettverksaktiviteter og plattformer utarbeidet et samarbeid på tvers av interorganisatoriske grenser for å oppnå et felles miljømessig mål og fremme en helhetlig tilnærming til grønn omstilling gjennom åpen innovasjon og implementering av mer miljøvennlige teknologier og praksiser. Til tross for at samarbeidet har oppstått i nettverket er det vanskelig å vurdere GrV sin innsats i at bedriften leverer på prosjekter som bidrar til grønn omstilling. Om ikke aktørene hadde funnet hverandre gjennom prosjektet er det likevel sannsynlig at de kunne funnet andre å samarbeide med. I tillegg ser vi at finansiering er noe konkret som VLFK tilbyr og som for noen er viktige midler for å igangsette grønne innovasjonsprosjekter. Samtidig ser vi at økonomiske begrensninger kan være et hinder for aktører som trenger betydelige investeringer.

Det er en økende positivitet rundt tiltakene og politikerne har etter hvert begynt å uttrykke troen på suksess. Eksempler som Hardanger Hydrogen Hub og Greenspot Mongstad er noen av hubene som har bidratt til å endre narrativet blant næringslivet. Synligheten har vært og er verdifull for næringslivet som føler seg sett og verdsatt. Å ha støtte, bli hørt og tatt på alvor betyr mye for aktørene. Synlighet, tilgang på nettverk, kommunikasjon, kompetanse og virkemiddelapparatet har vært de viktigste bidragsyterne og er det GrV kan tilby aktørene.

VLFK og Innovasjon Norge løfter frem problematikken rundt klimautfordringene og bidrar til en kulturendring gjennom felles mentalitet der fylkeskommunen er på tilbudssiden og kommuniserer troen på at Vestland får det til. Her ser vi at aktørene styres i en retning, men at de trenger mer ressurser. På den andre siden fremkommer det at noen aktører ikke vil ha mer forpliktelser. Så kan vi stille oss spørsmålet, hvor langt kan vi egentlig gå med et nettverk? Hvis et nettverk er rigid og fullt av forpliktelser så blir det mer en organisasjon med reguleringer. Samtidig kan ikke nettverket i GrV bli for løst, da det kan ende opp som et «prateforum» med fokus på klapp på skulderen og lite handlekraft. GrV mobiliserer til handling og står i posisjon til å legge press på politiske beslutningstakere, men det må komme flere reguleringer og økonomiske ordninger.

Grøn region Vestland er viktig i seg selv og bidrar inn med en mentalitetsendring, men det er ikke alt som kan gjennomføres ved å være et nettverk.

Det vil være utfordrende å svare på vår overordnede problemstilling, da det er knyttet stor usikkerhet på hvor målbar effekt nettverk har på grønn omstilling. Vi kan ikke med sikkerhet si hvor stort bidrag nettverk alene gir til grønn omstilling. Likevel kan vi gjennom vår casestudie gi et bidrag til den overordnede problemstilling om hvordan nettverk kan styrke grønn omstilling. Det er egenskapene ved et nettverk som gjør at det er lettere å utrette, implementere og iverksette tiltak som kan fremme grønn omstilling. Nettverk er en av flere faktorer som virker inn på grønn omstilling, i tillegg til politiske reguleringer, teknologisk utvikling, holdninger i samfunnet med mer, det er derfor utfordrende å isolere nettverkets spesifikke bidrag til grønn omstilling. Nettverk kan være et nyttig verktøy da det tilbyr verdifulle muligheter og samarbeid, men for å oppnå en effektiv bærekraftig omstilling kreves det en mer helhetlig tilnærming som hensyntar flere faktorer.

Selv om GrV har en lang vei å gå, er det fortsatt uvisst om de vil nå alle de ambisiøse målene som er satt. Kan Grøn region Vestland som nettverk lykkes med å skape en bærekraftig fremtid, eller vil utfordringene og kompleksiteten være et hinder for å realisere de ambisiøse grønne målene? Tiden vil vise om samarbeid, innovasjon og felles innsats kan gi oss det grønne gjennombruddet vi trenger.

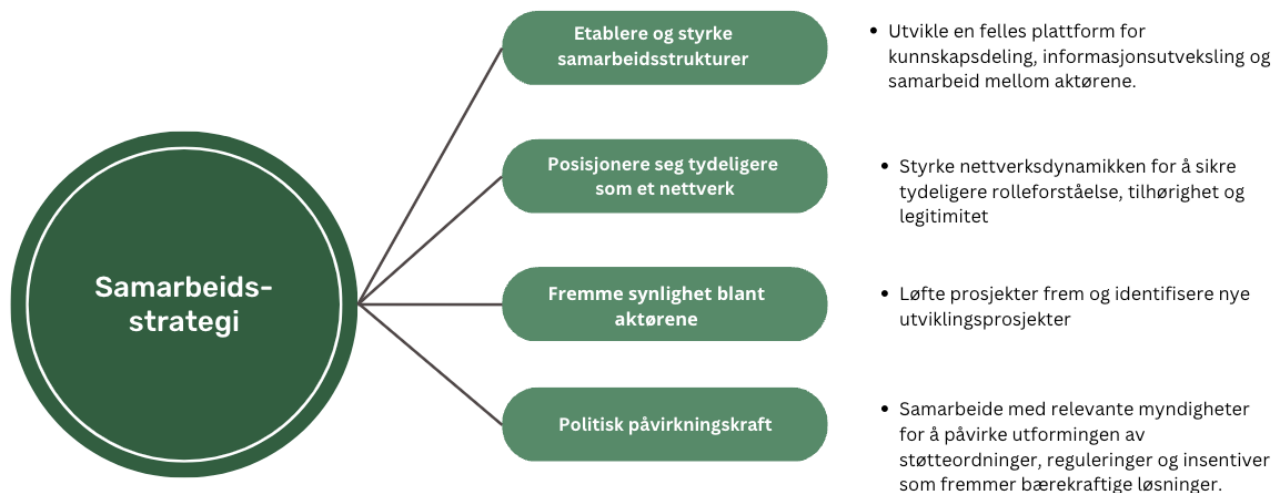
7.0 Forskningens bidrag

7.1 Studiens bidrag til teorien

Gjennom masteroppgaven har vi undersøkt nettverkets betydning og hvilken rolle det kan ha i grønn omstilling. Ved å studere Grøn region Vestland ser vi hvordan blant annet fylkeskommunen utøver myk styring ved å forsøke å påvirke og veilede aktørene, fremfor å kreve strenge reguleringer. Ved å etablere nettverksarenaer fremmer fylkeskommunen samarbeid og kunnskapsdeling blant aktørene og vi ser her hvordan fylkeskommunen sammen med andre aktører kan bidra til felles forståelse. Gjennom å invitere de ulike aktørene til ulike møteplasser styres aktørene til å ta en mer aktiv rolle og det skjer en bevegelse i nettverket. Ved å gjøre en innsats for å tilrettelegge for kommunikasjon kan aktørenes holdninger styres i en mer bærekraftig retning for regionen. Ut ifra dette vil vårt bidrag til nettverksteorien være å se på nettverket som et styringsverktøy for grønn omstilling. Essensen i denne oppgaven er betydningen av at nettverket kan være en katalysator i det grønne skiftet gjennom myk styring og samhandling blant de ulike aktørene. Vi fremhever betydningen av å bygge nye samarbeidsrelasjoner, identifisere nye muligheter, etablere tillit mellom aktørene og en tro på at nettverket sammen kan jobbe mot grønn omstilling. Nettverket utgjør en betydelig rolle for utviklingen av en felles mentalitet og forståelse og bidrar til at andre aktører ønsker å være med og får troen på at det er mulig å lykkes. Samtidig påpeker vi at nettverket har sine begrensninger og at det må andre aktører til for å kunne løfte prosjekter utover det nettverket kan tilby. Studien bidrar til utvikling av nettverksteorien da vi utdyper hvordan nettverket er en styringsmekanisme for en grønnere retning.

7.2 Studiens bidrag til Grøn region Vestland

Gjennom forskningen på hvordan nettverk kan styrke grønn omstilling har vi utført en grundig analyse av nettverkseffektene innad i Grøn region Vestland og nettverket sitt bidrag til grønn omstilling. Vi er klar over at vårt bidrag kan inneholde elementer som allerede er implementert da vi har fått noe begrenset med informasjon. Mangel på kalender, eierstruktur og annen relevant informasjon som kunne kommet forskningen til gode har blitt unnlatt å bli utgitt, enten på grunn av personvern eller andre årsaker. Basert på vår datainnsamling har vi utviklet følgende samarbeidsstrategi:

Skjema 4, samarbeidsstrategi

Bidraget vårt til Grøn region Vestland er flerfoldig. Studien vår viser at nettverket har bidratt til økt synlighet og legitimitet til grønn næringsutvikling i regionen.

Når det kommer til å *etablere og styrke samarbeidsstrukturer* ser vi at det kan være hensiktsmessig å utjevne forskjeller i hubene da det er ulikt modningsnivå blant dem. Ved å evaluere organiseringen av hubene kan de få ny innsikt i hva som fungerer og ikke. Videre tiltak er å fortsette å identifisere nøkkelaktører og styrke relevante partnerskap og nettverksforbindelser. Rolle- og ansvarsfordeling må tydeliggjøres overfor aktørene i samarbeidet for å unngå forvirring og sikre at aktørene har en klar forståelse for sine forventninger, dette vil øke effektiviteten. Det må utvikles en overordnet plan som viser til tydelige prioritering, mål og delmål. Dette vil gjøre det mer konkret og vil føre til å styrke GrV sin legitimitet og tiltro. Dashbordet som er under utvikling, kan bidra til å følge fremdriften og evaluere resultatene.

Fremme kunnskapsdeling og kompetansebygging - Etablering av effektive kommunikasjonskanaler. Organisering av jevnlig seminarer, workshops og konferanser med det formål om å tette kompetansegapet og spre kunnskap om de nyeste bærekraftige teknologiene. Å ha en felles plattform vil være et godt verktøy til å koble aktører i regionen. Her vil vår oppfordring være å opprettholde møtefrekvensen for å sikre momentum og fokus. Dette vil kunne

styrke aktørene oppfatning av at de er et nettverk. GrV sitt mål er å bli verdensmestre på samarbeid og det ligger et potensial for økt oppmerksomhet og forståelse av hvordan nettverksdynamikken kan fremme samarbeid mellom aktørene ytterligere.

Posisjonere seg som et nettverk

Nå som prosjektet har fått flere ressurser vil det være hensiktsmessig å gå tilbake til den operasjonaliseringen de gjorde fra start der de ikke inkluderte sivilsamfunnet i betydelig grad. For å kunne posisjonere seg som et nettverk vil det være viktig å inkludere sivilsamfunnet da de besitter viktig kunnskap om lokalsamfunnet og kan tilføre nettverket mer mangfold.

Politisk påvirkningskraft

Det fremkommer i analysen at et flertall av prosjektene er i piloteringsfasen og det er nødvendig med tiltak som hjelper aktørene å skalere. Politiske virkemidler herunder differansekontrakter o.l. i tillegg til økonomiske incentiver vil bidra til å få ned kostnadene i de nye verdikjedene og få opp volumet av prosjekter som klarer å skalere.

Et viktig poeng er spørsmålet rundt om forpliktelser i nettverket. Som et resultat av studiet ser vi at det vil være behov for noe mer forpliktelser enn det er i dag for å sikre progresjon. Vårt forslag er at Grøn region Vestland sin funksjon bør være en samhandlingsarena som fortsetter å fremme utviklingsprosjekter, men med en litt tydeligere struktur og rolleforståelse enn hva det er i dag. Det er viktig å opprettholde fleksibiliteten nettverket gir, men det er viktig med en tydeligere rolleforståelse slik at aktørene er innforstått med hva de er delaktig i og hvordan de best kan tilføre og utnytte nettverket.

7.3 Forslag til videre forskning

Under utviklingen av prosjektet har GrV gjort en operasjonalisering i form av hvem som har blitt inkludert av aktørene. Sivilsamfunnet omfatter et bredt spekter av aktører og NHO og LO er interesseorganisasjoner som kan falle inn under sivilsamfunnet, men ser vi på en smalere definisjon som inkluderer individer og lokalsamfunn har ikke disse aktørene blitt inkludert i studien. Til å begynne med hadde ikke Grøn region Vestland nok kapasitet til å inkludere sivilsamfunnet, men etter hvert som at GrV nå har fått nye prosjektmedlemmer og har mer kapasitet kunne det vært svært relevant og sett på sivilsamfunnet i videre forskning. Å inkludere sivilsamfunnet vil være nødvendig for å kunne sikre en helhetlig bærekraftig omstilling av regionen. Det vil virke styrkende på demokratiet, og en kan dra nytte av kunnskapen til de lokale og sikre en bredere støtte og oppmuntring til innovasjon. Gjennom studien har vi påpekt det politiske rammeverket og avgrenset oss til å ikke inkludere aktører som representerer denne delen utover VLFK. I videre forskning vil det være viktig å se på det politiske og regulatoriske og deres innvirkning på nettverk og grønn omstilling for å kunne få en helhetlig forståelse av hvordan nettverk kan styrke grønn omstilling. Andre nøkkelaktører som er viktig i videre forskning for å belyse tematikken i større grad er utdanningsinstitusjoner, NAV, SIVA, forskningsrådet, kommunesektorens interesseorganisasjon (KS), Statsforvalteren, partene i arbeidslivet og VLFK som sammen utgjør det regionale partnerskapet.

8.0 Referanseliste

- Burris, S., Drahos, P., & Shearing, C. (2005). Nodal governance. *Austl. J. Leg. Phil.*, 30, 30.
- Callon, M. (1984). Some elements of a sociology of translation: domestication of the scallops and the fishermen of St Brieuc Bay. *The sociological review*, 196-233.
- Callon, M. (1990). Techno-economic networks and irreversibility. *The sociological review*, 38, 132-161.
- Constructioncity. (2021. 20. mai). *Hvordan lykkes man i en næringsklynge?*
<https://constructioncity.no/nb/artikkel/hvordan-lykkes-man-i-en-naeringsklynge>
- Dupont, B. (2004). Security in the age of networks. *Policing and society*, 14(1), 76-91.
- Easterby-Smith, M., Jaspersen, L. J., Thorpe, R., & Valizade, D. (2021). *Management and business research* (7. utg.). Sage.
- EY. (2021A, 19.januar). *Vestlandsscenarioene har hentet frem et veikart for hvordan fylket kan lykkes med bærekraftig, grønn omstilling og næringsutvikling.*
https://www.ey.com/no_no/consulting/blir-vestlandet-verdens-fremste-region
- EY. (2021B, 22. november). *Hvordan skal Vestland realisere potensialet for grønn vekst?*
https://www.ey.com/no_no/consulting/hvordan-skal-vestland-realisere-potensialet-for-gronn-vekst
- Flick, U. (2007). *Designing qualitative research*. London: SAGE Publications.
- FN. (2021, 28. oktober). *Bærekraftig utvikling.* <https://www.fn.no/tema/fattigdom/baerekraftig-utvikling>
- Granovetter, M. S. (1973). The strength of weak ties. *American journal of sociology*, 78(6), 1360-1380.
- Grønmo, S. (2004). *Samfunnsvitenskapelige metoder*. Fagbokforlaget.
- Hjerm, M. & Lindgren, S. (2011). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig analyse*. Gyldendal akademisk.
- Hoff, J. & Vindenes, K. (2022, 27. juni). *Grøn region Vestland – vi tenker ikke stort nok!* Energiogklima. <https://energiogklima.no/meninger-og-analyse/debatt/gron-region-vestland-vi-tenker-ikke-stort-nok/>)
- Holden, E., & Linnerud, K. (2021). *Bærekraftig utvikling. En idé om rettferdighet*. Universitetsforlaget.

- Hughes, O. (2010). Does governance exist? In *The New Public Governance?* (103-120). Routledge.
- Innovasjonsuken OPP. (2022, 21. november). *Grøn region Vestland Webinar 21.11.22 - Sjå kva som skjer - i det grønne skiftet i Vestland!* [Video]. Vimeo. <https://vimeo.com/773507291>
- Jacobsen, D. I. (2022). *Hvordan gjennomføre undersøkelser? Innføring i samfunnsvitenskapelig metode* (4. utg.). Cappelen Damm akademisk.
- Johnston, L., & Shearing, C. (2003) *Governing security: Explorations in policing and justice*. Routledge.
- Latour, B. (1987). *Science in action: How to follow scientists and engineers through society*. Harvard university press
- Latour, B. (1996). On actor-network theory: A few clarifications. *Soziale welt*, 369-381.
- Latour, B. (2007). *Reassembling the social: An introduction to actor-network-theory*. Oxford University Press.
- Law, J. (1992). Notes on the theory of the actor-network: Ordering, strategy, and heterogeneity. *Systems practice*, 5(4), 379-393.
- Meyer, C., Stensaker, I., Bjerke, R. & Haueng, A.C. (2022). *Innovasjonskapasitet*. (1.utg.) Fagbokforlaget.
- NCCE. (2019, 23. juli). *Bærekraftig innovasjon gjennom Industriell Symbiose* <https://nccce.no/no/baerekraftig-innovasjon-gjennom-industriell-symbiose/>
- Rhodes, R. A. W. (1996). The New Governance: Governing without Government. *Political Studies*. [Internett], 44 (4), s. 652–667. DOI:10.1111/j.1467-9248.1996.tb01747.x
- Røiseland, A. og Vabo, S. (2012) *Styring og samstyring – governance på norsk*. Fagbokforlaget.
- Silkoset, R., Olsson, U.H. & Gripsrud, G. (2022). *Metode, dataanalyse og innsikt* (4. utg.). Cappelen Damm.
- Snl. (2022, 26. januar). *New Public Management*. https://snl.no/New_Public_Management
- Sørensen, E. & Torfing, J. (2007). Introduction: Governance Network Research: Towards a Second Generation. I E. Sørensen & J. Torfing (Red.), *Theories of Democratic Network Governance* (1-21). Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Sørensen, E., & Torfing, J. (Eds.). (2011). *Samarbejdsdrevet innovation i den offentlige sektor* (19-37). Jurist-og Økonomforbundet.
- Tidd, J., & Bessant, J. (2013). *Managing Innovation - Integrating Technological, Market and Organizational Change*. Chichester: Wiley.

Tjora, A. H. (2017). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis* (3. utg.). Gyldendal akademisk.

Torfinn, J., Peters, B. G., Pierre, J., & Sørensen, E. (2012). *Interactive governance: Advancing the paradigm*. Oxford University Press.

Vestlandfylke. (2021). *Grøn region Vestland*.

https://www.vestlandfylke.no/globalassets/innovasjon-og-naringsutvikling/gron-region-vestland/gron-region_vestlandsportefoljen_endelig.pdf

Yin, R. K. (2014). *Case study research : design and methods* (5. utg.). SAGE.

TABELL- OG FIGUROVERSIKT

TABELL

- **Tabell 1** Konseptuell modell
- **Tabell 2** Oversikt over informanter
- **Tabell 3** Informantens oppfatning av et nettverk

FIGUR

- **Figur 1** Triple bunnlinje
- **Figur 2** styrken på relasjoner
- **Figur 3** Koblinger i et nettverk

SKJEMA- OG ILLUSTRASJONSOVERSIKT

SKJEMA

- **Skjema 1:** *Analyseskjema for teori*
- **Skjema 2:**
  - *Funn til forskningsspørsmål 1*
- **Skjema 3:**
  - *Funn til forskningsspørsmål 2*
- **Skjema 4:** *Samarbeidsstrategi for Grøn region Vesland*

ILLUSTRASJON

- **Illustrasjon 1:** *Bærekraftsmålene*
- **Illustrasjon 2:** *Prisutvikling i eksportnæringen*
- **Illustrasjon 3:** *11 verdikjeder*
- **Illustrasjon 4** *Industriell symbiose*
- **Illustrasjon 5** *Valley of death*
- **Illustrasjon 6** *Gapet*
- **Illustrasjon 7** *Barrierer*
- **Illustrasjon 8** *Kampene*

ORDLISTE

FORKORTEELSE

- HVL
- GrV
- VLFK
- IPBES
- IS
- EY
- KS
- NHO
- NAV
- NPG
- NPM
- ANT
- GDPR
- CCS

FORKLARING

- Høgskulen på Vestlandet
- Grøn region Vestland
- Vestland fylkeskommune
- Det internasjonale naturpanelet
- Industriell symbiose
- Ernst and young
- Kommunesektorens interesseorganisasjon
- Næringslivets hovedorganisasjon
- Arbeids og velferdsforvaltningen
- New public governance
- New public management
- Aktør-nettverksteori
- General data protection regulation
- Karbonfangst og håndtering

Intervjuguide 1, offentlige aktører:

Innledning:

- Hva var rollen til Innovasjon Norge/VLFK i utviklingen av Vestlandsscenarioene og GrV?
- Hva er deres hensikt med Grøn region Vestland?
- **Oppfølging:** Hvem eier oppdraget og hva skal leveres på?

Samarbeid:

- Hvordan opplever du samarbeidet i GrV?
- Har GrV vært en døråpner for møte med andre aktører gjennom nye og flere arenaer?
- Hvordan opplever dere samarbeidet med de private aktørene i GrV?
- Hvordan opplever dere informasjonsflyten? (Herunder informasjon om andre relevante aktører, progresjon i prosjektet, gjennomførte tiltak, kunnskapsdeling, erfaring og annet relevant informasjon)
- **Oppfølging:** Hvordan arbeider dere med å strukturere informasjonen som skal ut til aktørene?
- Hvordan opplever du tillit til andre aktører i prosjektet?

Struktur og rammeverk:

- I hvilken grad opplever du at det er en struktur i samarbeidsprosjektet? Eksemplifiser gjerne det du ønsker å trekke frem av positivt eller negativt.)
- Hvordan opplever du at det er tydelige rammer og retningslinjer knyttet til å nå den grønne omstillingen i Vestland? (Herunder rammer fra regjeringen, samarbeidsprosjektet ol.)
- Er det nok forpliktelse til handling? Hva er dine tanker rundt bruken av forpliktelse?
- Opplever du at det er stor variasjon på engasjementet rundt GrV blant de ulike aktørene? (Dersom ja, hvorfor?)

Nettver

- Hvordan vil du definere et nettverk?
- Vil du definere samarbeidsprosjektet GrV som et nettverk? Begrunn gjerne svaret) Oppfatter dere at det er et eller flere nettverk blant hubene?
- Hva er hensikten deres med å skape et nettverk?
- Hvilke tre faktorer vurderer du som mest sentrale for at GrV skal fungere?
- **Oppfølging:** Når dukket disse opp? Ev mangler de eller har de vært der fra start.)
- Hvordan fordeler dere ressursene for å opprettholde relasjonene til aktørene i GrV?
- Gitt at det er et nettverk, opplever du at aktørene i nettverket har en felles plan for hvordan nettverket skal utvikle seg?
- Hva opplever du som er de største fordeler og utfordringer med samarbeidsprosjektet GrV?

Motivasjon:

- Opplever du at aktørene i GrV har en felles forståelse av utfordringene Vestland står overfor når det kommer til behovet for en grønnere omstilling?
- Hva var driverne til at dere ønsket å være med i samarbeidsprosjektet GRV?
- **Oppfølging:** Deltar du i nettverket/ prosjektet av noen av disse grunnene:
  - i.) Muligheten for å lære av andre som deltar i prosjektet.
  - ii.) Lære av andres erfaringer
- Hvor oppnåelig er GrV? Har dere noen målbare resultater som viser til at disse resultatene ikke hadde kommet hadde det ikke vært for GrV?
- Oppfølging: Hvordan jobber dere med at det skal bli mer målbart?
- Opplever du forskjell i progresjonen blant de ulike sektorene? (Ulikheter i hvor langt de har kommet, industri, maritim, bio og marin).

Åpen innovasjon:

- Hvordan vil du definere åpen innovasjon?
- Kan du fortelle litt rundt hvordan dere jobber med åpen innovasjon og nettverkssamarbeid?
- Hva anser du som de kritiske suksessfaktorene for å arbeide med åpen innovasjon?

Industriell symbiose:

- Hva er dine erfaringer med tilskuddsordningen som skal styrke den industrielle symbiosen?

Avslutning:

- Gitt en prosjektslutt, hvilken innvirkning vil en avvikling av prosjektet ha på grønn omstilling i Vestland?
- Hva kunne vært gjort annerledes i GrV og hva kunne det resultert i?
- Har du noen forslag til andre vi bør snakke med? Hvem har du/dere hatt mye kontakt med?

Intervjuguide 2, næringslivsaktører

- Kan du begynne å fortelle litt om hvordan dere opplever samarbeidet i Grøn Region Vestland (GrV), hvordan har dere jobbet med det, hva som har kommet ut av det?
- Har deres deltakelse i dette prosjektet medført nye samarbeid som ikke hadde oppstått dersom dere ikke var en del av GrV?
- Hvordan opplever dere samarbeidet med de offentlige aktørene i GrV? (Rollen deres som fasilitator Vestland fylkeskommune, Innovasjon Norge, Etc.)

Nettverk:

- Hva er din definisjon av nettverk?
- Vil dere definere samarbeidsprosjektet GrV som et nettverk? Begrunn gjerne svaret.
- Hvilke tre faktorer vurderer dere som mest sentrale for at GrV skal fungere?
- Gitt at det er et nettverk, opplever dere at aktørene i nettverket har en felles plan for hvordan nettverket skal utvikle seg?
- Hva opplever dere som de største fordelene og utfordringene med samarbeidsprosjektet GrV?
- Har dere noen konkrete situasjoner eller eksempler der dere har fått utbytte av å delta i prosjektet?

Struktur og rammeverk:

- Hvordan opplever dere at det er tydelige rammer og retningslinjer knyttet til å nå den grønne omstillingen i Vestland. (Herunder rammer fra regjeringen, samarbeidsprosjektet ol.)
- Er det nok forpliktelse i prosjektet til at det resulterer i handlinger? Hva er deres tanker rundt bruken av forpliktelser?

Motivasjon:

- Opplever dere at aktørene i GrV har en felles forståelse av utfordringene Vestland står overfor når det kommer til behovet for en grønnere omstilling?

- Hva var motivasjonen deres som gjorde at dere ønsket å være med i samarbeidsprosjektet GrV?
- Hva har dere fått ut av samarbeidsprosjektet?

Åpen innovasjon:

Åpen innovasjon kan forstås som en prosess der kunnskapsutviklingen foregår i samspill mellom involverte parter på tvers av organisatoriske grenser fremfor internt i én virksomhet.

- Hvilken tilnærming har deres virksomhet til åpen innovasjon knyttet til GrV?
- Hva anser dere som det viktigste for å arbeide med åpen innovasjon?

Industriell symbiose:

Tilskuddsordningen til GrV har som hensikt å styrke den industrielle symbiosen.

- Hva er deres erfaringer med tilskuddsordningen og hvordan arbeider dere med den industrielle symbiosen?

Avslutning:

- Avslutningsvis, hvor oppnåelig er GrV?

Innledning:

- Kan du fortelle litt om hvordan dere jobbet med å utarbeide vestlandsscenarioene og vestlandporteføljen?
- Hvilke lærdommer tok dere med dere fra disse prosjektene?
- Hva var deres hensikt med Grøn region Vestland (GrV)?

Samarbeid:

- Hvem er de 400 aktørene, har dere en oversikt over disse? Hvordan har dere arbeidet med disse?
- Hvordan fungerte samarbeidet med de involverte partene før, underveis og etter?
- Hva har Grv generert av andre samarbeid og prosjekter?
- Hvordan arbeider dere med porteføljen for innlandet? Er det mye som er likt med måten dere jobbet med Vestlandet sin?

Struktur og rammeverk:

- Hvordan opplever du at det er tilrettelagt for å kunne nå den grønne omstillingen i Vestland? (Herunder fra myndighetenes side, prosjektets side, marked og samfunn)

Nettverk:

- Hva er din definisjon av et nettverk?
- Vil du definere samarbeidsprosjektet GrV som et nettverk?
- Hvilke tre faktorer vurderer du som mest sentrale for at GrV skal fungere?
- Gitt at det er et nettverk, opplever du at aktørene i nettverket har en felles plan for hvordan GrV skal utvikle seg?
- Hva opplever du som de største fordelene og utfordringene med samarbeidsprosjektet GrV?

Motivasjon:

- Opplever du at aktørene i GrV har en felles forståelse av utfordringene Vestland står overfor når det kommer til behovet for en grønnere omstilling?

- Hvor oppnåelig er Grv? Har dere noen målbare resultater som viser til at disse resultatene ikke hadde kommet hadde det ikke vært for GrV?

Åpen innovasjon:

Åpen innovasjon kan forstås som en prosess der kunnskapsutviklingen foregår i samspill mellom involverte parter på tvers av organisatoriske grenser fremfor internt i én virksomhet.

- Hva anser du som de kritiske suksessfaktorene for å arbeide med åpen innovasjon i GrV?

Industriell symbiose:

Tilskuddsordningen til GrV har som hensikt å styrke den industrielle symbiosen.

- Hva er dine erfaringer med tilskuddsordningen som skal styrke den industrielle symbiosen?
- Hvor viktig er det å få til en industriell symbiose for å nå den grønne omstillingen?

Avslutning:

- Gitt en prosjektslutt, hvilken innvirkning vil en avvikling av prosjektet ha på grønn omstilling i Vestland?
- Hva kunne vært gjort annerledes? Hva har vært bra? Hva har vært utfordrende?
- Har dere noe sekundærdata som vi kan få tilgang til?
- Er det noen tematikker eller problemstillinger som dere ønsker å få belyst som kan ses i sammenheng med vår problemstilling/ valg av tematikk: Grønn omstilling og nettverk.

Samtykkeskjema

Vil du delta i forskningsprosjektet «Hvordan kan nettverk styrke grønn omstilling?».

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å undersøke hvordan nettverk virker inn på den grønne omstillingen i Vestland med samarbeidsprosjektet Grøn region Vestland (GrV) som utgangspunkt. I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

I dette prosjektet skal vi undersøke hvordan nettverk kan styrke den grønne omstillingen i Vestland. Vi ønsker å skaffe oss en innsikt i hvordan offentlige og private aktører sammen kan muliggjøre målet om et nullutslippsfylke innen 2030. Vi ønsker å se på hvordan aktørene samhandler og om det finnes noen former for nettverk og dersom det gjør det, hvordan de fungerer. Med det som utgangspunkt ønsker vi å se på i hvilken grad nettverk eksisterer eller ikke, hvordan nettverk benyttes som et virkemiddel, hvem som er inkludert og ikke, hvilke aktører som er sammenkoblet, hvem som mobiliseres og ikke. Vi ønsker å belyse hvordan aktører samhandler for å kunne identifisere om det finnes slike nettverk blant aktørene i Grøn region Vestland.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Prosjektet er en masteroppgave som avslutter vår mastergrad i Innovasjon og Ledelse ved Høgskulen på Vestlandet (HVL).

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Du får spørsmål om å delta i dette forskningsprosjektet da du anses som å være en sentral aktør i samarbeidsprosjektet Grøn region Vestland.

Hva innebærer det for deg å delta?

Hvis du velger å delta i prosjektet, innebærer det at det gjennomføres et intervju. Det vil ta deg omtrent 60 minutter. Under intervjuet vil du få spørsmål som gir oss innsikt i hvordan nettverk kan brukes som et virkemiddel i møte med den grønne omstillingen. Vi vil ta lydopptak og notater fra intervjuet dersom du godkjenner dette.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Vi vil presentere en modell av antall intervjuobjekter der stillingsbeskrivelse sammen med selskap vil bli presentert. Videre i oppgaven vil stilling og hvem som sier hva bli anonymisert. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har beskrevet i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket. Alle opplysninger om deg vil bli behandlet konfidensielt. Det er kun masterstudenter Catharina Dang

og Susanne Yndestad Sandal samt veileder, Ole Andreas Brekke, som vil ha tilgang til denne informasjonen.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Prosjektet skal etter planen avsluttes 16. juni 2023. Eventuelle lydopptak vil slettes etter masteroppgaven er levert og muntlig presentasjon er gjennomført.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke. På oppdrag fra Høgskulen på Vestlandet (HVL) har Sikt – Kunnskapssektorens tjenesteleverandør vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke opplysninger vi behandler om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene
- å få rettet opplysninger om deg som er feil eller misvisende
- å få slettet personopplysninger om deg
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Høgskulen på Vestlandet ved Ole Andreas Brekke, (Ole.Andreas.Brekke@hvl.no).
- Vårt personvernombud: personvernombud@hvl.no
- Hvis du har spørsmål knyttet til vurderingen som er gjort av personverntjenestene fra Sikt, kan du ta kontakt via:
- Epost: personverntjenester@sikt.no eller telefon: 73 98 40 40.
-

Med vennlig hilsen

Catharina Dang
Student

Susanne Yndestad Sandal
Student

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet «Hvordan kan nettverk styrke grønn omstilling?» og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg har blitt informert om hvordan personopplysninger skal ivaretas. Jeg samtykker herved til å delta som informant i prosjektet. Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet, 16.06.2023.

(Signert av prosjektdeltaker, dato